

Sammanfattning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande förslag i budgetpropositionen (prop. 2000/01:1) avseende utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, samt motioner väckta under årets allmänna motionstid i anknytande frågor. Även vissa anknytande motionsförslag väckta med anledning av proposition 2000/01:26 Bostadsförsörjningsfrågor m.m. behandlas i betänkandet.

Förslaget i budgetpropositionen avseende anslagsfördelning budgetåret 2001 för utgiftsområde 18 tillstyrks av utskottet. Motstående motionsyrkanden avstyrks. Utskottet tillstyrker även regeringens övriga förslag avseende utgiftsområde 18. Det gäller bl.a. avveckling av det statliga stödet till reparation och underhåll, utbetalning av återstående räntebidrag enligt vissa äldre regler med ett engångsbelopp, vissa regler för ansökan och utbetalning av räntebidrag till egnahem samt vissa regler för hanteringen av medel för den statliga kreditgarantin.

I betänkandet behandlade motionsförslag i vissa frågor om bostadspolitikens inriktning m.m. avstyrks av utskottet. Dessa förslag avser bl.a. frågor om utformningen av bostadspolitik, förutsättningarna för bostadsbyggande, de kommunala bostadsföretagen, studentbostäder, segregation i boendet, bospårande, bostadsbidragen på längre sikt, bygg- och bostadsforskningen och vissa länsstyrelsefrågor.

Till betänkandet har fogats 35 reservationer och 7 särskilda yttranden.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2001 – utskottets hemställan under moment 1 – har representanterna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet avstått från att delta i utskottets beslut. I särskilda yttranden har de redovisat grunderna för sina ställningstaganden och sin syn på anslagen inom utgiftsområdet.

Propositionen

Regeringen har i proposition 2000/01:1 volym 10 föreslagit

1. att riksdagen godkänner avvecklingen av det statliga räntestödet för reparation och underhåll (RBF-stödet avsnitt 3.8.2),

2. att riksdagen godkänner att räntebidrag enligt 1991 års regler utbetalas som ett engångsbelopp i januari 2001 (avsnitt 3.8.2),

3. att riksdagen godkänner förslag till ändrade regler för räntesubvention enligt 1993 års regler, såvitt gäller frågan om viss tidpunkt för ansökan om bidrag och såvitt gäller frågan om viss tidpunkt för ansökan om utbetalning av bidrag, m.m. (avsnitt 3.8.2),

4. att riksdagen godkänner vad regeringen förordar om avräkning av anslaget 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet (avsnitt 3.8.4),

5. att riksdagen godkänner bemyndigande i fråga om anslaget 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet (avsnitt 6.1.1),

6. att riksdagen för budgetåret 2001 anvisar anslaget under utgiftsområdet 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning:

Anslag (tusental kronor)	Anslagstyp	Anslagsbelopp
21:1 Bostadsbidrag	ramanslag	4 760 000
31:1 Boverket	ramanslag	135 765
31:2 Räntebidrag m.m.	ramanslag	1 952 000
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	ramanslag	13 383
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	ramanslag	600 000
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	ramanslag	50 000
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	ramanslag	7 000
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	ramanslag	274 000
31:8 Statens geotekniska institut	ramanslag	25 284
31:9 Lantmäteriverket	ramanslag	416 323
31:10 Statens va-nämnd	ramanslag	6 519
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	ramanslag	135 000
32:1 Länsstyrelserna m.m.	ramanslag	1 864 659
32:2 Regionala självstyrelseorgan	obetecknat anslag	25 138
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	ramanslag	1 364 500
34:2 Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet	ramanslag	5 169
Summa		11 634 740

Motionerna

I betänkandet behandlas

dels de under allmänna motionstiden 2000 väckta motionerna

2000/01:Bo201 av Catharina Hagen (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i enlighet med vad som anförs i motionen om hur bostadsbidragen skall kunna omvandlas.

2000/01:Bo202 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av taktila kartor för synskadade.

2000/01:Bo203 av Amanda Agestav och Magnus Jacobsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av byggandet av ungdomsbostäder.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ungdomars deltagande i projektering av ungdomsbostäder.

2000/01:Bo204 av Ulla-Britt Hagström och Annelie Enochson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i bygg- och boendeforskningen väga in ett genusperspektiv.

2000/01:Bo206 av Kenneth Lantz (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kontrollfunktionen av och eventuell återbetalning av bostadsbidraget.

2000/01:Bo208 av Owe Hellberg m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till förändringar av bostadsbidragen så att större hänsyn tas till inkomst- och boendekostnadsutvecklingen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en godtrosparagraf i bostadsbidragssystemet.

3. Riksdagen begär att regeringen låter utreda konsekvenserna av tillfälliga inkomster för bostadsbidragsunderlaget.

4. Riksdagen begär att regeringen låter utreda konsekvenserna av barns kapital och kapitalinkomster för bostadsbidragsunderlaget.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna tillgång till kontrolluppgifter.

2000/01:Bo209 av Maria Larsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast utreda hur bostadsbyggandet i tillväxtområden skall stimuleras.

2000/01:BoU1

2000/01:Bo210 av Owe Hellberg m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillsätta ett statsråd med övergripande ansvar för de bostadspolitiska frågorna.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillsätta en boendekostnadskommission.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en utredning bör se över möjligheterna att införa ett investeringsbidrag för nyproduktion av bostäder.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en utredning bör se över möjligheterna att införa ett investeringsbidrag för ombyggnader av bostäder.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör återkomma med förslag om hur nyproduktionen av studentbostäder skall se ut efter 2002.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om funktionshinderade studenters rätt till studentbostäder.

2000/01:Bo211 av Anita Jönsson och Karin Wegestål (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en uppföljning av reglerna om åldersgräns för att få bostadsbidrag vid studier.

2000/01:Bo212 av Sinikka Bohlin (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om allmännyttan och problemet med outhyrda lägenheter.

2000/01:Bo213 av Annelie Enochson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en förändring av reglerna för återbetalning av bostadsbidrag.

2000/01:Bo214 av Annelie Enochson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att det bör inrättas ett specifikt departement för att handlägga ärenden som rör bostadspolitiken, samhällsbyggandet, den övergripande fysiska planeringen m.m.

2000/01:Bo215 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd, m, c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en digital Sverigekarta och etablering av GIS-institut i Gävle.

2000/01:Bo216 av Stefan Attefall m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2000/01:BoU1

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny bostadspolitik för ökat byggande och en bättre fungerande bostadsmarknad i Stockholm.

2000/01:Bo217 av Knut Billing m.fl. (m, kd, c, fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen beslutar att införa regler som möjliggör slutna bosparkassor i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Bo218 av Knut Billing m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen beslutar att bostadsbidrag endast skall utgå till barnfamiljer i enlighet med vad som anförs i motionen.

2. Riksdagen beslutar att bostadsbidrag skall grundas på familjeinkomsten i enlighet med vad som anförs i motionen.

3. Riksdagen beslutar att avskaffa ytbegränsningen i bostadsbidragen i enlighet med vad som anförs i motionen.

4. Riksdagen beslutar att avskaffa reglerna där barnpension räknas in som bidragsgrundande inkomst i enlighet med vad som anförs i motionen.

5. Riksdagen beslutar att avskaffa reglerna där ersättning till följd av barns skada, som endast får användas för barnets vård, utbildning och rehabilitering, räknas in som bidragsgrundande inkomst i enlighet med vad som anförs i motionen.

6. Riksdagen beslutar att reglerna för näringsidkares bidragsgrundande inkomst ändras i enlighet med vad som anförs i motionen.

7. Riksdagen beslutar att avveckla bostadsbidragen till ungdomar under 29 år.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsbidragen i övrigt och att de samordnas med social- och skattepolitiken.

2000/01:Bo219 av Göran Lindblad (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att utreda hur allmännyttans bostäder skall kunna överföras till de boende i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Bo220 av Annelie Enochson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett bosparsystem och begär att den tillsätter en utredning om detta.

2000/01:Bo221 av Marianne Carlström och Claes-Göran Brandin (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett bostadsdepartement med samlat ansvar för bostadspolitiska frågor.

2000/01:Bo222 av Ola Rask och Cinnika Beiming (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av att tillvarata alla goda idéer för att stimulera bostadsbyggandet i tillväxtområden.

2000/01:Bo223 av Lennart Daléus (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om undanröjande av lagar som hindrar ombildning av hyresrätter till bostadsrätter.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts angående om- och nybyggnation.

2000/01:Bo224 av Maud Ekendahl och Ingvar Eriksson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen begär att regeringen snarast utser SGI och Räddningsverket till ansvariga myndigheter rörande stranderosion.

2000/01:Bo225 av Rigmor Stenmark m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning:

Anslag år 2001 (tusental kronor)	Regeringens	Anslagsförändri
Anslagspost	förslag	ngar
21:1 Bostadsbidrag	4 760 000	-260 000
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	50 000	10 000
32:1 Länsstyrelserna m.m.	1 864 659	-46 983
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	1 364 500	- 1364 500
34:2 Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet	5 169	-5 169
Summa för utgiftsområdet	11 635 000	-1 666 652

2000/01:Bo226 av Ronny Olander m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en social bostadspolitik.

2000/01:Bo227 av Anita Johansson m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att bredda investeringsstödet för studentbostäder till att gälla andra typer av ungdomsbostäder.

2000/01:Bo228 av Raimo Pärssinen m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av studentbostäder i Gävle.

2000/01:BoU1

2000/01:Bo230 av Rigmor Stenmark m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ökad valfrihet och mångfald i boendet.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om allmännyttans roll och uppgifter.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av långsiktighet i bostadspolitik.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om hyresmarknaden och goda förutsättningar för nybyggnation av hyresbostäder.

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om förbättrad demokrati.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att förhindra segregation.

2000/01:Bo231 av Knut Billing m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförts i motionen till utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande för år 2001 9 539 155 000 kr.

2. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförts i motionen till utgiftsområde 18 politikområde 21:1 Bostadsbidrag för år 2001 4 209 000 000 kr.

3. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförts i motionen till utgiftsområde 18 politikområde 31:2 Räntebidrag m.m. för år 2001 1 152 000 000 kr.

4. Riksdagen beslutar att avveckla politikområde 31:5 Fonden för fukt- och mögelskador i enlighet med vad som anförts i motionen.

5. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförts i motionen till utgiftsområde 18 politikområde 31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador för år 2001 20 000 000 kr.

6. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförts i motionen till utgiftsområde 18 politikområde 31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder för år 2001 0 kr.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om Lantmäteriverkets verksamhet.

8. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförts i motionen till utgiftsområde 18 politikområde 31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet för år 2001 0 kr.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om nyckeltal för verksamheten hos länsstyrelserna.

10. Riksdagen beslutar att avveckla politikområde 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet i enlighet med vad som anförts i motionen.

11. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 18 politikområde 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet för år 2001 794 500 000 kr.

12. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 18 politikområde 34:2 Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet för år 2001 2 584 000 kr.

2000/01:Bo232 av Tommy Waidelich m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av bostadspolitiska insatser för invånarna i Stockholmsregionen.

2000/01:Bo233 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en konsekvensutredning om sänkt byggmoms.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de ekonomiska förutsättningarna måste vara sådana att barnfamiljer har möjlighet att välja ett småhusboende.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stopplagstiftningen mot försäljning av hela eller delar av kommunala bostadsbolag avskaffas.

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att mildra boendesegregeringen.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förändra bostadsbidraget.

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förstärka den tvärvetenskapliga bygg- och bostadsforskningen.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att del av stödet till de lokala investeringsprogrammen skall användas som stimulansmedel för åtgärder i bostäder, förskolor och skolor, varför 50 miljoner kronor anslås för detta ändamål.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resterande stöd till de lokala investeringsprogrammen skall avskaffas.

2000/01:Bo234 av Rigmor Stenmark (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsbristen i Uppsala och dess konsekvenser för universitet och företagsutveckling.

2000/01:Bo235 av Yvonne Ångström och Helena Bargholtz (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utförsäljning av allmännyttiga bostadsbolag.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en modern social bostadspolitik.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokal utveckling i utsatta bostadsområden.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avslag på ytterligare resurser till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet.

10. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av reglerna för bostadsbidragen, i enlighet med vad som anförs i motionen.

13. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag på ett individuellt bostads- och pensionssparande i enlighet med vad som anförs i motionen.

14. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning:

Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag	Anslagsförändringar
21:1 Bostadsbidrag	4 760 000	-590 000
31:1 Boverket	135 765	-50 000
31:2 Räntebidrag m.m.	1 952 000	-500 000
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	274 000 000	50 000
31:9 Lantmäteriverket	416 323	-50 000
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	1 364 500	-1 364 500
Summa för utgiftsområdet	11 634 740	-2 504 500

2000/01:Bo236 av Inger Segelström m.fl. (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om införandet av investeringsbidrag mot höga produktionskostnader.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning som utvärderar bostadsbidragets effekter som utjämnande faktor.

2000/01:Bo301 av Rigmor Stenmark (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utarbetande av ett nytt fördelningssystem av statliga medel till länsstyrelserna.

2000/01:Bo306 av Lennart Kollmats (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Halland, genom omfördelning, måste få en större och mer rättvis del av anslagen.

2000/01:Bo414 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadspolitikens inriktning.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av infrastrukturella satsningar för att möjliggöra bostadsbyggande.

6. Riksdagen beslutar att avskaffa begreppet allmännytta.

9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om översyn av bostadsbidragen i ett större social- och skattepolitiskt sammanhang i enlighet med vad som anförs i motionen.

10. Riksdagen beslutar att avskaffa bostadsbidragen till ungdomar under 29 år.

15. Riksdagen beslutar att avskaffa den s.k. strafflagstiftningen, lagen om tillfällig minskning av det generella statsbidraget vid avyttring av aktier eller andelar eller utdelning från kommunala bostadsföretag m.m. i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

20. Riksdagen anvisar för budgetåret 2001 anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt följande uppställning:

Anslag	Anslagsförändring (tusental kronor)
21:1 Bostadsbidrag	-590 000
31:1 Boverket	-50 000
31:2 Räntebidrag m.m.	-500 000
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	50 000
31:9 Lantmäteriverket	-50 000
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	-1 364 000
Summa	-2 504 000

2000/01:Fi617 av Per Landgren m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffat utförsäljningsstopp för kommunala bostadsföretag.

2000/01:Kr230 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konstnärerna och socialbidragen.

2000/01:Sf273 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

25. Riksdagen beslutar om ändring av regler för bostadsbidrag i enlighet med vad som anförs i motionen

2000/01:Sf308 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om växling av bostadsbidrag mot generellt barnstöd.

2000/01:Sf611 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om stimulanser för självförvaltning i boendet.

2000/01:So358 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om valfrihet i boendet för ökad livskvalitet.

2000/01:So538 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om taktila kartor för synskadade.

2000/01:So549 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av en bra bostad.

2000/01:MJ711 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att avsluta de lokala investeringsprogrammen och använda de återstående pengarna på ett för miljön och sysselsättningen effektivare sätt.

2000/01:MJ764 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om lokala investeringsprogram för ekologiskt hållbar utveckling.

2000/01:N261 av Lennart Daléus (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som i motionen anförts om ökad marktillgång för bostadsbyggande.

2000/01:N321 av Carl-Erik Skårman m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en nationell bostadspolitik som möjliggör ökat bostadsbyggande.

2000/01:Ub479 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om förenklade regler för byggandet av studentbostäder.

2000/01:BoU1

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inbjuda berörda kommuner, högskolor och studentkårer till överläggningar om hur bostadssituationen för studenter skall hanteras framgent.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av handikappanpassade studentbostäder.

2000/01:Ub805 av Helena Höij m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjt investeringsbidrag för om- och nybyggnation.

2000/01:Ub808 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadspolitiken.

dels de med anledning av proposition 2000/01:26 väckta motionerna

2000/01:Bo1 av Margareta Cederfelt (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyndsamt utarbeta ett förslag till riksdagen om sänkta skatter och avgifter vid nybyggnation i syfte att uppnå lägre boendekostnader.

2000/01:Bo2 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningar för bostadsbyggande i tillväxtregionerna.

2000/01:Bo3 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sänkta byggkostnader.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för ett ökat byggande och bättre nyttjande av det befintliga bostadsbeståndet.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bostadsbyggandet i tillväxtregionerna.

2000/01:Bo5 av Owe Hellberg m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om boendekostnadskommission.

2000/01:Bo7 av Rigmor Stenmark m.fl. (c) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag som kan bidra till bättre fungerande bostadsmarknader i hela landet.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att främja ökat bostadsbyggande.

Inför utskottet har i ärendet upplysningar och redogörelser lämnats av företrädare för Regeringskansliet vad avser stödet till de lokala investeringsprogrammen, vissa länsstyrelsefrågor samt principerna för indelningen av statsbudgeten i politikområden. Företrädare för Riksförsäkringsverket har redogjort för verkets analys av vissa frågor om bostadsbidragssystemet.

Utskottet

Inledning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande förslag i budgetpropositionen för år 2001 vad gäller utgiftsområde 18 samt motionsförslag från årets allmänna motionstid. Förslagen avser dels anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18, dels vissa övriga frågor om bostadspolitikens inriktning m.m. Utskottet behandlar även yrkanden i fem motioner väckta med anledning av proposition 2000/01:26 Bostadsförsörjningsfrågor m.m. Dessa yrkanden avser i första hand bostadspolitikens inriktning och förutsättningarna för bostadsbyggande. Proposition 2000/01:26 samt övriga motionsyrkanden väckta med anledning av denna behandlas i utskottets betänkande 2000/01:BoU2 som utskottet kommer att ta ställning till senare under denna dag. Det bör framhållas att ett flertal beröringspunkter finns mellan de frågor som behandlas i de två betänkandena.

Budgetberedningen inom riksdagen är så utformad att riksdagen först tar ställning till fördelningen av utgifterna i statsbudgeten på utgiftsområden. Därefter tas ställning till anslagsfördelningen inom respektive utgiftsområde. Vad gäller det utgiftsområde som bostadsutskottets beredningsansvar omfattar, dvs. utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, har riksdagen den 22 november 2000 fastställt en utgiftsram för budgetåret 2001 om 11 634 740 000 kr (bet. 2000/01:FiU1, yttr. BoU1y). Det är således inom denna ram som utskottet utifrån de framlagda förslagen har att föreslå en anslagsfördelning. Riksdagen kommer därefter genom *ett* beslut att ta ställning till de förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 18 för budgetåret 2001 som läggs fram i detta betänkande.

Betänkandet har disponerats så att först behandlas frågor om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 och därefter olika förslag om bostadspolitikens inriktning m.m. som inte direkt innebär anslagsanspråk under budgetåret 2001.

Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001

21:1 Bostadsbidrag

Under 1990-talets första hälft steg kostnaderna för bostadsbidragen kraftigt. Med anledning av denna utveckling beslutade riksdagen våren 1996 om vissa förändringar i bostadsbidragen som trädde i kraft den 1 januari 1997. Förändringarna syftade dels till att göra bostadsbidragen mer rättvisande,

dels till att minska kostnaderna för bidragen. Förändringarna innebar bl.a. att ett nytt system för inkomstprövning tillämpas liksom individuella inkomstgränser samt att den bidragsgrundande bostadsytan begränsas. Mot bakgrund av att förändringarna år 1997 var så pass genomgripande har reglerna därefter modifierats genom att en lägsta nivå införts under vilken boendekostnaden inte skall reduceras på grund av bostadsytans storlek. Dessutom har räntebidragen exkluderats från den bidragsgrundande inkomsten.

Den senaste av de modifieringar av bostadsbidragsreglerna som beslutats trädde i kraft den 15 maj 1999 och avser reglerna för eftergift vid återbetalning av bostadsbidrag. Genom dessa regler har bl.a. möjligheterna för försäkringskassorna att medge eftergift vidgats. De bidragstagare som under överskådlig tid inte kommer att kunna fullgöra sin återbetalningsskyldighet kan numera medges eftergift.

Statens utgifter för bostadsbidrag är beroende av inkomst-, bostadskostnads- och arbetslöshetsutvecklingen och därmed av den samhällsekonomiska utvecklingen i stort.

Enligt budgetpropositionen har uppgången i ekonomin lett till att antalet hushåll med bostadsbidrag minskat starkt under senare år. Hushåll med gifta eller sammanboende föräldrar har minskat mest. Gruppen ensamstående föräldrar, och då särskilt kvinnor, minskar också den, men i långsammare takt. Trenden väntas, med tanke på den förväntade samhällsekonomiska utvecklingen, fortsätta under de närmast kommande åren.

Enligt regeringen har måluppfyllelsen i bostadsbidragssystemet när det gäller hushållens utrymmesstandard varit i princip oförändrad under 1999 jämfört med föregående år. Samtidigt anges att systemets fördelningspolitiska profil förstärkts marginellt.

Mot den angivna bakgrunden föreslår regeringen att 4 760 miljoner kronor skall anvisas på anslaget 21:1 Bostadsbidrag för 2001.

Regeringens förslag till anslagstilldelning för bostadsbidragen har mött invändningar i flera motioner.

I motion Bo225 (c) i motsvarande del föreslås att anslaget till bostadsbidrag skall minskas med 260 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Enligt motionen kan anslaget minskas genom att de förslag genomförs som Centerpartiet lagt fram om höjt garantibelopp samt om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare.

Anslaget till bostadsbidrag bör enligt förslagen i motion Bo231 (m) yrkandena 1 och 2, det förstnämnda yrkandet i motsvarande del, minskas med 551 miljoner kronor. Enligt motionen blir anslagsminskningen möjlig genom att bl.a. bostadsbidragen till ungdomar under 29 år avvecklas. Ett förslag med denna innebörd läggs också fram i Moderata samlingspartiets partimotion Bo414 yrkande 10 samt i motion Bo218 (m) yrkande 7. I den sistnämnda motionens yrkanden 1–6 föreslås dessutom ytterligare ändringar i reglerna för bostadsbidragen. I korthet innebär förslagen att bostadsbidrag endast skall utgå till barnfamiljer, inkomstgränserna skall baseras på familjeinkomsten, ytgränserna avskaffas, barnpension eller ersättning för barns skada ej skall ingå i den bidragsgrundande inkomsten samt att reglerna för beräkningen av näringsidkares inkomst skall ändras.

Enligt motion Bo233 (kd) yrkande 18 bör reglerna för bostadsbidrag ändras så att bidragen svarar mot de uppställda målen. De föreslagna ändringarna innebär bl.a. att hushållets samlade inkomst skall grunda bostadsbidraget, att ytgränserna skall höjas med 10 m² för alla hushållstyper samt att det fasta bidraget skall höjas med 100 kr per barn. Motsvarande förslag läggs även fram i Kristdemokraternas partimotion Sf273 yrkande 25. Av motivtexten och av en till motion Bo233 (kd) fogad tabell framgår att de föreslagna ändringarna i bostadsbidragen medför en ökning av anslaget med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget.

De marginaleffekter som följer av bostadsbidragen bör enligt motion Bo235 (fp) samt partimotion Fi211 (fp) mildras genom att det generella barnstödet ökas och bostadsbidragen minskas. Enligt den förstnämnda motionens yrkande 10, i motsvarande del, bör därför för år 2001 ett barnavdrag om 25 kr per barn införas samtidigt som det särskilda bidraget trappas ned med 100 kr. Med hänvisning härtill föreslås i motionernas yrkande 14 respektive 20, båda yrkandena i motsvarande del, att anslaget till bostadsbidrag skall minskas med 590 miljoner kronor.

Med anledning av vad som i budgetpropositionen och i motionerna föreslagits om anslaget till bostadsbidrag för budgetåret 2001 vill utskottet anföra följande.

De senaste årens samhällsekonomiska utveckling tillsammans med de nya regler för bostadsbidragen som trädde i kraft den 1 januari 1997 har lett till att statens kostnader för bidragen har minskat kraftigt. Sammantaget innebär det att utgifterna nu har stabiliserats på en nivå som ligger väsentligt under den tidigare utgiftsnivån. I detta avseende har alltså målen med reformen uppnåtts. Som utskottet tidigare uttalat är det samtidigt av största vikt att bostadsbidragens roll som bostadspolitiskt instrument inte åsidosätts. Det innebär att bostadsbidragen i första hand måste utvärderas mot de bostadspolitiska mål som riksdagen på förslag av bostadsutskottet lagt fast. Bostadsbidragen skall sålunda även fortsättningsvis ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder.

Vid sin behandling av förslaget till budget för innevarande budgetår redovisade utskottet uppfattningen att den dittillsvarande utvärderingen av bostadsbidragen gav vid handen att bidragen i väsentliga avseenden syntes svara mot de bostadspolitiska målen. Samtidigt uttalade utskottet att det fanns anledning att ytterligare fördjupa och bredda analysen på denna punkt. Utskottet vidhåller denna uppfattning. Utskottet återkommer också till denna fråga nedan i avsnittet Bostadsbidragen på längre sikt.

Den ovan berörda frågan om bostadsbidragens måluppfyllelse aktualiserar också den indelning av anslagen i politikområden som regeringen gjort i årets budgetproposition. Anslagen inom utgiftsområde 18 anses falla inom fyra olika politikområden. Två av dessa faller helt inom utgiftsområdet, medan två av dem endast till en mindre del omfattas av utgiftsområde 18. Politikområdet Ekonomisk familjepolitik inkluderar sålunda bostadsbidragen inom utgiftsområde 18 och i övrigt anslag inom utgiftsområde 12. Utskottet redovisade redan i sitt yttrande till finansutskottet över ramarna för budgetåret 2001 (yttr. 2000/01:BoU1y) några av de problem som kan

uppkomma när indelningen i statsbudgeten på detta sätt avviker från indelningen i utgiftsområden och utskottens ansvarsområden.

Det har under senare år varit en uttalad strävan att utskottens arbete i större utsträckning skall inriktas på uppföljning av måluppfyllelsen inom olika områden. En sådan uppföljning riskerar givetvis att försvåras om utskottens budgetarbete och förslag till riksdagsbeslut sker enligt en indelningsgrund – utgiftsområden – och regeringens redovisning av politikens mål, inriktning och resultatuppfyllelse enligt en annan – politikområden.

För bostadsbidragen gäller att de omfattas av det bostadspolitiska mål som riksdagen senast fastställde 1998. Detta mål innehåller bl.a. följande formulering: Bostaden är en social rättighet och bostadspolitiken skall skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. I budgetpropositionen underställs riksdagen ett förslag till mål för politikområdet Ekonomisk familjepolitik som även det anses omfatta anslaget för bostadsbidrag. Detta förslag har formulerats på följande sätt: Skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn skall minska. Det framstår enligt utskottets mening som långt ifrån självklart att dessa båda mål i alla avseenden är förenliga med varandra.

Mot den nu skisserade bakgrunden får det enligt bostadsutskottets mening förutsättas att redovisningen i kommande budgetpropositioner görs på ett sådant sätt att de mål som ställs upp kan utvärderas på ett entydigt sätt. Det innebär bl.a. att på sikt utgifts- och politikområden bör bringas i bättre samstämmighet med varandra. Denna uppfattning har också finansutskottet givit uttryck för (bet. 2000/01:FiU1). Finansutskottet har i detta sammanhang också pekat på att utgiftsområdena hittills har visat sig vara beständiga, något som anges vara en förutsättning för att en riktig bedömning av utfallet av en åtgärd skall kunna göras.

Regeringens förslag om anslag till bostadsbidrag för budgetåret 2001 utgår från att den samhällsekonomiska utvecklingen består och att nu gällande regler tillämpas också under budgetåret 2001. Även den anslagsram för utgiftsområde 18 som utskottet och riksdagen ställt sig bakom bygger på denna förutsättning. Till den del motionsförslagen innebär att denna ram överskrids bör de sålunda avvisas. En annan möjlighet skulle i dessa fall kunna vara att göra en motsvarande besparing inom utgiftsområdet i övrigt. Utskottet är inte berett att förorda en sådan omfördelning mellan anslagen inom utgiftsområdet. Inte heller i övrigt är utskottet berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna till ändringar av bostadsbidragen. I flertalet fall rör det sig om förslag som tidigare avvisats av utskottet och riksdagen.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda partimotionerna Bo414 (m) yrkande 10, Fi211 (fp) yrkande 20 i motsvarande del och Sf273 (kd) yrkande 25 samt motionerna Bo218 (c) yrkandena 1–7, Bo225 (c) i motsvarande del, Bo231 (m) yrkandena 1 och 2, det förstnämnda yrkandet i motsvarande del, Bo233 (kd) yrkande 18 och Bo235 (fp) yrkandena 10 och 14, båda yrkandena i motsvarande del.

Regeringens förslag tillstyrks.

Boverket är central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö och hushållning med mark och vatten och den fysiska miljön i övrigt, fysisk planering, byggande och boende. Verket svarar också för den centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder. Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2001 anvisar ett ramanslag om 135 765 000 kr för verksamheten vid Boverket.

Förslag om ett lägre myndighetsanslag läggs fram i Folkpartiets partimotion Fi211 yrkande 20 samt i motion Bo235 (fp) yrkande 14, bägge yrkandena i motsvarande delar. Förslagen, som innebär att anslaget för Boverket reduceras med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget, läggs fram med hänvisning till byråkratin inom bostadsadministrationen. I motion Bo233 (kd) förordas motivedes att anslaget skall minskas med 7 miljoner kronor år 2001.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för Boverket och avstyrker de aktuella motionsyrkandena. Någon förändring av Boverkets uppgifter under år 2001 som motiverar en anslagsminskning i enlighet med motionsförslagen är inte aktuell. Det kan för övrigt konstateras att en nedsärning av verksamheten vid Boverket av den omfattning som föreslås i fp-motionerna, genomförd med några månaders varsel, knappast är förenlig med gällande arbetsrättsliga regler och avtal.

31:2 Räntebidrag m.m.

Från anslaget till räntebidrag bekostas statliga räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder samt vissa underhålls- och förbättringsåtgärder i hyres- och bostadsrättshus. Anslaget disponeras vidare för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. 33 §-ersättning, till kommuner.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 2001 anvisar ett ramanslag om 1 952 000 000 kr på anslaget Räntebidrag m.m. Regeringens beräkning av anslagsbehovet baseras på vissa förutsättningar avseende bl.a. ränteutvecklingen och bostadsproduktionen som redovisas i propositionen. Anslagsberäkningen utgår vidare från att riksdagen godkänner tre förslag om regeländringar avseende de stödformer som belastar anslaget.

Det första förslaget avser en avveckling av det statliga räntestödet för reparation och underhåll, det s.k. RBF-stödet. Regeringen föreslår att stödet inte beräknas eller betalas ut fr.o.m. år 2001.

Det andra förslaget är att räntebidrag enligt 1991 års regler eller äldre bestämmelser utbetalas för återstående bidragstid i respektive ärende som ett engångsbelopp i januari månad 2001. Boverket skall vid dessa beräkningar använda de i ärendet gällande subventionsräntorna och, när bindningstiden för dessa går ut, den första subventionsränta som fastställs av Boverket under år 2001.

Det tredje förslaget gäller räntebidrag för nybyggnad av egnahem enligt 1993 års subventionssystem. Förslaget innebär att ansökan om sådant bidrag skall ha kommit in till länsstyrelsen senast den 31 mars år 2001. Dessutom

skall projektet i sin helhet vara färdigställt och ansökan om utbetalning av bidrag ha kommit in till länsstyrelsen senast den 31 december år 2001.

De tre förslagen om regeländringar har inte i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet mött några invändningar. Utskottet tillstyrker dessa förslag.

Däremot har i flera motioner redovisats förslag om minskat anslag för räntebidrag. I motion Bo231 (m) yrkandena 1 och 3, det förstnämnda i motsvarande del, föreslås att anslaget skall minskas med 800 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att räntebidragen i det äldre systemet bör minskas snabbare än vad som sker i dag. Subventionen föreslås avskaffas helt i samband med att fastighetsskatten blir avvecklad i enlighet med ett förslag från Moderata samlingspartiet.

Förslag om ett minskat anslag läggs också fram i Folkpartiets partimotion Fi211 yrkande 20 samt i motion Bo235 (fp) yrkande 14, bägge yrkandena i motsvarande del. Förslagen innebär att anslaget för räntebidrag m.m. reduceras med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget genom snabbare upptrappning av den s.k. garanterade räntan.

I motion Bo233 (kd) förordas motivedes en minskning av räntebidragsanslaget med 193 miljoner kronor för budgetåret 2001.

Bostadsutskottet anför följande vad gäller anslaget för räntebidrag m.m.

Det bör inledningsvis framhållas att anslagsbehovet i princip är bestämt av gällande regelsystem för räntebidrag samt de allmänna ekonomiska förutsättningarna vad gäller räntenivå m.m. Förslag om ändrad anslagsnivå förutsätter således att även förslag om ändrade regler vad gäller de system som styr bidragsutbetalningarna kan presenteras. Utskottet kan emellertid konstatera att motionsförslagen om minskat räntebidragsanslag är mycket knapphändigt motiverade. I motionerna hänvisas endast i allmänna ordalag till att minskningar av bidragen enligt äldre system bör ske i snabbare takt än vad som gäller i dag. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om förslaget i budgetpropositionen om att bidrag enligt äldre regler skall avvecklas genom en engångsutbetalning i januari 2001. Detta förslag, som utskottet ovan har ställt sig bakom, har inte rönt några invändningar i de aktuella motionerna. Det får mot denna bakgrund förmodas att motionärerna med sina förslag avser villkorsändringar i 1992 års räntebidragssystem. En minskad anslagsbelastning av den storlek som föreslagits torde knappast vara möjlig att uppnå på detta sätt.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om att det under anslagsposten Räntebidrag m.m. skall föras upp ett ramanslag om 1 952 miljoner kronor och avstyrker motstående förslag i motionerna Bo231 (m) yrkandena 1 och 3, det förstnämnda i motsvarande del, Fi211 yrkande 20 samt i motion Bo235 (fp) yrkande 14, bägge dessa yrkanden i motsvarande delar.

31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten

Statens bostadskreditnämnd (BKN) kan lämna statliga kreditgarantier för bostäder. Garantiverksamheten är indelad i tre resultatområden: Äldre garantier, Nya garantier samt Kreditgarantier för avlösen av kommunala

borgensåtaganden. Anslaget 31:4 får användas för att täcka förluster till följd av statliga garantier för ny- och ombyggnad av bostäder inom resultatområdet Äldre garantier.

Regeringen föreslår att anslaget 31:4 fr.o.m. budgetåret 2001 skall få anslagsavräknas vid överföring till Bostadskreditnämndens separata garantireserv för resultatområdet Äldre garantier i Riksgäldskontoret. Ett bifall till förslaget innebär att en avräkning enligt 10 § fjärde stycket lagen om statsbudgeten möjliggörs.

Regeringens förslag överensstämmer med vad Riksdagens revisorer förordade efter en granskning av den statliga garantimodellen (förs. 1999/2000:RR8). Enligt regeringens bedömning bör reserven tillföras 600 miljoner kronor per år under perioden 2001–2003 och i genomsnitt ca 100 miljoner kronor per år under de därpå följande 10 åren för att den skall vara i långsiktig balans.

Regeringen föreslår även att anslaget 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten för år 2001 förs upp med 600 miljoner kronor.

Regeringens förslag om anslag och former för anslagsavräkning avseende anslaget 31:4 har inte i motioner eller vid utskottets beredning av ärendet mött några invändningar. Utskottet tillstyrker dessa förslag.

31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

De utgifter som belastar detta anslag avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egna hem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel enligt förordningen (1993:712) om den statliga fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget belastas med utgifter för kansli- och utredningskostnader.

Regeringen föreslår att 50 miljoner kronor anvisas på anslaget för år 2001. Förslaget innebär en anslagsökning med 10 miljoner kronor i förhållande till innevarande år.

I motion Bo225 (c) föreslås i motsvarande del att anslaget skall tillföras ytterligare 10 miljoner kronor. Motionärerna framhåller att det är angeläget att hjälpa dem som riskerar ohälsa till följd av fukt- och mögelskador.

Enligt motion Bo231 (m) har stödet för fukt- och mögelskador spelat ut sin roll. Med hänvisning till de nyligen ändrade självriskreglerna anser emellertid motionärerna att bidrag skall kunna utgå ännu en tid. I yrkande 4 föreslås mot denna bakgrund att riksdagen beslutar om en successiv avveckling av bidragsformen fram till år 2004. I yrkandena 1 och 5, det förstnämnda i motsvarande del, föreslås att anslaget för år 2001 bestäms till 20 miljoner kronor.

Enligt uppgifter i budgetpropositionen har antalet ansökningar om stöd från fonden ökat kraftigt efter den 1 januari 2000 då nya regler om självrisk trädde i kraft. Denna ökning förväntas bestå då fler nu kan söka stöd, men med högre minimisjälvrisk än vad som tidigare gällde. Bostadsutskottet ställer sig mot denna bakgrund helt avvisande till förslagen i motion Bo231 (m) som innebär att en snabb avveckling av fonden skall inledas under nästa år. Utskottet utgår vidare från att regeringen vid beräkningen av erforderligt anslag beaktat de nya förutsättningar som regeländringarna för fonden

medfört. Anslagsförslaget i motion Bo225 (c) avstyrks av detta skäl. Regeringens förslag om anslag för bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador tillstyrks av utskottet.

2000/01:BoU1

31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

De utgifter som belastar anslaget för åtgärder mot radon i bostäder avser bidrag till åtgärder mot radon i småhus. Bidrag lämnas om radongashalten i huset överstiger det gränsvärde som Socialstyrelsen anser som godtagbart från hälsosynpunkt. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egnahem. Bidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

I budgetpropositionen föreslås att anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder bestäms till 7 miljoner kronor, vilket är en oförändrad nivå i förhållande till innevarande år.

I motion Bo231 (m) yrkandena 1 och 6, det förstnämnda i motsvarande del, föreslås att den aktuella bidragsverksamheten avvecklas och att inga medel beräknas på anslaget för år 2001. Enligt motionen visar nya forskningsrön att sanering i radonhus kan öka i stället för att minska halten av radon.

I frågan om radonsanering i bostadsbeståndet har utskottet vid ett flertal tillfällen framhållit att detta bör vara en högt prioriterad verksamhet. Utskottet anser det således mycket angeläget att lämpliga åtgärder vidtas i den del av bostadsbeståndet som har radongashalter som på sikt bedöms vara hälsovådliga. Det kan givetvis diskuteras vilka statliga insatser som behövs för att nödvändiga åtgärder skall komma till stånd. Riksdagen beslutade våren 2000 om vissa åtgärder i syfte att förbättra effektiviteten i bidragsgivningen. En bredare översyn av det statliga stödet pågår också för närvarande. En särskild utredare har regeringens uppdrag (dir. 1999:102) att presentera förslag till ändmålsenliga och effektiva statliga åtgärder som inom rimlig tid kan bidra till att få ned radonhalterna under gällande gränsvärden.

Enligt utskottets uppfattning bör i avvaktan på resultatet av översynen anslaget för bidrag till åtgärder mot radon i bostäder fastställas till den nivå som regeringen föreslagit. Förslaget i motion Bo231 (m) om en avveckling av stödet avstyrks således.

31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter

Riksdagen beslutade den 14 juni 2000 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter (prop. 1999/2000:100, FiU27, BoU9y, rskr. 262). Investeringsbidraget lämnas för anordnande av nya studentbostäder på eller i anslutning till orter där det finns universitet eller högskola. Bidragsbestämmelserna, som framgår av förordningen (2000:588) om statligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter, innebär bl.a. att bidrag kan lämnas med upp till 15 % av ett bidragsunderlag. Maximalt kan bidraget dock uppgå till 40 000 kr för varje nytt studentrum i lägenhet för en eller två studenter.

Bidrag kan beviljas inom en total ram om 400 miljoner kronor. Om ansökningarna om bidrag beräknas komma att överstiga tillgången på medel, lämnas bidrag till de projekt som erbjuder de förmånligaste villkoren för studenter.

För budgetåret 2001 föreslår regeringen att anslaget för ändamålet bestäms till 274 miljoner kronor.

Förslag om ett 50 miljoner kronor större anslag läggs fram i Folkpartiets partimotion Fi211 yrkande 20 samt i motion Bo235 (fp) yrkande 14, bägge yrkandena i motsvarande del. Motionärerna framhåller att det är angeläget att ytterligare stimulera byggandet av studentbostäder.

I ytterligare ett antal motioner tas frågor om bidraget till byggande av studentbostäder upp. Utskottet återkommer till dessa förslag i den del av betänkandet som inte avser nästa års budget.

Utskottet kan konstatera att det i de aktuella fp-motionerna inte föreslagits någon utökning av den totala ramen för bidragsgivningen eller några förändringar i bidragsbestämmelserna. Vad gäller det anslag för år 2001 som föreslagits av regeringen har utskottet inte erfarit att det hittills bedömts utgöra någon restriktion för bidragsgivningen i samband med den preliminära ramfördelning på län som Boverket beslutat om.

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens anslagsförslag avseende investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter och avstyrker de motstående motionsförslagen.

31:8 Statens geotekniska institut

Statens geotekniska institut (SGI) är en uppdragsmyndighet och har ett sektorsövergripande ansvar för geoteknikfrågor. Institutet har ett särskilt ansvar för ras- och skredfrågor.

I budgetpropositionen konstateras att den ekonomiska situationen vid SGI under budgetåret 1999 varit otillfredsställande och därför motiverar särskild uppmärksamhet. SGI bedömer dock att ekonomisk balans kommer att uppnås vid utgången av år 2001.

Regeringen föreslår att anslaget 31:8, som finansierar SGI:s verksamhetsområden Säkerhet och kvalitet, Forskning samt Kunskapsförmedling, för år 2001 bestäms till 25 284 000 kr.

I motion Bo224 (m) föreslås att SGI och Räddningsverket utses som ansvariga myndigheter rörande stranderosion. Enligt motionen bör medel öronmärkas för detta ändamål.

Enligt vad utskottet erfarit har frågan om myndighetsansvar m.m. avseende stranderosionsfrågor utretts av Naturvårdsverket på regeringens uppdrag. I utredningen förordas att SGI ges ett uppdrag på detta område. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Bostadsutskottet delar motionärernas bedömning att stranderosion utgör ett stort problem i vissa delar av landet, bl.a. i Skåne och Halland. Som motionärerna anför kan samhällets insatser på området behöva samordnas och ansvarsfördelningen på myndighetsnivå läggas fast. Något budgetutrymme för att öronmärka särskilda medel för denna verksamhet inom ramen för SGI:s anslag för år 2001 synes dock inte föreligga.

Regeringens ställningstagande till den omnämnda utredningen bör avvaktas innan vidare överväganden görs om de ekonomiska konsekvenserna av en reglering av myndighetsansvaret för frågor om stranderosion. Mot denna bakgrund avstyrks motion Bo224 (m).

Regeringens förslag om anslag för SGI tillstyrks.

31:9 Lantmäteriverket

Lantmäteriverket har efter flera år med underskott i den statligt finansierade verksamheten utnyttjat en betydande anslagskredit på anslaget. Av redovisningen i budgetpropositionen framgår att denna anslagskredit successivt har avamorterats för att under år 1999 ersättas med ett utgående anslagssparande på 14 miljoner kronor.

Vid anslagsberäkningen för 2001 har regeringen minskat anslaget dels varaktigt med 10 miljoner kronor, dels tillfälligt med ytterligare 10 miljoner kronor med anledning av vissa ökade avgiftsintäkter. Anslaget har dessutom minskats med 2,5 miljoner kronor med anledning av att vidareutvecklingen av nationalatlasen upphört. Samtidigt har till anslaget återförts 15 miljoner kronor, dvs. det belopp med vilket anslaget tillfälligt minskats för innevarande budgetår. Totalt innebär detta efter pris- och löneomräkning att anslaget föreslås uppfört med 416 323 000 kr för budgetåret 2001.

Regeringens förslag till anslagstilldelning för Lantmäteriverket för budgetåret 2001 har inte mött invändningar i motioner. Tvärtom uttalas i motion Bo231 (m) yrkande 7 att anslaget för detta år bör fastställas i enlighet med regeringens förslag. Däremot förordas i motionen att anslaget bör kunna minskas fr.o.m. budgetåret 2002 genom att delar av verksamheten marknadsanpassas. På sikt bör statens anslag reformeras till att motsvara ett anslag som står för vilka beställningar staten lägger. Enligt motionen bör därför ett s.k. beställningsanslag utvecklas.

Utskottet kan konstatera att enighet torde råda om anslagstilldelningen för Lantmäteriverket för år 2001. Regeringens förslag tillstyrks därför.

När det gäller den i motion Bo231 (m) aktualiserade frågan om anslagstilldelningen liksom anslagskonstruktionen för åren efter 2001 gör utskottet följande bedömning. Det finns naturligtvis anledning att från tid till annan överväga anslagstilldelningen till de statliga myndigheterna liksom hur anslagen skall konstrueras. Ett sådant ställningstagande bör dock baseras på ett underlag som möjliggör en rimlig bedömning av framtida ekonomiska och andra förutsättningar för verksamheten. Något sådant underlag har inte presenterats för utskottet. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill förslaget i motion Bo231 (m) yrkande 7.

Utskottet tar i detta avsnitt även upp förslag om viss verksamhet vid Lantmäteriverket eftersom ett bifall till dem torde påverka anslagsbehovet för verket år 2001.

Förslag som avser taktila kartor, dvs. kartor avsedda för synskadade och blinda, lämnas i två motioner.

Det är enligt motion Bo202 (m) viktigt för de funktionshindrades eller synskadades delaktighet i samhället att de kan ta del av den geografiska

information som Lantmäteriverket har ansvar för. Det finns enligt motionen därför ett behov av taktila kartor.

Som en del i ett program för funktionshindrades deltagande i samhällslivet föreslås i Folkpartiets partimotion So538 yrkande 18 att Lantmäteriverket skall ges ett ansvar för taktila kartor. Enligt motionen bör en reguljär verksamhet med framställning av taktila kartor omedelbart påbörjas.

Utskottet delar motionärernas syn på vikten av att funktionshindrade skall ges samma möjligheter som andra att delta i samhällslivet. Utskottet har också i många sammanhang gett uttryck för denna grundsyn. Tillgång till taktila kartor utgör ett exempel på hur delaktigheten kan ökas. Lantmäteriverket har också med stöd från bl.a. EU bedrivit ett projekt för att utveckla metoder för framställning av taktila kartor. Detta utvecklingsarbete har helt nyligen avslutats. En rapport från projektet om utveckling av produktionssystem för framställning av taktila kartor och höjdmodeller samt ett taktilt GIS-system (GIS = geografiska informationssystem) kommer också att läggas fram inom kort. Något beslut om produktion av taktila kartor har dock ännu inte fattats. Enligt utskottets mening bör det i första hand övervägas i vilken utsträckning en produktion kan komma till stånd inom ramen för nuvarande resurser och/eller med stöd av externa finansiärer. Det utvecklingsarbete som nu genomförts torde också utgöra en god grund för dessa överväganden. Utskottet är mot denna bakgrund inte nu berett ställa sig bakom förslagen i motion Bo202 (m) samt partimotion So538 (fp) yrkande 18. Motionerna avstyrks sålunda.

Sverige har enligt motion Bo215 (kd, m, c) genom sitt utgångsläge på kart- och fastighetsdataområdet goda förutsättningar att kunna bygga upp digitala databaser för geografisk information. Dessa förutsättningar har enligt motionen dock inte tagits till vara eftersom tillräckliga resurser inte ställts till förfogande för verksamheten. Databaserna bör enligt motionen byggas upp betydligt snabbare än vad som sker i dag samtidigt som kvaliteten höjs. Resurser bör därför säkerställas så att ytterligare investeringar kan göras i den digitala Sverigekartan. En i detta sammanhang viktig strategisk fråga anges vara att etablera ett GIS-institut i Gävle.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att kartor och annan landskapsinformation liksom fastighetsinformation finns att tillgå i digital form. Produktionen och användningen av landskapsinformation i digital form har också ökat under en rad av år. Verksamheten med landskaps- och fastighetsdata visar på en fortsatt snabb utveckling för användningen av integrerad kart- och registerinformation i geografiska informationssystem. Det är en enligt utskottets mening mycket positiv utveckling. En förutsättning för att den skall fortgå är att användarna får ökad kunskap om de möjligheter som geografiska data i digital form erbjuder. Flera satsningar har också gjorts för att stimulera till en ökad användning. Det gäller bl.a. inom den offentliga sektorn där en utbildningssatsning riktas till kommuner och länsstyrelser. Information i digital form används redan bl.a. inom samhällsplanering, räddningstjänst, miljöövervakning, trafikplanering och försvaret. Ett ytterligare exempel är att länsstyrelserna har fått tillgång till den ekonomiska kartan i digital form.

Geografiska informationssystem används också i allt högre grad inom näringslivet. Inte minst gäller detta inom transportnäringen där transportplanering och fortlöpande positionsbestämning av transporterna blir allt vanligare. För en bredare allmänhet finns Sveriges nationalatlas i en digital version.

Några skilda meningar i sak om vikten av att tillgången på och användningen av digital landskaps- och fastighetsinformation ökar torde enligt utskottets mening inte föreligga. Det frågan gäller är därför om utvecklingen går tillräckligt snabbt eller inte. Enligt utskottets mening kan denna fråga inte ses isolerad. Takten måste naturligtvis bestämmas av såväl de behov som finns som av vilka medel som kan avsättas för verksamheten. Utskottet har för sin del inte underlag för någon annan bedömning än att den nuvarande utvecklingstakten är baserad på en sammanvägning av dessa faktorer. I anslutning härill vill utskottet peka på de möjligheter som finns till samfinansiering mellan Lantmäteriverket och t.ex. näringslivet i de fall insatser framstår som särskilt viktiga. Utskottet är mot bakgrund av det anförda inte nu berett att tillstyrka förslaget i motion Bo215 (kd, m, c).

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Riksdagen beslutade våren 1998 om införandet av ett investeringsbidrag för merkostnader för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden (prop. 1997/98:119, BoU10, rskr. 306). Bidragsformen var avsedd att införas år 2000, men införandet har genom riksdagens beslut hösten 1999 senarelagts till år 2001. Vidare var avsikten enligt det ursprungliga beslutet att stödet skulle lämnas inom en årlig ram om 250 miljoner kronor.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att anslaget för den nya stödformen för budgetåret 2001 bestäms till 135 miljoner kronor. Det anges att anslaget reducerats med 115 miljoner kronor på grund av omprioriteringar.

I motion Bo231 (m) yrkandena 1 och 8, det förstnämnda i motsvarande del, föreslås att bidraget inte införs och att anslaget följaktligen avskaffas. Motionärerna framhåller att subventioner har negativa effekter på bostadsproduktionen och konkurrensen inom bostadsmarknaden. Motivledes har även i motion Bo233 (kd) förordats att anslaget avskaffas.

Bostadsutskottet finner det angeläget att den av riksdagen beslutade bidragsformen kan införas som planerat. Regeringens anslagsförslag tillstyrks. Det motstående motionsförslaget avstyrks.

Det bör i sammanhanget påpekas att regeringen i proposition 2000/01:26 lagt fram förslag om anslagets användande. Förslaget innebär att högst 5 miljoner kronor av anslaget skall få användas till inrättande av ett byggkostnadsforum. Avsikten är att detta forum skall vara beredande organ för regeringens beslut i ärenden avseende den aktuella stödformen. Utskottet tar ställning till dessa förslag i betänkande 2000/01:BoU2.

I budgetpropositionen föreslås att det till länsstyrelsernas verksamhet år 2001 skall anvisas 1 864 659 000 kr. Vid anslagsberäkningen har hänsyn tagits till ett flertal faktorer som redovisas i propositionen. Det handlar vad gäller anslagshöjande faktorer förutom om pris- och löneomräkning bl.a. om medel för den GIS-utbildning som länsstyrelserna bedriver i samarbete med andra intressenter samt om medel för administration av skogsinköp och strukturfondsprogrammet. Anslagsminskande faktorer är bl.a. att länsstyrelsernas administrativa kostnader för vissa körkortsärenden bortfaller och den neddragning av länsstyrelseanslaget som kan göras till följd av sammanläggningen av länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Skaraborgs samt Älvsborgs län till Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

I motion Bo225 (c) föreslås att anslaget till länsstyrelsernas verksamhet skall bestämmas till belopp som är 46 983 000 kr lägre än vad regeringen förordnat. Motionärerna anför att anslaget inte bör höjas med mer än vad som motiveras av pris- och lönejusteringar.

Bostadsutskottet går inte närmare in på de beräkningsförutsättningar som redovisats i budgetpropositionen eftersom de i sak inte ifrågasatts i den aktuella motionen. Utskottet ställer sig emellertid frågande till motionärernas förslag, som tycks utgå från att hänsyn inte skall tas till de faktiska förändringarna av länsstyrelsernas verksamhet och uppgifter. Som redovisats ovan har förändringar skett som motiverar såväl höjningar som sänkningar av anslaget. Det får anses vara motiverat att vid beräkningen av anslagsbehovet ta hänsyn till den sammantagna effekten av dessa faktorer.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag om anslaget för länsstyrelserna m.m. och avstyrker motstående förslag i motion Bo225 (c) i motsvarande del.

34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Stödet till lokala investeringsprogram beslutades av riksdagen i enlighet med ett förslag i budgetpropositionen för 1998. Fördelningen av medel regleras i förordningen (1998:23) om statliga bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten i samhället. Programmet omfattar satsningar om sammanlagt 7,2 miljarder kronor för perioden 1998–2003.

Regeringen föreslår att anslaget för stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet för år 2001 bestäms till 1 364 500 000 kr. Vidare begärs ett bemyndigande för regeringen att under år 2001, i fråga om anslaget, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 900 miljoner kronor under åren 2002–2004. I budgetpropositionen redovisas även vissa överväganden om den fortsatta användningen av anslaget. Regeringens avsikt är således att använda medel för vissa insatser avseende de regionala tillväxtavtalen och för ett grönt kunskapslyft. Dessutom avser regeringen att använda medel från anslaget till information, utvärdering och uppföljning avseende programverksamheten. Avsikten är också att lämna visst stöd till nationell verksamhet med det lokala Agenda 21-arbetet.

Förslag om avveckling av stödet till lokala investeringsprogram och ett till följd härav kraftigt minskat eller avskaffat anslag för år 2001 läggs fram i flera motioner.

I Moderata samlingspartiets partimotion MJ764 yrkande 4 och i motion Bo231 (m) yrkande 10 föreslås en avveckling av stödet med hänvisning till bl.a. de begränsade effekter som den hittillsvarande verksamheten anses kunna uppvisa. Motionärerna hänvisar också till den kritik som riktats mot det statliga stödet i olika utvärderingar, bl.a. av Riksdagens revisorer. I motion Bo231 (m) yrkandena 1 och 11, det förstnämnda i motsvarande del, föreslås mot bakgrund av avvecklingsförslaget att anslaget för år 2001 bör bestämmas till 794 500 000 kr, dvs. ett i förhållande till regeringsförslaget med 570 miljoner kronor minskat anslag.

Enligt motion Bo233 (kd) bör stödet till de lokala investeringsprogrammen avvecklas (yrkande 23) och anslaget för år 2001 bestämmas till ett i förhållande till regeringsförslaget med 800 miljoner kronor minskat anslag (yrkande 22 i motsvarande del). Även i denna motion hänvisas till brister i den hittillsvarande stödverksamheten. Motionärerna anför också att programmen tagit fasta på nytänkande och innovationer i för liten utsträckning.

I Centerpartiets partimotion MJ711 yrkande 5 föreslås att redan ingångna avtal om lokala investeringsprogram bör fullföljas, men att stödet i övrigt bör avvecklas. Enligt motionen kan en annan användning av de medel som avsatts för stödverksamheten ge större effekter både ur miljö- och arbetsmarknadssynpunkt. Med samma argument föreslås i motion Bo225 (c) i motsvarande del att såväl stödformen som anslaget för år 2001 helt avvecklas.

Även i motion Bo235 (fp) ifrågasätts programverksamhetens effekter ur miljö- och sysselsättningssynpunkt. Enligt motionärerna talar mycket för att styrmedel i form av skatter och avgifter är ett effektivare sätt att nå miljöresultat. Vidare framhålls sänkt skatt på arbete och en reformerad arbetsrätt som effektivare åtgärder för sysselsättningen. I motionen föreslås att ytterligare medel inte skall utgå för det statliga stödet till lokala investeringsprogram (yrkande 9) och att inget anslag beräknas för budgetåret 2001 (yrkande 14 i motsvarande del). Även i Folkpartiets partimotion Fi211 yrkande 20 i motsvarande del föreslås att anslaget tas bort för år 2001.

Bostadsutskottet har alltsedan riksdagen beslutade om att införa möjligheten till statligt stöd till de lokala investeringsprogrammen haft att ta ställning till motionsförslag om en avveckling av stödet. Utskottet har avstyrkt dessa förslag bl.a. med hänvisning till behovet av att på olika sätt stimulera övergången till ett långsiktigt ekologiskt hållbart samhälle. Enligt utskottets uppfattning har det statliga stödet en betydelsefull roll i detta sammanhang. Vad gäller formerna för stödet har detta, som motionärerna framhåller, varit föremål för olika utvärderingsinsatser. Bostadsutskottet har för sin del låtit genomföra en uppföljning av vissa frågor (1998/99:URD1) och även nyligen tagit ställning till en skrivelse från Riksdagens revisorer med förslag föranledda av en granskning av stödverksamheten (1999/2000:RR3,

1999/2000:

BoU4). Ingen av dessa uppföljningsinsatser har föranlett utskottet att förorda en avveckling av stödverksamheten eller någon principiell omläggning av stödets inriktning. Däremot kan det konstateras att såväl formerna för stödhanteringen som användningen av det statliga stödet och återrapporteringen av uppnådda resultat successivt utvecklats i takt med vunna erfarenheter. Förordningen för stödverksamheten har också ändrats i flera avseenden.

Utskottet kan konstatera att inget av vad som anförs i de aktuella motionerna föranleder utskottet att ompröva sin i grunden positiva inställning till det statliga stödet till lokala investeringsprogram. Förslagen om en avveckling av stödformen avstyrks således, liksom förslagen om ett avvecklat eller kraftigt reducerat anslag för år 2001.

Regeringens förslag om anslag för år 2001 tillstyrks. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om ett bemyndigande i fråga om anslaget.

34:2 Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet

Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet inrättades den 1 februari 1999 inom ramen för de medel som beräknats för stöd till ekologisk omställning och utveckling. Myndigheten, som är lokaliserad till Umeå, har till uppgift att samla och förmedla kunskaper och erfarenheter om hållbar utveckling. Den främsta uppgiften är att aktivt stödja kommunerna i arbetet med att ta fram och genomföra lokala investeringsprogram samt att sprida erfarenheter från dessa program.

Regeringen föreslår att 5 169 000 kr anslås till myndigheten för år 2001. I propositionen aviseras även behovet av en anslagsökning för åren 2002 och 2003.

I motion Bo231 (m) yrkandena 1 och 12, det förstnämnda i motsvarande del, föreslås att en avveckling av myndigheten genomförs under nästkommande år samt att anslaget för år 2001 fastställs till 2 584 000 kr. Anslaget är enligt motionen endast avsett att täcka kostnaderna för avvecklingen. Även i motion Bo225 (c) föreslås i motsvarande del att myndigheten avvecklas. Enligt detta förslag kan anslaget helt avskaffas för år 2001.

Bostadsutskottet har ovan ställt sig bakom regeringens förslag om fortsatt stöd till lokala investeringsprogram. Även verksamheten vid Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet bör fortsätta enligt gällande planer. Regeringens anslagsförslag tillstyrks således. De aktuella yrkandena i motionerna Bo225 (c) och Bo231 (m) avstyrks.

Övriga anslag i budgetpropositionen

Utskottet tar i detta avsnitt upp förslag till anslag m.m. i budgetpropositionen som inte mött invändningar i motioner eller vid utskottets behandling.

I fråga om de anslag som inte behandlats av utskottet ovan föreslås i budgetpropositionen att det för budgetåret 2001 under utgiftsområde 18 skall anvisas till anslaget

- 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader ett ramanslag om 13 383 000 kr,
- 31:10 Statens va-nämnd ett ramanslag om 6 519 000 kr,
- 32:2 Regionala självstyrelseorgan ett obetecknat anslag om 25 138 000 kr.

2000/01:BoU1

Den av regeringen förordade anslagstilldelningen avseende de nu aktuella anslagen tillstyrks av utskottet.

Förslag om nytt anslag inom utgiftsområde 18

Utskottet har ovan tagit ställning till samtliga förslag som avser de anslag som finns upptagna i budgetpropositionen inom utgiftsområde 18. Avslutningsvis vad gäller budgeten för år 2001 behandlas i detta avsnitt ett motionsförslag om att inrätta ett nytt anslag inom utgiftsområdet.

Det är enligt motion Bo233 (kd) mycket angeläget att åtgärder vidtas för att barnen skall ha möjlighet att vistas i sunda och hälsosamma förskolor och skolor. Motionärerna hänvisar bl.a. till undersökningar som visar att ett stort antal skolor har dålig ventilation och fuktskador. Mot denna bakgrund föreslås i motionens yrkande 22 inrättandet av ett anslag på 50 miljoner kronor till åtgärder för bättre inomhusmiljö i förskolor och skolor. Medel för ändamålet förutsätts kunna anslås vid en avveckling av stödet till de lokala investeringsprogrammen.

Utskottet delar motionärernas syn på vikten av fortsatta insatser för att förbättra inomhusmiljön i såväl bostadsbeståndet som i den offentliga miljön. I detta sammanhang är det givetvis av särskilt stor vikt att vidta åtgärder i de byggnader där barn och ungdomar vistas dagligen. Motionsförslaget utgår emellertid från att medel för ändamålet kan anslås i samband med en avveckling av det statliga stödet till lokala investeringsprogram. Förslagen om en avveckling av detta stöd har ovan avstyrkts. Utskottet avstyrker av detta skäl även motion Bo233 (kd) yrkande 22 i motsvarande del.

Det bör i sammanhanget framhållas att stödet till de lokala investeringsprogrammen efter en regeländring den 1 oktober i år till viss del kan användas för det av motionärerna förordade ändamålet. Förordningen (1998:23) om statliga bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten i samhället kompletterades således från denna tidpunkt med en regel som medger att stöd beviljas för åtgärder som syftar till att förbättra inomhusmiljön i byggnader genom att minska förekomsten av allergiframkallande eller andra hälsofarliga ämnen eller material.

Bostadspolitikens inriktning m.m.

Utformningen av bostadspolitik

Förslag som avser utformningen av bostadspolitik har lämnats i motioner som väckts dels under allmänna motionstiden 2000, dels med anledning av proposition 2000/01:26 Bostadsförsörjningen m.m. Gemensamt för motionerna är att de för fram förslag som täcker ett brett bostadspolitiskt spektrum. Däremot är utgångspunkten för dem något olika. Flera av motionerna har en mer allmän bostadspolitisk utgångspunkt, medan andra

har sitt ursprung i en strävan att öka bostadsbyggandet i landet i sin helhet eller i tillväxtregionerna.

I Moderata samlingspartiets bostadspolitiska partimotion Bo414 (m) yrkande 1 föreslås att riksdagen skall göra ett tillkännagivande om bostadspolitikens inriktning. Enligt motionen skall bostadspolitiken inriktas på att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö. Boendemiljön skall vidare bidra till värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. För att dessa mål skall uppnås måste enligt motionen skatterna sänkas, avregleringen fortsätta, bruksvärdesreglerna reformeras och eget ägande underlättas. Utgångspunkten för förslagen i motion Bo3 (m) är en strävan att öka bostadsbyggandet. I motionen föreslås sålunda att riksdagen skall göra tillkännagivanden om åtgärder för sänkta byggkostnader (yrkande 5), för ett ökat byggande och bättre utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet (yrkande 6) samt om förutsättningarna för bostadsbyggandet i tillväxtregionerna (yrkande 8). De åtgärder som enligt motionen bör vidtas är bl.a. följande:

- sänkt skatt på byggandet,
- sänkt skatt på boendet,
- förändrat skatteutjämnningssystem,
- en tillväxtanpassad ekonomisk politik,
- möjliggörande av tredimensionella fastigheter,
- möjliggörande av ägarlägenheter,
- satsningar på infrastruktur,
- möjliggörande av strandnära bebyggelse,
- en snabbare plan- och byggprocess samt
- en friare hyressättning.

Förslag om sänkta skatter och avgifter vid nybyggnation i syfte att uppnå lägre boendekostnader förs även fram i motion Bo1 (m) yrkande 2. Som en ytterligare åtgärd för att få till stånd ett ökat bostadsbyggande föreslås i Moderata samlingspartiets partimotion Bo414 yrkande 2 en satsning på infrastrukturella investeringar. Enligt motionen skulle ett utökat trafiknät och investeringar i infrastrukturen leda till att fler bostadsbolag vågar satsa på nya byggnadsprojekt. Med utgångspunkt i förhållandena i Stockholmsområdet föreslås i motion N321 (m) yrkande 2 en nationell bostadspolitik som möjliggör ett ökat bostadsbyggande. Även i denna motion framhålls vikten av att vidta åtgärder för att bygga ut infrastrukturen.

De bostadspolitiska förslag som läggs fram i motion Bo233 (kd) yrkande 12 syftar bl.a. till att förbättra de ekonomiska förutsättningarna för barnfamiljers småhusboende. Enligt motionen skall en utgångspunkt för bostadspolitiken vara att människor känner trygghet i sitt boende. Den skall dessutom präglas av valfrihet där familjer kan välja den boendeform som passar dem och där en boendemiljö skapas som kan bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden för alla människor och då särskilt för barn och ungdomar. De ekonomiska förutsättningarna måste enligt motionen därför vara sådana att barnfamiljer har råd att välja småhusboende om de så önskar.

För att få till stånd ett ökat bostadsbyggande i Stockholm måste enligt motion Bo216 (kd) en ny bostadspolitik genomföras. De åtgärder som måste ingå i en sådan politik är enligt motionen bl.a. att fastighetsskatten ersätts med en låg kommunal fastighetsavgift, att beskattningen av boendet ses över, att ett nytt hyressättningssystem införs, att planprocessen reformeras, att tredimensionell fastighetsbildning möjliggörs och att tillkomsten av s.k. generationsbostäder stimuleras.

Även den med anledning av proposition 2000/21:26 väckta motion Bo2 (kd) syftar till att förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande i tillväxtregionerna. Enligt motionens yrkande 6 behöver förutsättningarna för bostadsbyggande förbättras genom bl.a.:

- sänkt skatt på hushållstjänster,
- förändringar i det kommunala skatteutjämningsystemet,
- bidrag till marksanering,
- undantag för nyproduktionen från bruksvärdesreglerna,
- förändring av allmännyttans hyresledande roll,
- tredimensionell fastighetsbildning och
- kommunal avgift i stället för fastighetsskatt.

Enligt motion Bo230 (c) måste åtgärder vidtas för att åstadkomma valfrihet och mångfald i boendet (yrkande 2), för att förbättra långsiktigheten i bostadspolitiken (yrkande 6) och för att förbättra demokratin i boende och samhällsplanering (yrkande 17). Även i Centerpartiets partimotion So358 yrkande 9 förordas åtgärder för att öka valfriheten i boendet. Enligt motionerna behövs det en bostadspolitik som kan tillfredsställa människors varierande behov och önskemål. Det innebär att allt från allmännyttiga hyresbostäder till ägarlägenheter skall erbjudas, byggkostnaderna liksom skatter och avgifter på boende skall sänkas, boendedemokratin stärkas, livsmiljön förbättras och trygghetsfrågorna lyftas fram.

Förslag motsvarande de nu aktuella förs även fram i motion Bo230 (c) yrkande 7 där ett riksdagens tillkännagivande om hyresmarknaden och förutsättningarna för byggande av hyresbostäder begärs. Det anges bl.a. innebära dels att en jämnare efterfrågan i olika delar av landet bör eftersträvas, dels att byggandet av hyresbostäder i tillväxtområdena måste öka. Enligt motionen bör det ske genom en aktivare regionalpolitik och förbättrade pendlingsmöjligheter. Staten bör vidare underlätta byggandet bl.a. genom lägre skatter på boendet och genom att förenkla regelverken. Kommunerna bör dessutom göra planprocessen smidigare och byggföretagen bör pressa produktionskostnaderna.

Även i Centerpartiets storstadsmotion Bo223 förs motsvarande bostadspolitiska förslag fram. Enligt motionens yrkande 14 bör riksdagen göra ett tillkännagivande angående om- och nybyggnationen. Förutom att tillkännagivandet skall omfatta de allmänna bostadspolitiska åtgärder som även föreslås i andra motioner (c) förordas i motionen att staten tillsammans med kommunerna bör utarbeta en strategi för ombyggnation av bl.a. miljonprogramsområdena. I anslutning till detta skall också möjligheten att använda ekonomiska instrument som stimulans övervägas.

I den med anledning av proposition 2000/01:26 väckta motion Bo7 (c) förordas åtgärder dels för att få till stånd bättre fungerande bostadsmarknader i hela landet (yrkande 1), dels för att främja ett ökat bostadsbyggande (yrkande 7). Enligt motionen bör åtgärder vidtas som kan ge

- bättre konkurrens på byggmarknaden,
- enklare regelverk för byggande,
- lägre skatter på boende samt
- en hyressättning som tar större hänsyn till efterfrågan och verkliga kostnader.

Det finns enligt motion Bo235 (fp) yrkande 3 ett uttalat behov av en ny och modern social bostadspolitik som

- ger valfrihet för konsumenterna genom ett brett utbud av alla typer av bostäder,
- förbättrar konkurrensen med sänkta bygg- och underhållskostnader som följd,
- ger en flexiblere hyressättning och neutralitet mellan boendeformerna.

Samtidigt framhålls i motionen att kommunerna även i framtiden måste ha ansvaret för de människor som har behov av ett socialt anpassat boende och för sociala förturer. En förutsättningslös diskussion måste dock enligt förslaget påbörjas om formerna för detta.

Som en del i en satsning på Storstockholm förs motsvarande förslag till en ny inriktning av bostadspolitiken fram också i motion Ub808 (fp) yrkande 1. Även i denna motion betonas kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen. För att kommunerna skall kunna ta detta ansvar måste enligt förslaget bl.a. det kommunala utjämnningssystemet förändras och delar av de kommunala bostadsbolagen avvecklas genom ombildning till bostadsrätt samt genom försäljning till andra fastighetsägare.

I motion Bo226 (s) förordas ett riksdagens tillkännagivande om behovet av en social bostadspolitik. Enligt motionen bör tillkännagivandet innebära att regionala obalanser och segregation skall motverkas, inomhusmiljön förbättras, byggkostnaderna hållas i schack, teknikutvecklingen stimuleras och kommunernas markpriser hållas nere.

För att i första hand lösa problemen i Stockholmsregionen förordas i motion Bo232 (s) vissa bostadspolitiska insatser. Även om förslagen utgår från förhållandena i Storstockholm är insatserna generella. De förordade åtgärderna avser bl.a. förbättrad regionplanering, krav på bostadsförmedling, möjlighet till bostadsanvisning, skydd mot utförsäljning av allmännyttan och byggande av "Kvarteret Framtiden".

När det gäller den i motionerna aktualiserade frågan om *bostadspolitikens utformning* gör utskottet följande bedömning.

Gemensamt för motionerna är att de på ett övergripande sätt beskriver hur den framtida bostadspolitiken bör utformas. Det är alltså inte fråga om att i detalj fastställa hur bostadspolitiken skall bedrivas, utan att lägga fast det mål som skall vara styrande för politiken. Mer ingående överväganden i sak om de olika åtgärder som kortfattat förordas i motionerna för att uppnå uppsatta bostadspolitiska mål redovisas av utskottet i andra delar av detta betänkande samt i betänkanden inriktade på olika sakfrågor inom bostadspolitiken.

Utskottet har under en rad av år haft att ta ställning till förslag som avser utformningen och inriktningen av bostadspolitiken. Med tanke på den vikt de bostadspolitiska målen måste tillmätas är det värdefullt att målen diskuteras och ses över med en viss regelbundenhet. Samtidigt måste målen formuleras på ett sådant sätt att de ger en allmänt eftersträvad långsiktighet i bostadspolitiken. När det däremot gäller de bostadspolitiska medlen bör dessa naturligtvis på ett annat sätt anpassas till de rådande samhällsförhållandena.

De mål som i dag gäller för bostadspolitiken antogs av riksdagen, på förslag av bostadsutskottet, våren 1998. Bakgrunden till detta var i korthet följande. I den bostadspolitiska proposition (prop. 1997/98:119) som lades fram våren 1998 redovisade regeringen sin bedömning av hur de övergripande målen för bostadspolitiken borde formuleras. Något förslag lämnades dock inte till riksdagen på denna punkt. I sin behandling av propositionen fann dock utskottet att målsättningen, sådan den formulerades i propositionen, hade i stort sett samma lydelse som den som återfanns i den bostadspolitiska utredningen. Bakom utredningens förslag i denna del stod företrädare för samtliga riksdagspartier med undantag av Moderata samlingspartiet. Det fanns enligt utskottets mening mot denna bakgrund goda skäl för riksdagen att ansluta sig till den målformulering som förts fram i propositionen. Enligt utskottet var det en styrka med en bred uppslutning kring dessa mål. Det innebär att de bostadspolitiska målen i dag formuleras på följande sätt.

Bostaden är en social rättighet och bostadspolitiken skall skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar. Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar.

Vid sin bedömning av de nu aktuella motionsförslagen har utskottet inte kunnat finna att förslagen i något avgörande avseende skulle stå i motsatsförhållande till de mål som riksdagen lagt fast. Det frågan närmast gäller är därför hur målen bör preciseras. Mot bakgrund av de förslag som förs fram i motionerna vill utskottet erinra om att de bostadspolitiska målen senast har preciserats på flera områden i 1998 års bostadspolitiska proposition.

Det gäller bl.a. beträffande

- bostaden som en social rättighet,
- bostadspolitikens inriktning på att skapa förutsättningar för alla att växa upp och leva i en stimulerande och trygg miljö,
- de boendes inflytande över den egna bostaden m.m.,
- en bostadspolitik som utvecklas inom ekologiskt hållbara ramar,
- utformning av boendemiljön för att bidra till att skapa jämlika och värdiga bostadsförhållanden samt
- utformning av bostadspolitiken så att social, ekonomisk och etnisk integration främjas.

Utskottet kan inte heller finna att de preciseringar som här redovisats i något avgörande avseende skulle avvika från vad som har förordats i motionerna.

Även om det naturligtvis finns enskildheter som skiljer dem såväl sinsemellan som från de redovisade preciseringarna är dessa skiljaktigheter inte sådana att de nu bör föranleda något nytt riksdagens ställningstagande i frågan.

När det däremot gäller med vilka medel som de uppsatta målen skall nås kan utskottet konstatera att skiljaktigheterna är stora. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom de mera konkreta förslag som läggs fram i flera av motionerna. Det gäller bl.a. förslagen om ägarlägenheter, tredimensionell fastighetsbildning och fastighetsbeskattningen. Gemensamt för dessa förslag är att de antingen är under utredning eller under beredning i Regeringskansliet. Det finns mot bakgrund härav inte anledning för riksdagen att nu göra nya tillkännagivanden i dessa frågor.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda partimotionerna Bo223 (c) yrkande 14, Bo414 (m) yrkandena 1 och 2 och So358 (c) yrkande 9 samt motionerna Bo1 (m) yrkande 2, Bo2 (kd) yrkande 6, Bo3 (m) yrkandena 5, 6 och 8, Bo7 (c) yrkandena 1 och 7, Bo216 (kd), Bo226 (s), Bo230 (c) yrkandena 2, 6, 7 och 17, Bo232 (s), Bo233 (kd) yrkande 12, 2000/01:Bo235 yrkande 3, N321 (m) yrkande 2 samt Ub808 (fp) yrkande 1.

De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen

Det finns enligt motion Bo210 (v) ett stort behov av en samlad syn på bostadspolitiken för att skapa en ekologiskt och socialt hållbar utveckling. Det sätt på vilket regeringen organiserat sitt arbete med de bostadspolitiska frågorna verkar däremot i motsatt riktning. Genom att lägga olika delar av bostadspolitiken på olika departement har regeringen tappat den helhetssyn som är nödvändig för att få en samlad och fungerande bostadspolitik. Även om ett antal bostadspolitiska frågor nu förts samman under den biträdande finansministern är detta enligt motionen inte tillräckligt. Ett statsråd med övergripande ansvar för de bostadspolitiska frågorna bör enligt motionens yrkande 1 därför tillsättas.

Boendefrågorna har enligt motion Bo214 (kd) alltid aktualitet, och de kommer också att kräva ett större utrymme i framtiden. Samtidigt kommer framtidens planering att innebära krav på en mer blandad och ekologiskt inriktad bebyggelse. Strävan måste vara att gå från det funktionsuppdelade till det socialt och funktionellt integrerade samhället. Sammantaget innebär detta enligt motionen att det bör finnas en för dessa frågor ansvarig minister, som till sitt förfogande har ett framtidsinriktat planerings- och bostadsdepartement.

Den sociala bostadspolitiken har enligt motion Bo221 (s) i mer än ett halvsekel varit en av hörnstenarna i den svenska välfärdspolitiken. Det är mot denna bakgrund oroande att marknadskrafterna får allt större utrymme på bostadsmarknaden, att segregationen ökar och att bostadsbristen tilltar på många orter. För att möta denna utveckling bör enligt motionen ett bostadsdepartement inrättas med ett samlat ansvar för den sociala bostadspolitiken.

Frågan om *handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen* har behandlats av riksdagen vid flera tidigare tillfällen.

Utskottet hade senast hösten 1999 att ta ställning till motionsförslag om att en minister med särskilt ansvar för de bostadspolitiska frågorna skulle tillsättas. I sitt ställningstagande (bet. 1999/2000:BoU1 s. 34) redogjorde utskottet inledningsvis för den tidigare behandlingen av motsvarande förslag. Av redovisningen framgår bl.a. att frågan behandlats av såväl konstitutionsutskottet som bostadsutskottet vid flera tidigare tillfällen. Förslagen har avstyrkts med hänvisning till att det enligt regeringsformen är statsministern som tillsätter övriga statsråd och regeringen som fördelar ärenden mellan departementen. Konstitutionsutskottet har dessutom betonat att riksdagen borde vara ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen i fråga om hur den skall organisera sitt arbete. Bostadsutskottet har i sina överväganden betonat vikten av att bostadsfrågorna ges en sammanhållen behandling i regeringsarbetet.

Av utskottets redovisning i 1999 års budgetbetänkande framgår också att flera bostadsfrågor nu har koncentrerats till biträdande finansministern. Sedan hösten 1999 har sålunda biträdande finansministern förutom sitt ansvar för bostadsfinansiering m.m. också ansvar för lagstiftningsärenden som gäller hyra, förvärv och förvaltning av hyresfastigheter m.m. och bostadsrätt. Även ärenden som avser bostadssociala frågor och äldreboende har tillförts den biträdande finansministerns ansvarsområde. Det betyder att flera för bostadspolitiken viktiga frågor nu förts samman till ett ansvarigt statsråd. Även om någon bostadsminister till namnet inte har utnämnts finns det därmed ett statsråd med ett vidgat bostadspolitiskt ansvar som till gagnet i mångt och mycket motsvarar en sådan minister. De av motionärerna förordade förutsättningarna för en mera sammanhållen behandling av bostadsfrågorna i regeringsarbetet föreligger enligt utskottets mening därmed. Med hänvisning härtill och till att det är regeringen som har att organisera sitt arbete avstyrker utskottet motionerna Bo210 (v) yrkande 1, Bo214 (kd) samt Bo221 (s).

Utredning om boendekostnaderna

Förslag om att inrätta en boendekostnadskommission läggs fram dels i den under allmänna motionstiden väckta motionen Bo210 (v) yrkande 2, dels i den med anledning av proposition 2000/01:26 väckta motion Bo5 (v) yrkande 6. Enligt motionerna bör en kommission med ledande företrädare för i princip alla som kan påverka boendekostnaderna, dvs. stat, kommun, byggbransch, fastighetsägare och boende, tillsättas. Dess uppgift skall vara att granska parternas insatser, föreslå lösningar på problemen och i någon form av samhällskontrakt ta itu med dem.

Bostadsutskottet och riksdagen har vid flera tidigare tillfällen avstyrkt motionsförslag som avsett tillsättandet av en *utredning om boendekostnaderna*. Under föregående riksmöte (bet. 1999/2000: BoU1 s. 35) gjordes detta bl.a. med hänvisning till de utredningsinsatser som avser faktorer av betydelse för boendekostnaderna som då pågick. Det gällde bl.a. utredningarna om fastighetsbeskattningen, bruksvärdessystemet och om villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen. Sedan utskottets ställningstagande hösten 1999 har utredningarna på fastighetsskatteområdet

avslutats. Beredning av huvuddelen av förslagen pågår dock fortfarande inom Regeringskansliet. När det gäller frågor om villkoren för de allmännyttiga bostadsföretagen m.m. så utreds dessa av Allbokommittén.

Som framgår av den kortfattade redovisningen ovan så utreds eller bereds flera frågor som tillsammans har en betydande påverkan på boendekostnaderna. Inrättandet av ett byggkostnadsforum i enlighet med regeringens förslag i proposition 2000/01:26 kan även det bidra till att pressa byggkostnaderna och därmed också boendekostnaderna. Utskottet är mot bakgrund härav inte berett att nu tillsätta en boendekostnadskommission med den inriktning som föreslås i motionerna Bo210 (v) yrkande 2 samt Bo5 (v) yrkande 6. Motionerna avstyrks.

Förutsättningarna för bostadsbyggande

Utskottet har ovan behandlat flera motionsförslag som syftar till att på olika sätt förbättra förutsättningarna för bostadsbyggandet och därmed också öka nyproduktionen av bostäder. Gemensamt för dessa motioner är att de innefattar förslag som i grunden avser utformningen av hela den framtida bostadspolitiken. De motioner som tas upp i detta avsnitt avser enskilda eller mindre omfattande åtgärder som mera direkt gäller villkoren för ny- och ombyggnad av bostäder.

Med utgångspunkt i förhållandena i Gnosjö föreslås i motion Bo209 (kd) att en utredning skall tillsättas med uppgift att överväga hur bostadsbyggandet i landets tillväxtregioner kan stimuleras. För att utvecklingen i tillväxtregionerna inte skall mattas till följd av bostadsbrist fordras enligt motionen någon form av stimulansåtgärder för bostadsbyggande. Exempel på sådana stimulansåtgärder anges vara skattemässig direktavskrivning eller sänkt moms på byggande.

Även i motion Bo233 (kd) hävdas att sänkt byggmoms skulle leda till ett ökat nybyggande av bostäder. Med hänvisning härtill föreslås i motionens yrkande 8 att en konsekvensutredning om effekterna av sänkt byggmoms skall tillsättas.

I en interpellationsdebatt den 3 oktober i år om *byggmomsen och byggkostnaderna* framhöll finansministern bl.a. att en särreglering inom mervärdesskatteområdet inte var någon lämplig metod att minska byggkostnaderna. Utskottet delar denna uppfattning. En generell sänkning av momsen på byggande torde knappats heller vara förenlig med EG:s momsregler. Det framstår enligt utskottets mening inte heller som lämpligt att på annat sätt tillskapa särskilda skatte- eller avskrivningsregler för investeringar i bostäder. Motionerna Bo209 (kd) och Bo233 (kd) yrkande 8 avstyrks sålunda.

Ett av de främsta bekymren när det gäller möjligheterna för Uppsala att utvecklas är enligt motion Bo234 (c) den ansträngda bostadssituationen i kommunen. Enligt motionens yrkande 1 bör riksdagen därför göra ett tillkännagivande om bostadsbristen i Uppsala och dess konsekvenser för universitet och företagsutveckling.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att frågor om bostadsförsörjningen primärt är en kommunal angelägenhet. Det förslag till lag om kommunalt

ansvar för bostadsförsörjningen som utskottet ställt sig bakom ger också klart uttryck för detta. Samtidigt är det statens uppgift att svara för att kommunerna har de medel till sitt förfogande som fordras för att de skall kunna ta detta ansvar. I den nu aktuella motionen har det enligt utskottets mening inte påvisats att staten inte skulle ta sitt ansvar. Ett allmänt tillkännagivande om *bostadsbristen i Uppsala* av den innebörd som föreslås i motionen kan därmed inte anses fylla någon egentlig funktion. Motionen avstyrks.

Som en del i ett åtgärdsprogram för en levande skärgård föreslås i Centerpartiets partimotion N261 yrkande 5 att marktillgången för bostadsbyggande i Stockholms skärgård på initiativ av staten skall inventeras.

Till grund för förslagen i partimotionen (c) om *bostadsbyggande i skärgården* ligger en strävan att på olika sätt främja sysselsättning och boende i våra skärgårdar. Det ligger även enligt utskottets mening ett stort värde i att våra skärgårdar på detta sätt hålls levande. Primärt är dock frågan om bostadsförsörjningen ett kommunalt ansvar. Samtidigt kan utskottet konstatera att insatser av olika slag redan har vidtagits av olika intressenter. Ett exempel på detta är att Länsstyrelsen i Stockholm tillsammans med SIKO (Skärgårdarnas intresse- och kontaktorganisation) och Värmdö kommun arbetar med att ta fram goda exempel för uppförande av småhus med hyresrätt i skärgården. Exempelen syftar till att belysa förutsättningarna för att bygga bostäder för permanentboende. Särskild uppmärksamhet ägnas åt ägar- och upplåtelseformer som motverkar omvandling till fritidsbostäder.

Det får mot den ovan angivna bakgrunden förutsättas att insatser för att underlätta permanentboende i skärgården även fortsättningsvis tillkommer utifrån lokala behov och initiativ. Utskottet är med hänvisning härtill inte nu berett att ställa sig bakom förslaget i partimotion N261 (c) yrkande 5, varför den avstyrks.

Kommunala bostadsföretag

Villkoren för kommunala eller allmännyttiga bostadsföretag tas upp i ett flertal motioner. I sex av dessa motioner diskuteras det tillfälliga sanktionssystem som gäller för dessa företag.

Riksdagen beslutade våren 1999 (bet. 1998/99:BoU11) att införa ett tidsbegränsat sanktionssystem vid försäljning av kommunala bostadsföretag. Villkoren för sanktionssystemet regleras genom lagen (1999:608) om tillfällig minskning av det generella statsbidraget vid avyttring av aktier eller andelar i eller utdelning från kommunala bostadsföretag m.m. Bestämmelserna i lagen innebär att om en kommun säljer aktier eller andelar i ett kommunalt bostadsföretag i sådan omfattning att kommunen förlorar det dominerande inflytandet i företaget minskas det generella statsbidraget till kommunen. Har företaget godkänts som allmännyttigt skall dessutom godkännandet återkallas.

Även i de fall då en kommun använder sitt bestämmande inflytande i ett kommunalt bostadsföretag för att tillföra kommunen en utdelning som

överstiger en skäligen avkastning på det ursprungliga aktiekapitalet minskas det generella statsbidraget.

I det fall kommunen organiserat sin verksamhet i en aktiebolagsrättslig koncern drabbar motsvarande sanktion kommunen, om tillgångar överförs i form av utdelning eller aktieägartillskott till ett annat i samma koncern ingående bolag som inte huvudsakligen ägnar sig åt bostadsförsörjning.

Också i det fall då ett kommunalt bostadsföretag beslutar att träda i frivillig likvidation minskas det generella statsbidraget.

Sanktionssystemet trädde i kraft den 19 juli 1999. På ägarförändringar och beslut om frivillig likvidation skall lagen tillämpas t.o.m. den 30 juni 2001 och på utdelningar och aktieägartillskott t.o.m. den 30 juni 2002. Utdelningar och aktieägartillskott som hänförs till räkenskapsår som löpt ut före den 1 januari 1999 omfattas inte av lagen.

Gemensamt för de sex motionerna som tagit upp frågor om sanktionssystemet är att de förordar en avveckling av systemet. Detta gäller partimotionerna Bo223 (c) yrkande 12 och Bo414 (m) yrkande 15 samt motionerna Bo230 (c) yrkande 3, Bo233 (kd) yrkande 13, Bo235 (fp) yrkande 2 och Fi617 (kd) yrkande 4. I flertalet av dessa motioner framhålls att systemet innebär ett oacceptabelt ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Enligt motion Bo414 (m) leder detta till att många nödvändiga omstruktureringar av de kommunala bostadsbestånden inte kan genomföras. I motionerna Bo233 (kd) och Fi617 (kd) betonas att det alltid skall vara kommunen själv som avgör hur stor del av bostadsbeståndet som skall vara i det allmännas ägo. Kommunal affärsverksamhet är enligt motion Bo235 (fp) förknippad med stora problem. Motionärerna framhåller också att de kommunala bolagen riskerar att snedvrider konkurrensen på marknaden.

Förslagen i Centerpartiets partimotion Bo223 samt i motion Bo230 (c) har en något vidare inriktning än de övriga. I partimotionen föreslås att de lagar som hindrar ombildning av hyresrätt till bostadsrätt skall avskaffas. Förslaget i motion Bo230 (c) innebär att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som undanröjer hinder för allmännyttiga bolag att fungera på samma villkor som andra bostadsbolag.

Bostadsutskottet anför följande om förslagen om *avveckling av sanktionssystemet mot försäljningar från kommunala bostadsföretag*.

De kommunala bostadsföretagen har en mycket betydelsefull roll när det gäller att förverkliga de nationella bostadspolitiska målen. De har också en avgörande betydelse i flertalet kommuner som ett instrument för att utveckla en väl fungerande bostadsförsörjning som når alla medborgare. De kommunala bostadsföretagen har emellertid under senare år fått vidkännas stora förändringar. Det är förändringar som har sin grund såväl i det regelsystem och de förutsättningar i övrigt som statsmakterna satt upp som i många kommuners hantering av dessa företag.

Det är bl.a. mot den bakgrunden som regeringen våren 1999 tillsatte en särskild utredare med uppgift att ta fram underlag för kommande beslut om allmännyttiga bostadsföretag. Utredaren presenterade i december 1999 diskussionsbetänkandet På de boendes villkor (SOU 1999:148). Därefter har regeringen tillsatt den parlamentariskt sammansatta Allbokommittén (utredningen om allmännyttiga bostadsföretag och bostadssocial utveckling)

med uppgift att värdera förslagen som lagts fram i diskussionsbetänkandet. Om Allbokommitténs överväganden leder fram till uppfattningen att det behövs ett nytt regelverk för de allmännyttiga bostadsföretagen skall kommittén utarbeta en komplett lagreglering av dessa frågor. Kommittén har den 16 november avgivit delbetänkandet Allmännyttan på 2000-talet (SOU 2000:104) med förslag om regler som kan ersätta det tillfälliga sanktionssystemet.

Till grund för införandet av det tillfälliga sanktionssystem som nu tillämpas ligger uppfattningen att under den tid som framtiden för de allmännyttiga bostadsföretagen utreds skall systemet motverka att dessa bostadsföretag säljs ut eller att pengar förs över från dem till annan verksamhet i kommunerna. Skulle de kommunala bostadsföretagen försvinna eller utarmas vore det praktiskt taget omöjligt att återskapa dem. Den sociala bostadspolitik som sedan länge bedrivs i Sverige skulle drabbas av svåra motgångar. Utskottet anser därför, nu liksom tidigare, att det föreligger ett starkt behov av att behålla det tillfälliga sanktionssystemet i avvaktan på att de framtida villkoren för de kommunala bostadsföretagen kan läggas fast.

I de aktuella motionerna diskuteras endast kommunernas rätt att utan begränsningar sälja ut sina bostadsföretag. Däremot förs knappast någon diskussion alls om vilka långsiktiga följder detta kan tänkas få för bostadsförsörjningen i kommunen eller för hyressättningssystemet. Utskottet anser för sin del att det är angeläget att inte begränsa handlingsutrymmet för de ställningstaganden som bl.a. Allbokommitténs arbete kan komma att leda fram till.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda förslagen i motionerna Bo223 (c) yrkande 12, Bo230 (c) yrkande 3, Bo233 (kd) yrkande 13, Bo235 (fp) yrkande 2, Bo414 (m) yrkande 15 och Fi617 (kd) yrkande 4.

I fyra motioner tas andra frågor upp om villkoren för de kommunala bostadsföretagen än de ovan behandlade förslagen om det tillfälliga sanktionssystemet.

Enligt motion Bo219 (m) bör regeringen tillsätta en utredning om hur de allmännyttiga bostadsföretagen skall kunna föras över till de boende. Syftet bör enligt motionären vara att föreslå formerna för en förmögenhetsöverföring från kommunala bolag till enskilda, fattiga människor.

I Moderata samlingspartiets partimotion Bo414 yrkande 6 föreslås att riksdagen skall fatta beslut om att avskaffa begreppet allmännytta. Motionärerna anser att begreppet helt kan utmönstras ur lagstiftningen efter det att allmännyttans hyresledande roll har avskaffats.

Centerpartiet förordar i sin partimotion Sf611 yrkande 17 att de kommunala bostadsbolagen bör stimulera de boende till självförvaltning av bostadshusen. Motionärerna menar att detta kan vara ett led i arbetet med att bryta segregationen och ensidigheten i vissa bostadsområden.

Motion Bo212 (s) tar upp de ekonomiska problem som vissa allmännyttiga bostadsföretag drabbats av till följd av ett stort antal outhyrda lägenheter. Motionärerna anser att riksdagen i ett tillkännagivande bör framhålla att det behövs ytterligare insatser för att stödja dessa bolag. Vidare framhåller

motionärerna att staten måste ta ansvar för att företagen ges rimliga regler för sin fortsatta verksamhet.

Även vad gäller ställningstagande till de villkor för kommunala bostadsföretag i övrigt som tas upp i de aktuella motionerna anser utskottet att det finns skäl att avvakta det pågående utredningsarbetet. Som framgått ovan arbetar Allbokommittén med frågor om hur villkoren för dessa företag bör förändras. Av utredningens direktiv (dir. 1999:110) framgår att uppdraget innefattar flera av de frågor som tagits upp i motionerna. Kommittén skall således bl.a. klarlägga vilka kriterier som bör gälla för att ett bostadsbolag skall betecknas som allmännyttigt. Vidare framhålls särskilt att kommittén har att överväga lämpliga former för ett ökat boendeflytande på företagsnivå.

Utskottet avstyrker således motionerna Bo212 (s), Bo219 (m), Bo414 (m) yrkande 6 samt Sf611 (c) yrkande 17 med hänvisning till det pågående utredningsarbetet om de fortsatt villkoren för kommunala och allmännyttiga bostadsföretag.

Student- och ungdomsbostäder

Boendesituationen för studenter och ungdomar uppmärksammades i ett stort antal motioner under 1999 års allmänna motionstid. Vid beredningen av dessa motionsförslag kunde utskottet konstatera att studenternas bostadssituation var föremål för olika diskussioner och överväganden mellan statliga företrädare och kommunerna samt inom Regeringskansliet. Utskottet förutsatte därför att regeringen skulle återkomma till riksdagen med de förslag som de pågående övervägandena kunde ge anledning till. Under det senaste året har också förutsättningarna för byggande av framför allt studentbostäder ändrats i flera avseenden. Riksdagen beslutade våren 2000 om införande av ett investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter. Vidare har Boverkets byggregler i juni 2000 reviderats vad gäller vissa regler för särskilda boendeformer för studerande och ungdomar.

Även under årets allmänna motionstid har ett antal motioner tagit upp olika frågor om bostadssituationen för studerande och ungdomar. Förslag har lagts fram om statliga insatser för ett ökat bostadsbyggande för dessa grupper, om investeringsbidrag och byggregler för studentbostäder samt om de funktionshindrade studenternas bostadssituation.

I motion Bo203 (kd) föreslås att en översyn genomförs vad gäller byggandet av ungdomsbostäder (yrkande 1) samt att ungdomar ges möjlighet att delta i projekteringen av sådana bostäder (yrkande 2). Detta uppdrag bör enligt motionärerna tilldelas Ungdomsstyrelsen i samarbete med Boverket.

Enligt motion Ub479 (c) yrkande 12 bör regeringen bjuda in kommuner, högskolor och studentkårer till överläggningar om hur bostadssituationen för studenter skall hanteras framgent. I samma motions yrkande 11 föreslås att förenklade regler bör införas vad gäller byggande av studentbostäder. Motionärerna framhåller att studenterna prioriterar låga boendekostnader före hög standard vad gäller rumsstorlek och tillgång till olika faciliteter. Motionens yrkande 13 innebär att åtgärder bör vidtas för att öka tillgången på studentbostäder för funktionshindrade. Motionärerna anser att sådan

anpassad bostad måste kunna erbjudas utan extra kostnad för den enskilde studenten.

2000/01:BoU1

De funktionshindrade studenternas bostadssituation uppmärksammas även i motion Bo210 (v). Motionärerna framhåller att bristen på handikappanpassade studentbostäder leder till svårigheter för funktionshindrade att över huvud taget påbörja en högskoleutbildning. I yrkande 7 föreslås att högskolekommunerna särskilt uppmärksammas på de funktionshindrade studenternas bostadsproblem.

Tre motioner tar upp frågor om villkoren för det investeringsbidrag för studentbostäder som infördes våren 2000. I motion Ub805 (kd) yrkande 6 föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande skall uttala sig för en höjning av nivån på bidraget. Detta kan enligt motionen lämpligen ske genom en höjning av det belopp som maximalt kan betalas ut. I motion Bo227 (s) framhålls att inte bara studenter utan även ungdomar i övrigt har en svår situation på bostadsmarknaden. Motionärerna föreslår därför att investeringsbidraget till studentbostäder bör vidgas till att även omfatta ungdomsbostäder. Enligt motion Bo228 (s) har inte tillräcklig hänsyn hittills tagits till behoven i Gävle vid fördelningen av beslutsramar för investeringsbidraget på länen. Riksdagen bör därför i ett tillkännagivande framhålla behovet av studentbostäder i Gävle.

Utskottet tar inledningsvis ställning till de två motioner – Bo203 (kd) och Ub479 (c) – som förordat en översyn av och överläggningar om bl.a. *behovet av bostäder för studenter och ungdomar*.

Redan hösten 1999 kunde utskottet konstatera att frågan om studenternas bostadssituation ägnades stor uppmärksamhet. Under det år som förflutit sedan dess har denna fråga haft fortsatt hög aktualitet i såväl bostads- som utbildningspolitiska sammanhang. Bostadsutskottet ägnade för sin del särskild uppmärksamhet åt frågan i samband med en intern utfrågning av olika intressenter på området i februari i år. Som exempel på överläggningar som tillkommit på statligt initiativ kan nämnas det uppdrag som landshövdingen i Stockholms län haft att överlägga med kommunerna i länet för att öka tillgången på bl.a. studentbostäder. Vidare har Boverket haft regeringens uppdrag att se över de byggregler som gäller för studentbostäder. De överläggningar och översyner som genomförts har, som ovan nämnts, också resulterat i beslut om investeringsbidrag och ändrade byggregler.

Vad gäller förslaget i motion Bo203 (kd) om ett samarbete mellan Boverket och Ungdomsstyrelsen om byggande av ungdomsbostäder vill utskottet erinra om att Boverket nyligen haft ett regeringsuppdrag med en inriktning mycket snarlik den motionärerna efterfrågar. Uppdraget innefattade således att samla, utvärdera och aktivt sprida erfarenheter och nya idéer kring billiga och bra ungdomsbostäder. En idéävling genomfördes för att initiera projekt där unga medverkar och där deras idéer tas till vara. Uppdraget som slutrapporterades år 1998 resulterade bl.a. i en idéskrift och kunskapsspridning i olika former.

Bostadsutskottet delar givetvis motionärernas uppfattning att studenternas och ungdomarnas bostadssituation även fortsättningsvis bör ägnas stor uppmärksamhet i olika sammanhang. Det får förutsättas att även regeringen omfattar denna ståndpunkt. Något tillkännagivande om behovet av

överläggningar om bostäder för studenter och ungdomar kan därför inte anses erforderligt i dagsläget. Motionerna Bo203 (kd) och Ub479 (c) yrkande 12 avstyrks således.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom de förslag om *ändrade villkor för investeringsbidraget till studentbostäder* som lagts fram i tre motioner. Det är mindre än ett halvår sedan riksdagen fattade beslut om att införa denna bidragsform. Prövningen av den första omgången ansökningar av bidrag pågår för närvarande. Det kan inte i detta läge anses vara lämpligt att ändra bidragsvillkoren eller formerna för fördelning av bidragen.

Utskottet kan vidare konstatera att de problem med ramfördelningen av bidragen på län som tas upp i motion Bo228 (s) nu torde ha fått sin lösning. Motionärerna vände sig mot att Gävleborgs län i Boverkets första fördelning inte tilldelats någon ram för länsstyrelsens beslut om bidrag. Boverkets första fördelning i augusti avsåg de 13 län där efterfrågan på nya studentbostäder bedömdes vara störst. Därefter har emellertid Boverket i oktober fördelat ytterligare medel till övriga län där en efterfrågan föreligger. Vid detta fördelningstillfälle har även Gävleborgs län tilldelats en ram för beslut om bidrag till studentbostäder.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Bo227 (s), Bo228 (s) och Ub805(kd) yrkande 6.

Den fråga som tas upp i motion Ub479 (c) yrkande 11, dvs. möjligheterna att förenkla *byggreglerna för studentbostäder*, har varit föremål för ingående överväganden under det senaste året. Regeringen gav i december 1999 Boverket i uppdrag att se över de föreskrifter och allmänna råd som gäller för utformningen av studentbostäder. Syftet med uppdraget var att undersöka om förändringar i utformningen och förenklingar i utrustningsstandarden kan leda till sänkta produktionskostnader. Boverket presenterade våren 2000 resultatet av översynen i rapporten Utformningen av studentbostäder. Till följd av de förslag som Boverket lade fram i rapporten genomfördes i juni vissa förändringar i verkets byggregler. Regeländringarna innebär dels lättnader i kravet på fönster vid matlagningsplats, dels en utökning av möjligheten att anordna gemensamt kök för ett antal lägenheter som kompensation för inskränkningar i den enskilda lägenheten.

Bostadsutskottet har inte underlag eller skäl att ifrågasätta de bedömningar som Boverket redovisat i sin rapport om möjliga och lämpliga förändringar i byggreglerna för studentbostäder. I den aktuella motionen redovisas inte heller några konkreta exempel på vilka ytterligare förändringar som anses vara erforderliga. Motion Ub479 (c) yrkande 11 avstyrks således.

Avslutningsvis tar utskottet upp de två motionsförslagen om *studentbostäder för funktionshindrade*. Innebörden i dessa förslag är att stor uppmärksamhet bör ägnas åt de funktionshindrade studenternas bostadssituation och att tillgången på studentbostäder som är anpassade för denna grupp måste öka.

Utskottet delar motionärernas uppfattning. Det tillskott av studentbostäder som kan förväntas på flertalet universitets- och högskoleorter med stöd av det nyligen införda investeringsbidraget ökar också tillgången på bostäder som kan användas av funktionshindrade. De som är funktionshindrade bör självklart inte ha sämre förutsättningar att studera på universitet och

högskola än andra. Det är därför angeläget att efterfrågan på bostäder för handikappade även fortsättningsvis ges särskild uppmärksamhet när frågor om studentbostäder behandlas. Även representanter för regeringen har i olika sammanhang givit uttryck för denna uppfattning. Något särskilt tillkännagivande i frågan kan därför inte anses vara erforderligt. Motionerna Bo210 (v) yrkande 7 och Ub479 (c) yrkande 13 avstyrks således.

Investeringsbidrag för byggande av bostäder

Det nuvarande statliga stödet till nyproduktion och ombyggnad av bostäder utgår i huvudsak enligt det räntebidragssystem som infördes år 1993. Detta system har under vissa perioder kompletterats med investeringsbidrag med olika inriktning. För närvarande kan således investeringsbidrag utgå vid byggande av studentbostäder. Ett bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet kommer att införas vid kommande årsskifte.

Förslag om att utreda möjligheterna till ett mer allmänt inriktat investeringsbidrag för byggande av bostäder förs fram i tre motioner.

Förslagen i motion Bo210 (v) tar sin utgångspunkt i behovet av ett tillskott av hyreslägenheter med rimlig hyra. Enligt motionärerna kan en bostadsproduktion med denna inriktning underlättas om ett investeringsbidrag införs. Yrkande 4 i motionen innebär att en utredning bör genomföras om möjligheterna att införa ett investeringsbidrag för nyproduktion av hyresrätter. Bidraget skall enligt förslaget endast utgå om ett krav på hyrestak vid uthyrningstillfället tillgodoses. Motionärerna framhåller att utredningen bör genomföras i samband med en översyn av det nuvarande räntebidragssystemet och att införandet kan kopplas till en utfasning av fastighetsskatten för hyresfastigheter.

I samma motions yrkande 5 läggs ett motsvarande förslag avseende ombyggnader av bostäder fram. Förslaget innebär att utformningen av investeringsbidrag för ombyggnad som kan avlösa dagens räntebidragssystem bör utredas. Bidraget föreslås bli utformat så att det dels stimulerar åtgärder i ekologiskt hållbar riktning, dels bidrar till att hålla hyrorna nere.

Yrkande 6 i v-motionen utgår från det nuvarande investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter. Motionärerna hänvisar till att denna bidragsform endast gäller till utgången av år 2002. Regeringen föreslås därför återkomma med förslag om hur nyproduktionen av studentbostäder skall kunna stimuleras genom ett mer generellt utformat investeringsbidrag efter denna tidpunkt.

Bostadsbristen i framför allt Stockholms län diskuteras i motion Bo222 (s). Motionärerna framhåller att det behövs insatser för att stimulera byggandet i länet och föreslår ett tillkännagivande med denna innebörd. En sådan insats skulle enligt motionärerna kunna vara ett investeringsbidrag riktat till Stockholms län.

Enligt motion Bo236 (s) har dagens höga produktionskostnader lett till alltför höga hyresnivåer i framför allt tillväxtorternas nyproduktion av bostäder. För att motverka denna utveckling föreslås i motionens yrkande 2

att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att överväga möjligheterna att införa ett statligt investeringsbidrag för bostadsbyggande.

Formerna för det statliga stödet till nyproduktion och ombyggnad av bostäder har kontinuerligt varit föremål för bostadspolitiska diskussioner och överväganden under senare år. Dessa diskussioner har till stor del också kommit att föras i anslutning till övervägandena om beskattningen inom bostadssektorn.

Som exempel på övervägandena i frågan kan nämnas den bostadspolitiska utredning som presenterade sitt slutbetänkande år 1996 (SOU 1996:156). Utredningen gjorde bedömningen att ett *investeringsbidrag för bostadsbyggande* har övervägande fördelar framför ett räntebidrag från bl.a. statsfinansiell synpunkt. Därför förordades att räntebidragen till ny- och ombyggnadsverksamhet skulle avskaffas och ersättas med ett investeringsbidrag. I utredningens överväganden ingick också en kvittning av fastighetsskatten mot en del av investeringsbidragen.

Kopplingen mellan fastighetsskatten och statens subventioner inom bostadssektorn har också tagits upp av Fastighetsbeskattningskommittén i slutbetänkandet Likformig och neutral fastighetsbeskattning (SOU 2000:34). Kommittén föreslår att räntebidrag enligt 1993 års regler och fastighetsskatt för hyresfastigheter avvecklas. Enligt kommitténs bedömning bör eventuella stöd till nyproduktionen i stället ske genom någon form av investeringsbidrag. I proposition 2000/01:26 om bostadsförsörjningsfrågor m.m. framhålls att regeringen har för avsikt att återkomma i dessa frågor i samband med beredningen av betänkandet från Fastighetsbeskattningskommittén.

Bostadsutskottet vill för sin del inte ställa sig avvisande till tanken på att omforma eller komplettera statens stöd till bostadsproduktionen i den riktning som motionärerna och de refererade utredningarna förordat. Det avgörande är givetvis att stödet får en utformning som innebär att en bostadsproduktion av tillräcklig omfattning och med lämplig inriktning kan komma till stånd. Det kan i sammanhanget konstateras att bl.a. företrädare för byggherrarna och kreditgivarna inom sektorn i olika sammanhang förordat ett stöd vars totala omfattning är mer förutsägbart än vad räntebidragen anses vara. Utgångspunkten för de fortsatta övervägandena i frågan bör emellertid vara de konsekvenser som eventuella förändringar medför för bostadssektorn i helhet och särskilt för dem som stödet ytterst är riktat till, dvs. de boende. Även effekterna på statens finanser måste naturligtvis vägas in. Bostadsutskottet är i dagsläget inte berett att närmare ta ställning till den aktualiserade frågan. Det beslutsunderlag som kan förväntas bli framtaget i samband med regeringens pågående beredning bör avvaktas.

Motionerna Bo210 (v) yrkandena 4, 5 och 6, Bo222 (s) och Bo236 (s) yrkande 2 avstyrks med hänvisning till det ovan anförda.

Bosparande

Förslag som avser bosparande i olika former läggs fram i tre motioner.

Möjligheterna att spara till en egen bostad måste enligt motion Bo217 (m, kd, c, fp) vara goda. Enligt motionen bör en strävan vara att öka den egna

kapitalinsatsen vid ett bostadsköp. Motionärerna, som hänvisar till ett förslag framtaget av Bofrämjandet, förordar en form av slutet bosparande som möjliggör en totalfinansiering vid bostadsförvärv. Tanken är att sparandet skall leda till en framtida lånerätt för köp av bostad. Enligt motionärerna bör sparandet ske på marknadens villkor utan statliga premier. Motionsförslaget innebär att riksdagen skall besluta om regler som möjliggör ett slutet bosparande.

Även i motion Bo220 (kd) hänvisas till Bofrämjandets förslag till sparlånesystem och till det system med denna inriktning som tillämpas i Tyskland. Motionärerna föreslår att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag till bosparsystem.

Förslaget om bosparande i motion Bo235 (fp) yrkande 13 har en annan inriktning än de övriga. Regeringen bör enligt motionen lägga fram ett förslag om individuellt bostads- och pensionssparande. Tanken är att det nuvarande individuella pensionssparandet kompletteras så att den som sparar inom detta system skall erbjudas en lånerätt för förvärv av bostad kopplad till sparandet. Lånet skall sedan återbetalas innan pensionen börjar falla ut.

Förslag om olika former av statligt reglerat eller gynnat bosparande har behandlats av bostadsutskottet vid ett flertal tillfällen under senare år. Utskottet har vid dessa tillfällen ställt sig positivt till ett ökat bosparande men samtidigt ifrågasatt lämpligheten i de former för statlig reglering som förordats i motionerna. I stället har utskottet framhållit att bosparandet i första hand bör stimuleras genom information och opinionsbildning. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

När det gäller de förslag om *slutna bosparsystem* som läggs fram i två motioner ger dessa inte underlag för annan bedömning än att dagens finansiella lagstiftning ger utrymme för sådana lösningar. Inget hindrar således de banker eller kreditinstitut som önskar erbjuda ett bosparande till fast in- och utlåningsränta kombinerat med en lånerätt att marknadsföra ett sådant system. Det kan ifrågasättas om det bör vara riksdagens och regeringens sak att förorda de närmare villkoren för ett sådant sparande. När staten tidigare vid olika tidpunkter genom reglering framhållit vissa sparformer, exempelvis allemans- och ungdomsbosparandet, har detta varit förenat med subventioner i form av skatteförmån eller statlig bonusränta. Det kan konstateras att det förslag till bosparande som utarbetats av Bofrämjandet och som motionärerna hänvisar till utgår från att staten stimulerar systemet genom en skattefri bosparpremie. Enligt motion Bo217 (m, kd, c, fp) är dock inte avsikten med motionsförslaget att införa statliga stimulanser till bosparandet. Vid en sådan uppfattning torde motivet för en lagreglering enligt motionsförslaget i huvudsak bortfalla, om inte avsikten är att ge möjlighet till nya former av ekonomisk förvaltning som inte är förenliga med dagens lagstiftning.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Bo217 (m, kd, c, fp) och Bo220 (kd).

Utskottet avstyrker även förslaget om ett *kombinerat bostads- och pensionssparande* i motion Bo235 (fp) yrkande 13. Några bärande argument för behovet av eller fördelarna med ett sådant system förs inte fram i motionen. Däremot kan principiella invändningar riktas mot förslaget om

Bostadsbidragen på längre sikt

Utskottet har i anslutning till sitt ställningstagande till anslagsfördelningen för budgetåret 2001 ovan även behandlat förslag som avser reglerna för bostadsbidragen för samma budgetår. I flera motioner läggs dessutom fram förslag som avser utformningen av bostadsbidragen på något längre sikt och som därigenom inte påverkar anslagen för nästkommande år. Förslagen avser såväl en mera genomgripande reformering av bostadsbidragen som enskildheter i dagens bidragssystem.

I Moderata samlingspartiets partimotion Bo414 yrkande 9 liksom i motion Bo218 (m) yrkande 8 föreslås att bostadsbidragen skall ses över i ett social- och skattepolitiskt sammanhang. Enligt motionerna innebär det att bostadsbidragen bör samordnas med övriga socialpolitiska åtgärder och att dagens bidrag på sikt växlas mot sänkta skatter. Även i motion Bo201 (m) förs ett liknande förslag fram.

Folkpartiet föreslår i sin partimotion Sf308 yrkande 7 att bostadsbidragen på sikt skall växlas mot ett generellt barnstöd. Till grund för förslaget ligger enligt motionen en strävan att minska marginaleffekterna och att upphöra med den konsumtionsstyrning som dagens bostadsbidrag medför. Som en del i växlingen av bostadsbidragen till ett generellt stöd föreslås i motion Bo235 (fp) yrkande 10 i motsvarande del att reglerna för bostadsbidragen skall ändras. Förslaget innebär att de individuella inkomstgränserna slopas och att effekterna av reglerna om högsta bidragsgrundande bostadsyta begränsas.

Enligt motion Bo208 (v) yrkande 1 bör regeringen utifrån en av Boverket genomförd analys av bostadsbidragen återkomma i vårpropositionen 2001 med förslag till förändringar i bostadsbidragen som tar större hänsyn till både inkomst- och boendekostnadsutvecklingen. För att öka träffsäkerheten och måluppfyllelsen för bostadsbidragen bör de enligt motionen förändras genom överväganden om

- en godtrosregel för bostadsbidragen (yrkande 2),
- rätten till inkomstöverföring av tillfälliga inkomster till annat år vid beräkning av bostadsbidrag (yrkande 3),
- frågan om i vilka fall barns kapital och kapitalinkomster skall ingå vid beräkning av bostadsbidrag (yrkande 4) samt
- försäkringskassorna bör ges rätt till kontrolluppgifter om hushållets förmögenhet för beräkning av bostadsbidrag (yrkande 5).

För hushåll med små inkomster är bostadsbidragen enligt motion Bo236 (s) yrkande 3 mycket viktiga. Samtidigt är vissa grupper i dag inte berättigade till bidrag. Det gäller enligt motionen bl.a. ensamstående lågavlönade kvinnor och män. Enligt förslaget bör regeringen mot denna bakgrund ges i uppdrag att utvärdera bostadsbidragens roll som utjämnande faktor.

Det är enligt motion Bo211 (s) viktigt att alla politiska ambitioner samverkar för att alla skall ges samma möjligheter att studera. Även den som är ensamstående och inte har barn bör ha rätt till bostadsbidrag vid studier.

Enligt motionen bör regeringen snarast följa upp reglerna för åldersgräns för bostadsbidrag vid studier.

I motion Bo206 (kd) förordas att reglerna för kontroll och återbetalning av bostadsbidragen skall ses över. Enligt motionen bör en avstämning av bostadsbidragen genomföras med tätare intervall än det ettårsintervall som i dag gäller. Samtidigt anförs att anmälda förändringar av inkomsten inte retroaktivt skall drabba bidragstagaren. Även i motion Bo213 (kd) förordas en tätare kontroll av bostadsbidraget. I motionen föreslås sålunda att avstämningen av det preliminära bidraget och det slutliga bidraget skall göras halvårsvis.

Med anledning av vad som i motionerna föreslagits om *bostadsbidragens utformning på längre sikt* vill utskottet anföra följande.

Den reformering av bostadsbidragen som genomförts sedan år 1997 har lett till betydande förändringar för många bidragstagare. Det är mot den bakgrunden som bostadsutskottet och riksdagen varit drivande när det gäller att få till stånd en snabb och fortlöpande utvärdering av de nya bidragen. På grundval av de preliminära resultat som tidigare kommit fram vid utvärderingen har också flera förändringar vidtagits i bostadsbidragssystemet. Som utskottet redovisat ovan har en lägsta nivå för reduktion av boendekostnaden på grund av bostadsytan införts och möjligheterna till eftergift av återbetalningskrav vidgats. Även om förändringar redan gjorts utesluter det naturligtvis inte att ytterligare justeringar av bostadsbidragssystemet kan behöva vidtas.

Till grund för förändringarna i bostadsbidragssystemet låg en strävan att öka bidragens träffsäkerhet, men även ett behov av att minska samhällets kostnader för bidragen. Samtidigt var det ett uttalat mål att besparingarna inte fick utformas på ett sådant sätt att de ytterligare skulle försvåra för barnfamiljer med låg ekonomisk bärkraft att efterfråga en bostad med rimlig standard. Av regeringens resultatbedömning i budgetpropositionen framgår bl.a. att bidragens måloppfyllelse när det gäller hushållens utrymmesstandard varit i princip oförändrad under 1999 jämfört med föregående år. När det gäller systemets fördelningspolitiska profil anges den ha förstärkts marginellt. Bostadsbidragens betydelse för hushåll med låga inkomster belyses av uppgifter som Riksförsäkringsverket redovisat vid en föredragning inför utskottet. I februari 2000 täckte sålunda bostadsbidragen i genomsnitt omkring en tredjedel av boendekostnaden för de hushåll som då erhöll bidrag. Det är mot denna bakgrund viktigt att bostadsbidragen även fortsättningsvis utformas så att de svarar mot sin roll som bostadspolitiskt instrument.

Vid sin behandling av motionsförslag om bostadsbidragens utformning på längre sikt under föregående riksmöte (bet. 1999/2000:BoU1 s. 50) uttalade utskottet att även om Riksförsäkringsverkets då redovisade utvärdering visade att bostadsbidragssystemet i väsentliga delar torde svara mot de uppsatta målen, fanns det enligt utskottets mening anledning att ytterligare analysera resultaten från utvärderingen. Mot bakgrund bl.a. av förslag som Riksförsäkringsverket lagt fram förutsatte utskottet att i de överväganden som aviserats skulle ingå frågan om en lagreglerad rätt för Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna att få tillgång till

kontrolluppgifter. Även frågan om en översyn med avseende på bostadsbidragen för studerande förutsattes komma att ingå i övervägandena.

Samtidigt fanns det enligt utskottets mening anledning att ytterligare fördjupa och bredda denna analys utöver de förslag som förts fram i verkets slutrapport. Utskottet uttalade, dock utan något formellt tillkännagivande till regeringen, härvid följande:

Resultaten från utvärderingen bör sålunda kunna ligga till grund för en analys som bl.a. tar sikte på bostadsbidragens roll och effekter för särskilda grupper som socialbidragstagare och arbetslösa där inkomsterna kan variera kraftigt under året. På samma sätt kan det finnas anledning att ytterligare belysa frågor som anknyter till bostadsbidragens betydelse som bostadspolitiskt instrument. En fråga som naturligen bör uppmärksammas i anslutning härtill är sambandet mellan bidragen och skattesystemet liksom med socialbidragssystemet. Utskottet har i detta sammanhang noterat att regeringen i budgetpropositionen aviserar att den avser att i ett samlat perspektiv se över de marginaleffekter som bl.a. bostadsbidragen kan ge upphov till.

Den breddning av de aviserade överväganden om bostadsbidrag som utskottet nu uttalat sig för bör enligt utskottets mening dessutom omfatta följande i motioner (s) och (v) aktualiserade frågor.

- Hur barns försäkringsersättningar och andra liknande ersättningar skall beaktas vid bidragsgivningen.
- Möjligheterna att införa en s.k. godtrosregel för de hushåll som fullgjort sin anmälningsplikt m.m. men som ändå drabbas av återkrav.
- Förutsättningarna för att kunna medge överföring av tillfälliga inkomster till ett annat år vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten.
- Möjligheterna att samordna de övriga ersättningar som försäkringskassorna betalar ut med bostadsbidragen.

Den utvärdering av bostadsbidragen som nu gjorts grundar sig i princip på erfarenheterna från det första bidragsåret med de nya reglerna. Det finns mot den bakgrunden skäl att överväga vilka ytterligare utvärderingsinsatser som kan erfordras. En fråga som särskilt bör beaktas är hur träffsäkerheten i systemet kommer att utvecklas. För att bostadsbidragen skall få sin avsedda effekt fordras att de så väl som möjligt svarar mot hushållets inkomst vid bidragstillfället.

Sedan utskottet gjorde sitt uttalande hösten 1999 har regeringen tillsatt en särskild utredare med uppgift att göra en översyn av de ekonomiska familjestöden (dir. 2000:16). Utredaren skall enligt direktiven slutredovisa sitt uppdrag senast den 28 februari 2001. Översynen omfattar förutom bostadsbidragen till barnfamiljer också barnbidragen och underhållsstödet.

Enligt direktiven skall utredaren förutsättningslöst analysera stödsystemen och pröva möjligheterna och förutsättningarna för att förändra dem. Analyserna skall bl.a. omfatta

- de ekonomiska förhållandena för dem som erhåller stöd samt stödets nivå och träffsäkerhet,
- marginaleffekter och de fattigdomsfällor som dessa skapar samt fördelningseffekter,
- i vilken utsträckning de nuvarande systemen är relevanta för att nå målen för dem.

Utifrån dessa analyser skall utredaren bl.a. pröva möjligheterna att förändra stöden i en riktning som innebär att de blir mer generella och så att barnfamiljernas marginaleffekter minskar. Stöden skall dessutom konstrueras så att möjligheterna till fusk minskas.

Enligt vad utskottet erfarit har utskottets ovan redovisade ställningstaganden inkluderats i den nu pågående översynen av de ekonomiska familjestöden. Det är naturligtvis bra att en bred översyn av bostadsbidragen nu inletts. Utskottet utgår i detta sammanhang från att översynen när det gäller bostadsbidragen har som grund att bidragen även fortsättningsvis skall syfta till att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder.

Flera av de ändringsförslag som lagts fram i motioner liksom av Riksförsäkringsverket är sådana att de bör kunna övervägas utan att resultatet av utredningens arbete behöver avvaktas. Utan att här i detalj gå in på vilka förslag det gäller vill utskottet framhålla behovet av att redan nu överväga bl.a. försäkringskassornas tillgång till kontrolluppgifter, hur barns försäkringsersättningar m.m. skall beaktas, kravet på anmälningssplikt sedan bidraget upphört och socialbidragstagares skyldighet att anmäla ökad inkomst. Sammanfattningsvis anser utskottet att dessa och andra frågor som berör enskildheter i bostadsbidragssystemet bör övervägas i särskild ordning, så att resultaten av övervägandena och de eventuella förslag de kan föranleda kan föreläggas riksdagen i den ekonomiska vårpropositionen.

Med hänvisning till det nu anförda kan ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med förslagen i motionerna Bo208 (v), Bo211 (s) samt Bo236 (s) yrkande 3 därmed inte anses vara erforderligt. Förslagen i partimotionerna Bo414 (m) yrkande 9, Sf308 (fp) yrkande 7 samt i motionerna Bo201 (m), Bo206 (kd), Bo213 (kd), Bo218 (m) yrkande 8 samt Bo235 (fp) yrkande 10, i motsvarande del, avstyrks.

Avslutningsvis vad gäller bostadsbidragen behandlar utskottet frågan om hur konstnärsstipendier skall beaktas vid bostadsbidragsgivningen.

Som en del i ett program för att förbättra konstnärernas situation föreslås i motion Kr230 (m) yrkande 11 att konstnärsstipendier skall räknas som bidragsgrundande inkomst.

Vid *beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten* är grundregeln att den utgörs av summan av de skattepliktiga inkomsterna av tjänst, näringsverksamhet och kapital. Dessa inkomster, som bestäms enligt skattelagstiftningens regler, justeras sedan med vissa tillägg och avdrag som anges i lagen (1993:737) om bostadsbidrag. Enligt bestämmelserna i 4 § skall sålunda skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad ingå i den bidragsgrundande inkomsten. Till betydande del är motionen således tillgodosedd redan genom de regler som i dag gäller. Utskottet är med hänvisning härtill inte berett att ställa sig bakom förslaget i motionen, varför den avstyrks.

Åtgärder mot segregation i boendet

Utskottet behandlar i detta avsnitt tre motionsförslag som syftar till att motverka segregation i boendet.

För att motverka segregation i boendet krävs enligt motion Bo230 (c) yrkande 18 många olika typer av åtgärder. En medveten samhällsplanering krävs där mångfald, variation och olikheter stimuleras. Motionärerna framhåller också vikten av att de boende själva tar ett ökat ansvar och ges möjlighet till inflytande.

Även i motion Bo233 (kd) yrkande 17 efterfrågas ett brett spektrum av åtgärder för att mildra segregationen och dess negativa följder. Bland dessa åtgärder nämns incitament för företag, institutioner och myndigheter att etablera sig i segregerade bostadsområden, förbättrad skol- och fritidsmiljö samt ett ökat boinflytande. Motionärerna framhåller också att insatserna i miljonprogramsområdena och andra utsatta områden inte skall styras av staten utan måste växa fram i samarbete med de boende och den ansvariga kommunen.

Den lokala utvecklingen i utsatta bostadsområden bör enligt motion Bo235 (fp) yrkande 7 styras av de människor som bor i områdena. Den skaparkraft som bl.a. det lokala näringslivet, föreningslivet, invandrarföreningarna, kyrkorna och andra lokala aktörer besitter måste tas till vara. Motionärerna kritiserar däremot styrande uppifrån och insatser som syftar till att på ett fåtal orter skapa nationella exempel.

Det kan konstateras att de aktuella motionerna i relativt allmänna ordalag tar upp vilka åtgärder som behövs för att minska de negativa följderna av boendesegregationen. Utskottet har dock inte någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av att motarbeta *segregation i boendet* liksom i samhällslivet i övrigt. Det är självfallet viktigt att hela samhället tar ett ansvar för att segregation på alla sätt motverkas. Ett framgångsrikt arbete mot segregation förutsätter att alla berörda medverkar. Som framhålls i motionerna behövs ett brett spektrum av åtgärder som kan bidra till att hindra segregation och främja acceptans och integration. Utskottet kan också instämma i att det lokala engagemanget är av avgörande betydelse och att ett ökat boinflytande bör eftersträvas. Utskottet kan däremot inte instämma i den kritiska inställning till statliga insatser i syfte att stimulera en sådan utveckling som framskymtar i två av motionerna. Bland dessa insatser kan nämnas de lokala utvecklingsavtal som slutits mellan staten och vissa kommuner inom ramen för storstadspolitiken. Dessa avtal omfattar en rad åtgärder i syfte att förbättra levnadsvillkoren i utsatta bostadsområden. Självfallet bör avtalen utgå från de behov som formuleras av de berörda kommunerna och de boende i områdena.

När det gäller överväganden om nya insatser sett i ett bostadspolitiskt perspektiv vill utskottet dels hänvisa till de åtgärder som utskottet behandlar i betänkande 2000/01:BoU2 om bostadsförsörjningsfrågor m.m., dels till det arbete som bedrivs inom ramen för Allbokommittén.

I betänkande 2000/01:BoU2 behandlas bl.a. förslag om att kommunerna skall vara skyldiga att planera för tillgången på goda bostäder för alla och, om det behövs, anordna bostadsförmedling. Dessa åtgärder har givetvis också betydelse i den nu aktuella frågan, dvs. vilka instrument som kan användas för att motverka boendesegregationen.

När det gäller Allbokommitténs uppdrag kan det konstateras att det i huvudsak innefattar de direktiv som tidigare gällde för Boendesociala

beredningen som var verksam intill föregående årsskifte. I kommitténs uppdrag ingår således att följa utvecklingen på det bostadssociala området samt att lämna förslag till åtgärder för att stödja särskilt utsatta grupper på bostadsmarknaden. Kommittén har också som särskild uppgift att föreslå nya former för hyresgästinflytande.

Som framgår av redovisningen pågår ett arbete i syfte att hitta metoder för att bättre kunna hantera bl.a. de problem som på olika sätt har samband med segregation i boendet. Dessa insatser överensstämmer till stora delar med vad som förordats i motionerna. Utskottet är mot bakgrund härav inte nu berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna Bo230 (c) yrkande 18, Bo233 (kd) yrkande 17 samt Bo235 (fp) yrkande 7.

Bygg- och bostadsforskning

I tre motioner föreslås tillkännagivanden från riksdagen i frågor om inriktningen av och formerna för den statligt finansierade bygg- och bostadsforskningen.

I motion Bo204 (kd) framhålls behovet av att väga in ett genusperspektiv i bygg- och bostadsforskningen. Motionärerna anser bl.a. att kvinnor och män har skilda utgångspunkter i många frågor som gäller boendet. Det är därför angeläget att det finns forskning om dessa förhållanden.

Enligt motion Bo233 (kd) yrkande 20 behöver den tvärvetenskapliga inriktningen inom bygg- och bostadsforskningen förstärkas. Motionärerna framhåller en rad områden som bör ägnas särskild uppmärksamhet i forskningen. Vidare anføres att den problemorienterade forskningen som rör plan-, bygg- och bostadssektorn bör hållas samman i ett områdesinriktat forskningsråd.

I motion So549 (fp) yrkande 8 framhålls vikten av en god bostad. Motionärerna hänvisar till de folkhälsoproblem som kan bli följden av hälsovådliga byggmaterial eller olämpliga boendemiljöer. Enligt motionen kan den beslutade förändringen av byggforskningen vara ett allvarligt hot mot den forskning som bedrivs med syfte att åstadkomma en bättre boendemiljö.

Riksdagen fattade våren 2000 beslut om en ny organisation för den statliga forskningsfinansieringen (prop. 1999/2000:81, UbU17, rskr. 127). Beslutet innebär bl.a. att ett nytt forskningsråd för miljö, areella näringar och samhällsbyggande från årsskiftet övertar ansvaret för finansieringen av den bygg- och bostadsforskning som hittills fått stöd av byggforskningsrådet (BFR). Bostadsutskottet redovisade sin inställning till denna organisationsförändring i ett yttrande till utbildningsutskottet (1999/2000:BoU7y). För närvarande bereds inom riksdagen en forskningspolitisk proposition (prop. 2000/01:3) som bl.a. innehåller vissa överväganden om den framtida inriktningen av den nya myndighetsorganisationen för forskningsfinansiering.

Det är inte utskottets avsikt att i detta sammanhang ta upp det redan fattade beslutet om myndighetsorganisationen till förnyad diskussion eller att föregripa ställningstagandet till den forskningspolitiska proposition som för närvarande bereds inom riksdagen. När det gäller de frågor om bygg- och

bostadsforskningen som tas upp i de nu aktuella motionerna från allmänna motionstiden kan det dock konstateras att de behandlats i de överväganden om verksamheten vid det nya forskningsrådet som regeringen redovisat i proposition 2000/01:3.

Det kan konstateras att regeringens syn på behovet av tvärvetenskaplighet och genusperspektiv i forskningen samt inriktningen på miljöaspekterna i bygg- och bostadsforskningen synes sammanfalla med motionärernas. Det framhålls således särskilt att Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande skall sträva efter ett nära samarbete mellan olika discipliner med speciell uppmärksamhet riktad mot möjligheterna att öka mångfald och tvärvetenskapliga forskningsinsatser. Rådet skall vidare verka för att genusperspektivet får ett stort genomslag i forskningen samt verka för jämställdhet mellan kvinnor och män inom forskningen.

Vad slutligen gäller behovet av forskning kring miljöaspekterna på byggande och boende är detta givetvis ett prioriterat område för det nya forskningsrådet. Genom samordningen av resursfördelningen till bostads- och miljöforskningen torde goda förutsättningar skapas för en forskning om boendemiljön i vid bemärkelse.

Bostadsutskottet kan mot den redovisade bakgrunden inte finna något behov av ett tillkännagivande enligt förslagen i motionerna Bo204 (kd), Bo233 (kd) yrkande 20 samt So549 (fp) yrkande 8. Motionerna avstyrks således.

Länsstyrelsernas verksamhet

Utskottet har i avsnittet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 behandlat de förslag angående länsstyrelserna som avser frågan om länsstyrelseanslagets totala storlek. Två andra frågor om resursanvändningen inom länsstyrelserna skall tas upp i detta avsnitt. Det gäller dels frågan om vilka principer som skall tillämpas vid fördelningen av länsstyrelseanslaget på länen, dels användningen av s.k. nyckeltal för utvärdering av resursanvändningen vid länsstyrelserna. I samband med beredningen av de motioner som tagit upp dessa frågor har inför utskottet en redovisning av pågående utvecklingsarbete m.m. lämnats av en företrädare för Regeringskansliet.

Enligt förslaget i motion Bo301 (c) bör ett nytt fördelningssystem utarbetas avseende fördelningen av länsstyrelseanslaget på länen. Motionären beskriver de konsekvenser som dagens fördelning får för bl.a. Uppsala län. Innebörden i motionsförslaget är att fördelningssystemet skall utgå från vissa principer där hänsyn tas till bl.a. länsstyrelsernas arbetsbelastning och de krav som samhällsutvecklingen medför.

Även i motion Bo306 (fp) föreslås en revidering av det nuvarande systemet för anslagsfördelningen. I denna motion tas som utgångspunkt förhållandena i Hallands län. Motionären framhåller bl.a. att detta län tilldelas en mindre andel av länsstyrelseanslaget än andra län mätt i kronor per invånare.

En utveckling av nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna efterfrågas i motion Bo231 (m) yrkande 9. Nyckeltalen bör utformas så att

det blir möjligt att göra jämförelser mellan länsstyrelserna avseende effektivitet och resursanvändning.

2000/01:BoU1

Utskottet tar först upp frågan om *fördelningen av länsstyrelseanslaget på länen*.

En redovisning av den fördelning som regeringen avser att genomföra under nästkommande år finns i budgetpropositionen. Redovisningen görs i första hand för kännedom och som ett underlag för riksdagens beslut om länsstyrelseanslagets totala omfattning. Frågan om fördelningen på län underställs således inte riksdagen för beslut. Så har inte heller varit fallet under tidigare år. Däremot har frågan om vilka principer som skall ligga till grund för fördelningen behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Våren 1995 uttalade sålunda bostadsutskottet och riksdagen (bet. 1994/95:BoU12) att det vid fördelningen av länsstyrelseanslaget mellan olika länsstyrelser kunde finnas anledning att ta hänsyn till länets befolkningsstorlek. I budgetpropositionen avseende år 1998 redovisade också regeringen att det detta budgetår skulle ske en omfördelning av anslaget mellan länsstyrelserna, varvid bl.a. befolkningsstorleken skulle få genomslag. Till grund för denna omfördelning låg delvis en utredning av Statskontoret där effekterna av olika fördelningsmodeller ingående analyserats.

En omfördelning i den riktning som utskottet tidigare uttalat sig för, och som även motionärerna förordar, har alltså delvis redan kommit till stånd. Trots detta kan det naturligtvis hävdas att omfördelningen av anslaget mellan länsstyrelserna inte är tillräckligt långtgående eller att fördelningen inte blir rättvisande ur andra aspekter. Utskottet har emellertid erfarit att frågan hålls under kontinuerlig uppmärksamhet från Regeringskansliet. Det finns enligt den redogörelse som utskottet erhållit en strävan att fördelningen så långt som möjligt skall avspegla arbetsbelastningen och resursbehovet vid de olika länsstyrelserna. Denna utgångspunkt tillämpas också särskilt vid fördelningen av medel för nytilkommande verksamhet.

Det får förutsättas att regeringen fortsätter arbetet med de aktualiserade frågorna om fördelningen av länsstyrelseanslaget. Utskottet är dock inte berett att på de i motionerna Bo301 (c) och Bo306 (fp) angivna grunderna förorda att fördelningen mellan länsstyrelserna ges en annan utformning än den som regeringen redovisar i budgetpropositionen.

Utskottet tar avslutningsvis upp frågan om *nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna*.

Bostadsutskottet instämmer givetvis i synpunkten att olika vägar bör prövas för att utveckla och effektivisera verksamheten vid länsstyrelserna. I ett sådant arbete har utvecklingen av resultatredovisningar och andra underlag för uppföljning och utvärdering stor betydelse. Redovisningen av verksamheten med hjälp av s.k. nyckeltal kan ses som ett viktigt instrument för detta arbete. Det kan exempelvis gälla att redovisa arbetsbelastningen inom olika verksamhetsområden eller resursförbrukningen för en viss typ av ärende. Användningen av nyckeltal måste givetvis även kompletteras med andra former av redovisningar av pågående verksamhet och uppnådda resultat.

I årets budgetproposition redovisar regeringen kortfattat inriktningen av vissa utvecklingsinsatser avseende länsstyrelserna. Det framhålls att ett arbete pågår med att skapa principer för en enhetlig redovisning av verksamhet och ekonomi. Syftet är bl.a. att förbättra möjligheterna till uppföljning av och jämförelser mellan länsstyrelsernas resultat. En mer utförlig redovisning av detta arbete har i samband med motionsberedningen lämnats inför utskottet. Av denna redovisning har framkommit att en utveckling och användning av nyckeltal med i princip den inriktning som efterfrågas av motionärerna redan pågår. Utskottet ser positivt på detta arbete som bör kunna resultera i att även det beslutsunderlag som i olika sammanhang underställs riksdagen successivt kan förbättras.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts anser utskottet att ett tillkännagivande i enlighet med motion Bo231 (m) yrkande 9 kan undvaras.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 utgiftsområde 18 och med avslag på de i bilaga 1 upptagna motionerna

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om avvecklingen av det statliga räntestödet för reparation och underhåll,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om att räntebidrag enligt 1991 års regler utbetalas som ett engångsbelopp i januari 2001,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om ändrade regler för räntesubvention enligt 1993 års regler, såvitt gäller frågan om viss tidpunkt för ansökan om bidrag och såvitt gäller frågan om viss tidpunkt för ansökan om utbetalning av bidrag, m.m.,

dels godkänner vad i propositionen förordas om avräkning av anslaget 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet,

dels godkänner vad i propositionen föreslagits om bemyndigande i fråga om anslaget 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet,

dels för budgetåret 2001 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande enligt vad som i bilaga 2 angivits som utskottets förslag,

2. beträffande *bostadspolitikens utformning*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo1 yrkande 2, 2000/01:Bo2 yrkande 6, 2000/01:Bo3 yrkandena 5, 6 och 8, 2000/01:Bo7 yrkandena 1 och 7, 2000/01:Bo216, 2000/01:Bo223 yrkande 14, 2000/01:

Bo226, 2000/01:Bo230 yrkandena 2, 6, 7 och 17, 2000/01:Bo232, 2000/01:Bo233 yrkande 12, 2000/01:Bo235 yrkande 3, 2000/01:Bo414 yrkandena 1 och 2, 2000/01:N321 yrkande 2, 2000/01:So358 yrkande 9 samt 2000/01:Ub808 yrkande 1,

res. 1 (m)

res. 2 (kd)

res. 3 (c)

res. 4 (fp)

3. beträffande *handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen*

att riksdagen avslår motionerna, 2000/01:Bo210 yrkande 1, 2000/01:Bo214 och 2000/01:Bo221,

res. 5 (m) - motiv.

res. 6 (v)

4. beträffande *utredning om boendekostnaderna*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo5 yrkande 6 och 2000/01:Bo210 yrkande 2,

res. 7 (m, fp) - motiv.

res. 8 (kd, c) - motiv.

res. 9 (v)

5. beträffande *byggmomsen och byggkostnaderna*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo209 och 2000/01:Bo233 yrkande 8,

res. 10 (kd, c)

6. beträffande *bostadsbristen i Uppsala*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Bo234 yrkande 1,

res. 11 (m, kd) - motiv.

res. 12 (c)

7. beträffande *bostadsbyggande i skärgården*

att riksdagen avslår motion 2000/01:N261 yrkande 5,

res. 13 (m, kd) - motiv.

res. 14 (c)

8. beträffande *avveckling av sanktionssystemet mot försäljningar från kommunala bostadsföretag*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo223 yrkande 12, 2000/01:Bo230 yrkande 3, 2000/01:Bo233 yrkande 13, 2000/01:Bo235 yrkande 2, 2000/01:Bo414 yrkande 15 samt 2000/01:Fi617 yrkande 4,

res. 15 (m, kd, c, fp)

9. beträffande *villkor för kommunala bostadsföretag*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo212, 2000/01:Bo219, 2000/01:Bo414 yrkande 6 och 2000/01:Sf611 yrkande 17,

res. 16 (m)

res. 17 (kd, c, fp)

10. beträffande *behovet av bostäder för studenter och ungdomar*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo203 och 2000/01:Ub479 yrkande 12,

res. 18 (m) - motiv.

res. 19 (kd, c, fp)

11. beträffande *ändrade villkor för investeringsbidraget till studentbostäder*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo227, 2000/01:Bo228 och 2000/01:Ub805 yrkande 6,

12. beträffande *byggreglerna för studentbostäder*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Ub479 yrkande 11,

13. beträffande *studentbostäder för funktionshindrade*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo210 yrkande 7 och
2000/01:Ub479 yrkande 13,

res. 21 (v)

res. 22 (kd, c)

14. beträffande *investeringsbidrag för bostadsbyggande*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo210 yrkandena 4, 5 och 6,
2000/01:Bo222 samt 2000/01:Bo236 yrkande 2,

res. 23 (m, kd) - motiv.

res. 24 (v)

res. 25 (c) - motiv.

15. beträffande *slutna bosparsystem*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo217 och 2000/01:Bo220,

res. 26 (m, kd, c, fp)

16. beträffande *kombinerat bostads- och pensionssparande*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Bo235 yrkande 13,

res. 27 (fp)

17. beträffande *bostadsbidragens utformning på längre sikt*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo201, 2000/01:Bo206,
2000/01:Bo208, 2000/01:Bo211, 2000/01:Bo213, 2000/01:Bo218
yrkande 8, 2000/01:Bo235 yrkande 10, detta yrkande i motsvarande
del, 2000/01:Bo236 yrkande 3, 2000/01:Bo414 yrkande 9 och
2000/01:
Sf308 yrkande 7,

res. 28 (m)

res. 29 (kd)

res. 30 (fp)

18. beträffande *beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Kr230 yrkande 11,

res. 31 (m)

19. beträffande *segregation i boendet*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo230 yrkande 18, 2000/01:
Bo233 yrkande 17 och 2000/01:Bo235 yrkande 7,

res. 32 (m) - motiv.

res. 33 (kd, c, fp)

20. beträffande *bygg- och bostadsforskningen*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo204, 2000/01:Bo233
yrkande 20 och 2000/01:So549 yrkande 8,

res. 34 (kd, c, fp)

21. beträffande *fördelningen av länsstyrelseanslaget på länen*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Bo301 och 2000/01:Bo306,

22. beträffande *nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Bo231 yrkande 9.

res. 35 (m, kd, c, fp)

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m)¹, Lennart Nilsson (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulla-Britt Hagström (kd)¹, Sten Andersson (m)¹, Inga Berggren (m)¹, Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Annelie Enochson (kd)¹, Carl-Erik Skårman (m)¹, Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c)¹, Carina Adolfsson Elgestam (s), Leif Jakobsson (s) och Lennart Degerliden (fp)¹.

¹ Ledamoten har ej deltagit i beslutet under mom. 1.

Reservationer

1. Bostadspolitikens utformning (mom. 2)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Gemensamt för" och på s. 32 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Sedan lång tid har en rad av bostadsmarknadens intressenter riktat kritik mot den bostadspolitik som den nuvarande regeringen bedriver. Utmärkande för den förda politiken är de omfattande regleringarna, osäkerheten i de ekonomiska villkoren för byggande och boende och den uttalade politiska styrningen.

Effekterna av denna politik framträder i dag med all önskvärd tydlighet i form av höga boendekostnader, ett trots högkonjunkturen extremt lågt nybyggande, obalanser på bostadsmarknaden, en växande illegal marknad för hyreskontrakt och en tilltagande segregation. Det är därför nu hög tid att dra lärdom av de gångna årens bostadspolitiska misstag och forma en ny och långsiktigt hållbar bostadspolitik där den boende ställs i centrum. Några som helst tecken på en sådan omorientering finns dock inte. I stället går utvecklingen i rakt motsatt riktning. Den politiska styrningen ökar genom ytterligare regleringar och statliga ingripanden. Det senaste exemplet på detta är den nya bostadsförsörjningslag som Socialdemokraterna med hjälp av stödpartierna (v) och (mp) avser att driva igenom. Genom lagen kommer kommunerna att åläggas en rad uppgifter som de i dag har frihet att själva fatta beslut om utifrån de förhållanden som råder i kommunen. Lagen kommer också att ge regeringen möjlighet till direkta ingripanden i enskilda kommuner, bl.a. genom att regeringen kan tvinga en kommun att inrätta kommunal bostadsförmedling.

Ett ytterligare exempel på den ökade bostadspolitiska styrningen är den stopplag när det gäller försäljning av kommunala bostäder som Socialdemokraterna i stor hast genomdrev våren 1999. Även vid detta

tillfälle skedde det med hjälp av stödpartierna (v) och (mp). Förutom att dessa senaste ingripanden bidrar till att ytterligare minska rörligheten och flexibiliteten på bostadsmarknaden innebär de ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret. En fråga som infinner sig i detta sammanhang är hur kommunerna skall kunna ta det ansvar för bostadsförsörjningen som ålagts dem när den statliga styrningen lämnar ett allt mindre utrymme för hänsynstaganden till de lokala förhållandena.

Vad som erfordras i den situation som nu råder är ett visionärt och innovativt nytänkande inom bostadspolitik. Det innebär att den framtida bostadspolitik måste grundas på valfrihet och syfta till ett bra boende till en så låg kostnad som möjligt. Det innebär vidare att boendet bör utvecklas utifrån människors egna önskemål och vilja i stället för politiska planer. Utvecklingen måste gå i riktning mot fasta och stabila spelregler och en bostadsmarknad där den enskildes önskemål är styrande i stället för politiska regleringar. En bostadspolitik med denna inriktning är också en förutsättning för att ge en fungerande bostadsmarknad i hela landet. De stora regionala skillnader i tillgången och efterfrågan på bostäder som finns fordrar att dagens stelbenta bostadspolitik ersätts med en politik där de lokala förhållandena och de boendes önskemål kan beaktas.

En ytterligare utgångspunkt för den framtida bostadspolitik bör vara att de boende ges möjlighet att fullt ut själva ta ansvar för sitt boende och för sin bostad. Det innebär att den som vill skall kunna äga sin bostad, och det oavsett om det är fråga om småhus eller flerbostadshus. Därutöver skall naturligtvis de boendeformer i övrigt som efterfrågas finnas tillgängliga. Genom en ökad mångfald ökar också flexibiliteten på bostadsmarknaden. Det leder i sin tur till en större rörlighet och därmed till ett bättre utnyttjande av bostadsbeståndet.

Som ett led i strävandena att nå de nu i korthet relaterade bostadspolitiska målen bör därför bl.a. följande åtgärder vidtas.

För att minska rundgången i systemet och för att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för bostadsproduktionen bör bostadssubventionerna avvecklas i takt med att fastighetsskatten tas bort.

För att skapa bättre ekonomiska förutsättningar vid bostadsförvärv för såväl samhället som den enskilde bör ett bosparsystem införas.

För att skapa lika förutsättningar för alla husägare bör tomträttsinstitutet avskaffas. Det bör ske genom att tomträtterna säljs till tomträttsinnehavarna. Det frigjorda kapitalet bör sedan användas i kommunernas kärnverksamhet.

För att ge bostadsrätten samma förutsättningar och villkor som andra boendeformer bör dess ställning stärkas. Det bör bl.a. ske genom en återgång till enkel majoritet för ombildning och upphävande av förbudet mot dubbelupplåtelse. Dessutom bör bostadsrättens ställning som pant förbättras.

För att öka mångfalden och för att stärka äganderätten också i boendet bör ägarlägenheter snarast införas. Den lagstiftning om ägarlägenheter som riksdagen beställt bör därför omedelbart arbetas fram och föreläggas riksdagen.

För att återge bruksvärdessystemet dess ursprungliga funktion bör de kommunala bostadsföretagens hyresledande funktion avskaffas. Dessutom måste hyressättningssystemet reformeras så att det bl.a. blir möjligt för kund

och fastighetsägare att vid inflyttning komma överens om en hyra som är relaterad till efterfrågan på bostäder.

För att ge utrymme för de boendes önskemål och förutsättningar och för att ge fastighetsägarna möjlighet att fullt ut svara mot dessa bör kommunernas roll på det bostadspolitiska området begränsas. Det bör bl.a. ske genom att det kommunala ägandet av bostadsföretag successivt avvecklas.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i Moderata samlingspartiets partimotion Bo414 yrkandena 1 och 2, samt motionerna Bo1 (m) yrkande 2, Bo3 (m) yrkandena 5, 6 och 8 samt N321 (m) yrkande 2 anført om bostadspolitikens utformning och inriktning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bostadspolitikens utformning*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo1 yrkande 2, 2000/01:Bo3 yrkandena 5, 6 och 8, 2000/01:Bo414 yrkandena 1 och 2 samt 2000/01:N321 yrkande 2 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo2 yrkande 6, 2000/01:Bo7 yrkandena 1 och 7, 2000/01:Bo216, 2000/01:Bo223 yrkande 14, 2000/01:Bo226, 2000/01:Bo230 yrkandena 2, 6, 7 och 17, 2000/01:Bo232, 2000/01:Bo233 yrkande 12, 2000/01:Bo235 yrkande 3, 2000/01:So358 yrkande 9 samt 2000/01:Ub808 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

2. Bostadspolitikens utformning (mom. 2)

Ulla-Britt Hagström (kd) och Annelie Enochson (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Gemensamt för" och på s. 32 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

För att vi skall kunna bygga ett samhälle som erbjuder trivsel, trygghet och delaktighet krävs en vision av det goda samhället och av det goda boendet. Denna vision bör ha som grund att samhällsbyggandet skall ske utifrån människans behov av de små gemenskaperna. Ett sådant synsätt innebär bl.a. att bostadsområden skall planeras så att det finns utrymme för människor att mötas samtidigt som det erbjuder småskalighet och ett boende som även passar barnen. Med detta perspektiv på boendet är en bra bostad där familjens behov varit styrande för utformningen en självklarhet.

Den nu i korthet skisserade visionen av det goda boendet och det goda samhället kan inte nås med dagens bostadspolitik. Den nuvarande regeringens politik verkar snarare i rakt motsatt riktning. I stället för att de boende och de lokala aktörerna ges ett ökat inflytande ökar den statliga politiska styrningen. Det senaste exemplet på detta är den nya bostadsförsörjningslag som Socialdemokraterna med hjälp av stödpartierna (v) och (mp) avser att driva igenom. Genom lagen kommer kommunerna att åläggas en rad uppgifter som de i dag har frihet att själva fatta beslut om utifrån de förhållanden som råder i kommunen. Lagen kommer också att ge regeringen möjlighet till direkta ingripanden i enskilda kommuner, bl.a.

genom att regeringen kan tvinga en kommun att inrätta kommunal bostadsförmedling.

Ett ytterligare exempel på den ökade bostadspolitiska styrningen är den stopplag när det gäller försäljning av kommunala bostäder som Socialdemokraterna i stor hast genomdrev våren 1999. Även vid detta tillfälle skedde det med hjälp av stödpartierna (v) och (mp). Förutom att dessa senaste ingripanden bidrar till att ytterligare minska rörligheten och flexibiliteten på bostadsmarknaden innebär de ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret. En fråga som infinner sig i detta sammanhang är hur kommunerna skall kunna ta det ansvar för bostadsförsörjningen som ålagts dem när den statliga styrningen lämnar ett allt mindre utrymme för hänsynstagande till de lokala förhållandena.

Det finns mot den här redovisade bakgrunden all anledning att lägga om bostadspolitiken. De senaste årens bostadspolitik och därmed också familjepolitiken har framför allt påverkats av två mot varandra stående politiska strömningar. Den ena av dessa präglas av ett socialistiskt, kollektivistiskt synsätt och den andra av ett liberalt, individualistiskt. Inget av dessa synsätt leder till en bostadspolitik som fyller det av riksdagen fastlagda målet: "Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar." Det innebär att politiken måste bygga på en gemenskap där familjens roll och betydelse lyfts fram. En ytterligare utgångspunkt bör vara att människor skall kunna känna trygghet i sitt boende. En förutsättning för att detta skall bli möjligt är att de boende ges stor frihet i valet av bostad. Så är i dag inte fallet. Genom att öka valfriheten ökar också förutsättningarna för en god boendemiljö för alla. Detta är inte minst viktigt med tanke på barnens bästa.

De åtgärder som måste vidtas för att ge en bostadspolitik med den nu förordade inriktningen är bl.a. följande.

Valfriheten och mångfalden i boendet måste öka. Bostadsbyggandet måste accelerera. För att få fram bra bostäder till rimlig kostnad måste de skenande byggkostnaderna minska. Konsekvensutredningen om sänkt byggmoms skall genomföras. Kommunernas planberedskap och byggherrarnas upphandling är viktiga faktorer som måste förbättras.

Riksdagen bör snarast föreläggas den lag om ägarlägenheter som riksdagen beställt hos regeringen. Även i övrigt måste åtgärder vidtas för att garantera ett brett utbud av bostäder av olika utformning och med olika upplåtelseformer.

Studenterna är en grupp vars bostadssituation måste förbättras genom en ökad ny- och ombyggnad av studentbostäder. Utskottet är mot denna bakgrund positivt till att ett investeringsbidrag för studentbostäder nu införts. Det bör dock betonas att utskottets ställningstagande i denna del sker mot bakgrund av att det är fråga om ett tidsbegränsat stöd till en på bostadsmarknaden särskilt utsatt grupp.

Bostadsrättens ställning måste stärkas. Det bör ske genom en återgång till krav på enkel majoritet för ombildning m.m. Dessutom bör bostadsrättens ställning som pant stärkas, bl.a. genom att införa ett bostadsrättsregister.

Ett bosparsystem med de tyska bosparkassorna som förebild bör införas för att underlätta för såväl den enskilde som samhället vid förvärv av bostad.

Fastighetsskatten måste på sikt avvecklas. I stället bör kommunerna ges en möjlighet att ta ut en avgift för att täcka kostnader för gatuunderhåll, brandförsvar och annan kommunal service som är kopplad till fastigheten. Detta finansieras genom att statsbidraget till kommunerna minskas i motsvarande grad.

Boendesegregationen måste motverkas. Det bör ske genom ett förstärkt lokalt inflytande där de boendes önskemål och förmåga tas till vara samtidigt som utbudet av service förbättras. Möjligheterna till självförvaltning bör förbättras genom ett höjt tak för skattefrihet och genom att förbudet mot olika ersättning tas bort.

Bostadssituationen för särskilt utsatta grupper måste lösas. Det gäller främst de hemlösa för vilka bostäder måste ordnas genom insatser från i första hand kommunerna, men också från staten.

Kvaliteten i våra bostäder och bostadsområden måste säkras. Det innebär att allt byggande måste ske med största möjliga hänsyn till miljön och till de boende. Inomhusmiljön måste förbättras genom insatser i befintliga bostäder och genom åtgärder som ger sunda nya hus. All ny- och ombyggnad måste vidare ske med beaktande av arkitektoniska och estetiska värden. Kulturmiljöer måste tas till vara.

Vad utskottet nu med anslutning till motionerna Bo2 (kd) yrkande 6, Bo216 (kd) samt Bo233 (kd) yrkande 12 anfört om utformningen av bostadspolitiken bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bostadspolitikens utformning*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo2 yrkande 6, 2000/01:Bo216, 2000/01:Bo233 yrkande 12 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo1 yrkande 2, 2000/01:Bo3 yrkandena 5, 6 och 8, 2000/01:Bo7 yrkandena 1 och 7, 2000/01:Bo223 yrkande 14, 2000/01:

Bo226, 2000/01:Bo230 yrkandena 2, 6, 7 och 17, 2000/01:Bo232, 2000/01:Bo235 yrkande 3, 2000/01:Bo414 yrkandena 1 och 2, 2000/01:N321 yrkande 2, 2000/01:So358 yrkande 9 samt 2000/01:Ub808 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Bostadspolitikens utformning (mom. 2)

Rigmor Stenmark (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Gemensamt för" och på s. 32 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Boendet är en av de absolut viktigaste förutsättningarna för trygghet och livskvalitet. Att kunna välja sitt boende är primärt. Den som känner trygghet i sitt val av boende får också en bra livskvalitet. Valfrihet och mångfald i boendet måste därför vara en grundpelare i bostadspolitiken och därmed

också en viktig del i välfärden. Dagens bostadspolitik svarar inte mot dessa grundläggande och därmed avgörande krav. Politiken präglas i stället av reglering och centralstyrning. Det senaste exemplet på detta är den nya bostadsförsörjningslag som Socialdemokraterna med hjälp av stödpartierna (v) och (mp) avser att driva igenom. Genom lagen kommer kommunerna att åläggas en rad uppgifter som de i dag har frihet att själva fatta beslut om utifrån de förhållanden som råder i kommunen. Lagen kommer också att ge regeringen möjlighet till direkta ingripanden i enskilda kommuner, bl.a. genom att regeringen kan tvinga en kommun att inrätta kommunal bostadsförmedling.

Ett ytterligare exempel på den ökade bostadspolitiska styrningen är den stopplag när det gäller försäljning av kommunala bostäder som Socialdemokraterna i stor hast genomdrev våren 1999. Även vid detta tillfälle skedde det med hjälp av stödpartierna (v) och (mp). Förutom att dessa senaste ingripanden bidrar till att ytterligare minska rörligheten och flexibiliteten på bostadsmarknaden innebär de ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret. I förhållande till de kommunala bostadsföretagen bör staten hålla sig neutral, vilket innebär att den varken bör uppmuntra eller stoppa försäljningen av sådana bostäder. En fråga som infinner sig i detta sammanhang är hur kommunerna skall kunna ta det ansvar för bostadsförsörjningen som ålagts dem när den statliga styrningen lämnar ett allt mindre utrymme för hänsynstagande till de lokala förhållandena.

Ett av de främsta problemen i dagens samhälle är hur livskraften och utvecklingen i hela landet skall kunna stärkas. Förutom åtgärder inom bl.a. regional- och transportpolitiken måste bostadspolitikerna utgöra ett viktigt inslag i dessa strävanden. Den bostadspolitik som nu förs verkar dock snarast i motsatt riktning. Ett utmärkande drag för dagens bostadsmarknad är att den uppvisar kraftiga regionala skillnader, som till stor del är effekterna av en stelbent politik som varken tar tillräcklig hänsyn till de boendes önskemål eller till lokala och regionala intressen.

Mot bakgrund av de ovan redovisade utgångspunkterna bör en för alla boende och en för hela landet god bostadspolitik präglas av

- mångfald i utbudet av bostäder med avseende på boendeformer och utformning,
- en överblickbar och mänsklig skala på bostadsområden och bostäder,
- boendekostnader som är hanterliga för alla samt
- valfrihet för det enskilda hushållet i fråga om bostadsort och upplåtelseform.

Vi har i dag en bostadsbrist i vissa expansiva områden samtidigt som det finns ett stort antal tomma lägenheter i andra delar av landet. Utbudet av bostäder med olika upplåtelseformer är inte tillräckligt. I många bostadsområden har den boende ingen möjlighet att välja mellan hyresrätt och bostadsrätt genom att den ena boendeformen är underrepresenterad där. Dessa brister måste nu rättas till. Möjligheten att äga sin lägenhet såväl som ett eget småhus måste finnas. Att äga sin bostad är ett värde i sig. En förutsättning för att mångfalden i boendet skall kunna öka är att de hinder som nu finns för en sådan utveckling undanröjs. Det innebär bl.a. att

- en väl fungerande bostadsmarknad måste skapas,
- neutraliteten mellan upplåtelseformerna måste återställas,
- bruksvärdessystemet måste tillämpas på ett mer flexibelt sätt och i förlängningen ses över i sin helhet,
- de regelsystem som styr byggande och boende måste göras stabila och långsiktiga,
- bostadsfinansieringen bör reformeras genom att riktade investeringsbidrag införs vid behov – t.ex. för studentbostäder och ekologiskt byggande – samtidigt som de s.k. eviga räntebidragen avvecklas och
- de kommunala bostadsföretagens roll bör stärkas så att de kan fungera på bostadsmarknaden på samma villkor som andra bostadsföretag.

Vad utskottet nu med anslutning till Centerpartiets partimotion anført om utformningen av den framtida bostadspolitiken bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsförslag avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bostadspolitikens utformning*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo7 yrkandena 1 och 7, 2000/01:Bo223 yrkande 14, 2000/01:Bo230 yrkandena 2, 6, 7 och 17, 2000/01:So358 yrkande 9 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo1 yrkande 2, 2000/01:Bo2 yrkande 6, 2000/01:Bo3 yrkandena 5, 6 och 8, 2000/01:Bo216, 2000/01:Bo226, 2000/01:Bo232, 2000/01:Bo233 yrkande 12, 2000/01:Bo235 yrkande 3, 2000/01:Bo414 yrkandena 1 och 2, 2000/01:N321 yrkande 2 samt 2000/01:Ub808 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

4. Bostadspolitikens utformning (mom. 2)

Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med ”Gemensamt för” och på s. 32 slutar med ”yrkande 1” bort ha följande lydelse:

Den svenska bostadsmarknaden präglas i dag av stora regionala olikheter. Samtidigt som tillväxtregionerna uppvisar stor bostadsbrist är överskottet på bostäder i andra delar av landet betydande. I de mest expansiva regionerna börjar bostadsbristen rent av bli en tillväxthämmande faktor. Den paradox som ligger i dessa förhållanden har till stor del sin orsak i de senaste årens bostadspolitik, eller rättare sagt brist på bostadspolitik. De bostadspolitiska insatser som regeringen gjort har till övervägande delen bestått i att regleringarna och därmed den politiska styrningen har ökat ytterligare. Det senaste exemplet på detta är den nya bostadsförsörjningslag som Socialdemokraterna med hjälp av stödpartierna (v) och (mp) avser att driva igenom. Genom lagen kommer kommunerna att åläggas en rad uppgifter som de i dag har frihet att själva fatta beslut om utifrån de förhållanden som råder i kommunen. Lagen kommer också att ge regeringen möjlighet till direkta

ingripanden i enskilda kommuner, bl.a. genom att regeringen kan tvinga en kommun att inrätta kommunal bostadsförmedling.

Ett ytterligare exempel på den ökade bostadspolitiska styrningen är den stopplag när det gäller försäljning av kommunala bostäder som Socialdemokraterna i stor hast genomdrev våren 1999. Även vid detta tillfälle skedde det med hjälp av stödpartierna (v) och (mp). Förutom att dessa senaste ingripanden bidrar till att ytterligare minska rörligheten och flexibiliteten på bostadsmarknaden innebär de ett allvarligt ingrepp i det kommunala självstyret.

För att komma till rätta med de ovan i korthet redovisade problemen måste en ny, modern social bostadspolitik skapas – en politik som kan möta den stora utmaning som detta innebär. Hörnstenarna i sådan bostadspolitik skall vara

- valfrihet för konsumenterna,
- avreglering och konkurrens som sänker bygg- och underhållskostnader,
- en mer flexibel hyressättning med bibehållen trygghet mot oskäligen hyreshöjningar för hyresgästerna och
- en återupprättad neutralitet mellan upplåtelseformerna.

De reformer som måste till för att de uppsatta målen skall kunna nås innefattar bl.a. insatser för att

- stimulera tillkomsten av bostadsrätter i områden där hyresrätter dominerar,
- snarast införa ägarlägenheter i enlighet med den beställning som riksdagen gjort hos regeringen,
- få till stånd ett ökat ny- och ombyggnad genom avreglering och förenklingar i regelsystemen,
- skapa nya former för ägande och förvaltning av kommunala bostadsföretag,
- öka de boendes inflytande över såväl bostaden som det egna bostadsområdet.

Ett genomförande av de nu förordade åtgärderna skulle leda till att en rad av dagens bostadspolitiska problem skulle kunna lösas. Det skulle ge ökad rörlighet på bostadsmarknaden med ett bättre utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet som följd. Därmed skulle också svårigheterna för ungdomar och andra grupper som inte är etablerade på bostadsmarknaden minska.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i motionerna Bo235 (fp) yrkande 3 och UB808 (fp) yrkande 1 anfört om en modern social bostadspolitik bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsförslag avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *bostadspolitikens utformning*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo235 yrkande 3 och 2000/01:Ub808 yrkande 1 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo1 yrkande 2, 2000/01:Bo2 yrkande 6, 2000/01:Bo3 yrkandena 5, 6 och 8, 2000/01:Bo7 yrkandena 1 och 7, 2000/01:Bo216, 2000/01:Bo223 yrkande 14, 2000/01:Bo226,

2000/01:Bo230 yrkandena 2, 6, 7 och 17, 2000/01:Bo232, 2000/01:Bo233 yrkande 12, 2000/01:Bo414 yrkandena 1 och 2, 2000/01:N321 yrkande 2 samt 2000/01:So358 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2000/01:BoU1

5. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3, motiveringen)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "Utskottet hade" och på s. 34 slutar med "Bo221 (s)" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet delar den uppfattning som konstitutionsutskottet tidigare givit uttryck för, dvs. att riksdagen bör vara ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen när det gäller hur den skall organisera sitt arbete. Något tillkännagivande eller annat ställningstagande i frågan från riksdagens sida bör därför inte komma i fråga. Motionerna avstyrks sålunda.

6. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 33 börjar med "Utskottet hade" och på s. 34 slutar med "Bo221 (s)" bort ha följande lydelse:

Det finns ett stort och påtagligt behov av en samlad syn på bostadspolitiken – detta för att skapa en ekologiskt och socialt hållbar utveckling. Trots att behovet av en samordning sedan länge varit uppenbart är de bostadspolitiska frågorna fortfarande uppsplittrade på flera olika departement och på flera ministrar. Den helhetssyn som fordras för att framtidens bostadspolitik skall trygga allas behov av en bostad på ett långsiktigt hållbart sätt saknas därmed.

Även regeringen tycks nu i någon mån ha kommit till insikt om att uppdelningen av det bostadspolitiska ansvaret leder till oklarheter i den förda politiken. Regeringen drar däremot inte fullt ut konsekvenserna av detta. Trots att den biträdande finansministern sedan hösten 1999 fått ett utökat bostadspolitiskt ansvar är detta enligt utskottets mening inte tillräckligt. Flera för en bostadspolitisk helhetssyn viktiga frågor ligger fortfarande på andra ministrar och andra departement. En framgångsrik bostadspolitik förutsätter att ansvaret nu fullt ut läggs på ett enda statsråd. Det innebär bl.a. att en för bostadspolitiken så viktig fråga som bostadsbidragen måste föras över till detta statsråd.

Mot den nu skisserade bakgrunden bör riksdagen enligt utskottets mening genom ett tillkännagivande kräva av regeringen att ett statsråd med ett övergripande ansvar för de bostadspolitiska frågorna tillsätts i enlighet med förslaget i motion Bo210 (v) yrkande 1. Även förslagen i motionerna Bo214 (kd) samt Bo221 (s) är därmed tillgodosedda.

3. beträffande *handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Bo210 yrkande 1 och med anledning av motionerna 2000/01:Bo214 och 2000/01:Bo221 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Utredning om boendekostnaderna (mom. 4, motiveringen)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Lennart Degerliden (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Bostadsutskottet och" och slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

I likhet med regeringen tycks motionärerna tro att tillsättandet av olika utredningar, kommittéer eller kommissioner leder till minskade bygg- och boendekostnader. Utskottet delar inte denna uppfattning. Utskottet har svårt att tänka sig att en boendekostnadskommission eller för den delen ett byggkostnadsforum skulle kunna lämna några konstruktiva råd som skulle resultera i ett billigare och ett bättre byggande eller leder till lägre boendekostnader. Det är givetvis så att ansvaret för dessa frågor till stora delar ligger på aktörerna på marknaden.

När det gäller att komma till rätta med byggkostnaderna och därmed också boendekostnaderna är det i stället viktigt att fokusera på det mest betydelsefulla, nämligen skatter och avgifter. Några sådana åtgärder föreslås dock inte i motionerna, varför de avstyrks.

8. Utredning om boendekostnaderna (mom. 4, motiveringen)

Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd) och Rigmor Stenmark (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Bostadsutskottet och" och slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

I likhet med regeringen tycks motionärerna sväva i tron att det går att påverka bygg- och boendekostnaderna genom att tillsätta en utredning, kommitté eller kommission. Utskottet har svårt att tänka sig att en boendekostnadskommission eller för den delen ett byggkostnadsforum skulle kunna lämna några konstruktiva råd som skulle resultera i ett billigare och ett bättre byggande eller leda till lägre boendekostnader. Det är givetvis så att ansvaret för dessa frågor till stora delar ligger på aktörerna på marknaden.

En för byggkostnaderna och därmed också för boendekostnaderna viktig fråga är konkurrensen inom sektorn. Det finns i dag tydliga tecken på att den inte fungerar fullt ut. Ansvaret för att komma till rätta med detta åvilar Konkurrensverket i samverkan med byggbranschen. Bland annat måste transparensen i prissättningen stärkas i hela värdekedjan. Med de tecken på karteller som byggmaterialbranschen visar antydningar till måste det till kraftfullare medel än vad ett byggkostnadsforum skulle utrustas med. Konkurrensverket är därför den naturliga myndigheten för en sådan genomlysning och bevakning som kan utveckla en mer effektiv och öppen

byggmarknad. Konkurrensverket bör således tilldelas uppgiften att följa upp konkurrensen inom byggsektorn. Förslagen i v-motionerna om inrättande av en särskild kommission avstyrks sålunda.

2000/01:BoU1

9. Utredning om boendekostnaderna (mom. 4)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Bostadsutskottet och" och slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Boendekostnaderna påverkas av en rad faktorer där många intressenter är inblandade. Det gäller stat och kommun, fastighetsägare och boendeorganisationer, byggherrar och byggentreprenörer, liksom byggbranschens olika sektorsorgan. De påverkar alla genom sitt agerande boendekostnaderna, och deras agerande styrs i sin tur av deras olika förutsättningar och intressen. Däremot finns det i dag inte någon som har en samlad bild eller ett övergripande ansvar för hur dessa olika faktorer påverkar den slutliga boendekostnaden.

Det är ett uttalat mål från samhällets sida att boendekostnaden som andel av den disponibla inkomsten skall minska. Statsmakterna har från sin sida medverkat till att söka sänka boendekostnaderna genom att minska fastighetsbeskattningen och förmögenhetsbeskattningen fr.o.m. nästa år. Dessa åtgärder är dock inte tillräckliga, utan ytterligare insatser måste till för att pressa kostnaderna för boendet.

Byggkostnadsutredningen, som avslutade sitt arbete våren 2000, var ett led i processen att söka minska boendekostnaderna. I utredningens uppdrag ingick bl.a. att söka orsakerna till de höga byggkostnaderna och finna goda exempel där kostnaderna hållits nere. Sett i ett boendekostnadsperspektiv var dock utredningens uppgift alltför begränsad. Vad som erfordras är därför en utredning som ges i uppgift att se över alla de faktorer som påverkar boendekostnaderna. I enlighet med förslaget i v-motionerna bör därför en boendekostnadskommission tillsättas med representanter för alla intressenter. Kommissionens ledamöter skall, utifrån de olika intressen som de företräder, söka enas om vilka åtgärder som bör vidtas för att boendekostnaderna skall kunna sänkas. I utredningsuppdraget skall vidare ingå att granska de olika intressenternas påverkan på utvecklingen av boendekostnaderna.

Vad utskottet nu med anslutning till motionerna Bo5 (v) yrkande 6 samt Bo210 (v) yrkande 2 förordat om att inrätta en boendekostnadskommission bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *utredning om boendekostnaderna*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo5 yrkande 6 och 2000/01:Bo210 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd) och Rigmor Stenmark (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "I en" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Regeringens bostadspolitik har lett till den paradoxala situationen att samtidigt som delar av landet har ett betydande överskott på bostäder är bostadsbristen mycket besvärande i andra delar. Bostadsbristen i tillväxtregionerna är nu sådan att den riskerar att bromsa den ekonomiska utvecklingen. Det finns därför ett stort och påtagligt behov av att öka bostadsbyggandet i de delar av landet där tillväxten lett till bostadsbrist. Det gäller då inte bara våra storstäder och de universitets- och högskoleorter som traditionellt brukar räknas hit, utan även andra mindre orter där den industriella utvecklingen varit stark. Ett exempel på en sådan expansiv ort är Gnosjö.

För att öka bostadsbyggandet måste en rad insatser med olika inriktning sättas in. Det gäller allt från en mer rationell kommunal planering till en förbättrad byggprocess. En ytterligare väg som bör övervägas är sänka momsen på byggande. Även andra åtgärder som påverkar beskattningen av byggandet bör kunna ingå i övervägandena. Det gäller bl.a. möjligheten att medge skattemässig direktavskrivning av investeringar i bostäder.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i motionerna Bo209 (kd) och Bo233 (kd) yrkande 8 anfört om en utredning av effekterna på bostadsbyggandet av sänkt byggmoms m.m. bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. *beträffande byggmomsen och byggkostnaderna*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo209 och 2000/01:Bo233 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Bostadsbristen i Uppsala (mom. 6, motiveringen)

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Frågor om bostadsförsörjningen är primärt en kommunal uppgift. Det innebär att det är kommunerna som svarar för planering och andra grundläggande kommunala åtgärder som behövs för att bostäder skall kunna byggas. Vilka bostäder som skall byggas skall däremot bestämmas av bostadskonsumenternas önskemål och efterfrågan. Själva produktionen av bostäderna bör överlåtas till aktörerna på bostadsmarknaden. Statens primära uppgifter i sammanhanget är två. Statsmakterna skall dels svara för att kommunerna har de medel som fordras för en rationell planering m.m., dels tillse att regelverket i övrigt ger förutsättningar för en fungerande

bostadsmarknad. Särskilt i det sistnämnda avseendet är dock bristerna påtagliga. Utan att här i detalj gå in på vilka åtgärder som måste vidtas för att få en bostadsmarknad i balans vill utskottet bara peka på de snedvridande effekterna av fastighetsbeskattningen och av dagens hyressättningssystem.

Vad som mot den nu skisserade bakgrunden erfordras för att komma till rätta med bostadssituationen i Uppsala, liksom i landet i övrigt, är en radikal omläggning av skatte- och bostadspolitiken. Ett allmänt hållet tillkännagivande i enlighet med motionsförslaget kan därför inte anses tjäna något syfte. Motionen avstyrks.

12. Bostadsbristen i Uppsala (mom. 6)

Rigmor Stenmark (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Uppsala län tillhör ett av Europas mest expansiva områden. Det finns en rad förklaringar till detta. I länet finns två välrenommerade universitet med världsledande kunskap och kompetens liksom en rad framgångsrika företag inom kunskapsorienterade framtidsbranscher som läkemedel och IT. Det innebär bl.a. att förutsättningarna för en fortsatt expansion är mycket goda. Här finns sålunda både utbildning och forskning som kan svara mot de behov som de tekniskt avancerade företagen har. På en punkt är dock förutsättningarna för fortsatt tillväxt mindre goda, för att inte säga dåliga. Det gäller tillgången på bostäder. Bostadsbristen i Uppsala börjar nu bli så allvarlig att den hotar såväl tillströmningen av nya studenter som möjligheten att rekrytera ny personal till företagen.

Det finns mot bakgrund av den nu redovisade situationen anledning att understryka vikten av att situationen i Uppsala liksom i andra tillväxtregioner beaktas fullt ut i alla bostadspolitiska sammanhang.

Vad utskottet nu med anslutning till motion Bo234 (c) yrkande 1 anfört om bostadsbristen i Uppsala bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *bostadsbristen i Uppsala*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Bo234 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Bostadsbyggande i skärgården (mom. 7, motiveringen)

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med "Till grund" och på s. 36 slutar med "den avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den strävan som motionen ger uttryck för: Sysselsättning och boende skall främjas i våra skärgårdar. Det ligger naturligtvis ett stort värde i att våra skärgårdar hålls levande. En skärgård som erbjuder

arbetstillfällen och bostäder för den fasta befolkningen ger förutsättningar för ett utbud av service m.m. som också kommer de fritidsboende till del.

I motionen lyfts bristen på mark som är tillgänglig för bostadsbyggande fram som det främsta hindret för boende i skärgården. Utskottet kan i och för sig dela uppfattningen att tillgången på mark är en viktig faktor när det gäller att förbättra bostadssituationen i just skärgården. Däremot delar inte utskottet uppfattningen att en inventering av marktillgången på något avgörande sätt skulle leda till ett ökat bostadsbyggande. Vad som erfordras är i stället generella åtgärder som avser reglerna för planering och byggande. Även strandskyddets nuvarande utformning utgör en starkt hämmande faktor.

Avgörande för om nya bostäder kommer till i skärgården, liksom på andra platser, är också om det finns en efterfrågan på sådana bostäder. När det gäller skärgården kan utskottet konstatera att en efterfrågan finns, men att denna starkt hämmas av dagens fastighetsbeskattning. Ett avskaffande av fastighetsskatten är därför en ytterligare förutsättning för att underlätta byggande och boende i skärgården.

Med hänvisning till det nu anförda avstyrker utskottet motion N261 (c) yrkande 5.

14. Bostadsbyggande i skärgården (mom. 7)

Rigmor Stenmark (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar med ”Till grund” och på s. 36 slutar med ”den avstyrks” bort ha följande lydelse:

Det torde knappast råda några delade meningar om värdet av en levande skärgård där människor kan bo och få sin utkomst. Ett tillräckligt stort antal bofasta är en förutsättning för att det skall finnas tillgång till service och för att landskapet skall hållas öppet och levande. Att så blir fallet är naturligtvis inte bara ett intresse för de fastboende, utan även för dem som är fritidsboende eller mer tillfälliga besökare.

Samtidigt som en betydande enighet råder om att boende och sysselsättning i skärgården skall värnas blir hoten mot detta alltför. Det mest påtagliga exemplet på detta är skattepolitiken och då särskilt fastighetsbeskattningen. Ett ytterligare hot är bristen på mark för bostadsbyggande i stora delar av våra skärgårdar. Tillgången på mark är en förutsättning både för den yngre generationens möjligheter att bo kvar och för att en utflyttning till skärgården skall kunna ske. Åtgärder måste därför vidtas så att ny mark för permanentbostäder kan ställas i ordning. Det finns därför anledning att få en samlad bild av marktillgången i alla skärgårdsområden – allt med syftet att värna om och förbättra möjligheterna för permanentboende. I detta sammanhang finns det även skäl att se över strandskyddsreglerna med avseende på hur de påverkar tillgången på byggbar mark.

Särskilt uttalad är bristen på mark i Stockholms skärgård. Även om det är kommunerna som har planeringsansvaret, måste samlade åtgärder till för att öka tillgången på byggbar mark i Stockholms skärgård. För att få en heltäckande bild av situationen måste hela skärgården ses som en enhet där

inventering och planering sker över kommungränserna. Som företrädare för staten och för de allmänna intressena bör därför Länsstyrelsen i Stockholms län få i uppdrag att initiera överläggningar med kommunerna i syfte att skapa förutsättningar för fler permanentbostäder i skärgården.

Vad utskottet nu anfört om åtgärder för ett ökat bostadsbyggande i skärgården med anledning av Centerpartiets partimotion N261 yrkande 5 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *bostadsbyggande i skärgården*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:N261 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Avveckling av sanktionssystemet mot försäljningar från kommunala bostadsföretag (mom. 8)

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Rigmor Stenmark (c) och Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar med ”De kommunala” och slutar med ”yrkande 4” bort ha följande lydelse:

En omfattande kritik har riktats mot det nuvarande sanktionssystemet mot försäljningar från kommunala bostadsföretag under den tid det varit i kraft. Den kommunala självstyrelsen har satts ur spel i en väsentlig fråga. Systemet har fått helt orimliga konsekvenser för många kommuner som inte tillåts fatta beslut om sitt eget bostadsbestånd. Regeringen och dess stödpartier har trots denna kritik fortsatt på den inslagna vägen och lagt fram nya förslag om statlig styrning av kommunernas angelägenheter. Det senaste exemplet på bristande respekt för de demokratiska grundprinciper som hittills tillämpats i Sverige är det förslag som Allbokommittén nyligen presenterade om regler som är avsedda att ersätta det nuvarande sanktionssystemet. Detta förslag, som innebär att det skall krävas två tredjedels majoritet i kommunfullmäktige vid försäljning av kommunala fastigheter, är givetvis helt oacceptabelt. Det nuvarande sanktionssystemet skall inte *ersättas*, det skall *avvecklas*.

Redan när regeringen våren 1999 lade fram förslaget om att sanktioner skall drabba de kommuner som säljer sina bostadsföretag riktade företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet starka principiella invändningar mot det föreslagna sanktionssystemet. Dessa invändningar står kvar ograverade. Utan att här i detalj gå in på de invändningar som fördes fram vill utskottet bara peka på de brister som fanns i beredningen av förslaget och i de motiv som vägledde det.

Den allvarligaste invändningen mot sanktionssystemet är den brist på respekt för den kommunala självstyrelsen och den kommunala demokratin som det visar. Trots att Lagrådet allvarligt ifrågasatte om en inskränkning i

den kommunala rätten till självstyrelse borde göras på det sätt som sanktionssystemet innebär infördes systemet.

Den praktiska effekten av sanktionssystemet är att det är staten och inte kommunerna som i dag bestämmer hur de kommunala bostadsföretagen skall handhas. Det är naturligtvis inte en statlig uppgift att styra kommunernas handlande när det gäller dessa företag. Sådana ställningstaganden måste göras i kommunerna mot bakgrund av förhållandena i det enskilda fallet. Det är därför bara de demokratiskt valda företrädarna för kommunen och de kommunala bostadsföretagen som kan fatta beslut i dessa frågor. Med avseende på det ekonomiska risktagande som ägandet av bostadsföretagen trots allt utgör är det viktigt att detta respekteras. En kommun som hamnar i ekonomiska svårigheter, eller som riskerar att göra det, hindras av sanktionssystemet att vidta nödvändiga åtgärder för att ändra mellan besittningsformerna, sanera bostadsområden och för att motverka segregation. Det kan också innebära att kommuner som önskar sälja en del av sitt bostadsinnehav för att kunna göra nödvändiga investeringar inom kommunala kärnuppgifter som skola, vård och omsorg eller för att satsa ytterligare i segregerade bostadsområden hindras att göra en sådan omfördelning.

Det finns således olika skäl till att en kommun önskar sälja delar av det kommunala bostadsinnehavet. I vissa kommuner handlar det om att skaffa kapital för att stärka beståndets långsiktiga livskraft genom att t.ex. förbättra det kvarvarande bostadsbeståndet eller boendemiljön. I andra kommuner kan det vara fråga om en medveten strävan mot en ökad mångfald på bostadsmarknaden, t.ex. genom ombildning till bostadsrätt. Varje kommun har en bostadsmarknad som i något avseende är unik. Kommunerna har också i övrigt skilda förutsättningar och behov.

Besluten om vilka åtgärder som kan behöva vidtas i det kommunägda bostadsbeståndet kan bara fattas där kunskapen om dessa förhållanden finns, dvs. i kommunerna. Sanktionssystemet bör därför omedelbart avvecklas så att kommunerna får tillbaka sitt självbestämmande över de kommunala bostadsföretagen och därmed också över den kommunala ekonomin i sin helhet.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i motionerna Bo223 (c) yrkande 12, Bo230 (c) yrkande 3, Bo233 (kd) yrkande 13, Bo235 (fp) yrkande 2, Bo414 (m) yrkande 15 samt Fi617 (kd) yrkande 4 anför om sanktionssystemet mot de kommunala bostadsföretagen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. *beträffande avveckling av sanktionssystemet mot försäljningar från kommunala bostadsföretag*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo223 yrkande 12, 2000/01:Bo230 yrkande 3, 2000/01:Bo233 yrkande 13, 2000/01:Bo235 yrkande 2, 2000/01:Bo414 yrkande 15 samt 2000/01:Fi617 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

16. Villkor för kommunala bostadsföretag (mom. 9)

2000/01:BoU1

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar med "Även vad" och slutar med "allmännyttiga bostadsföretag" bort ha följande lydelse:

De kommunala bostadsföretagen bör lyda under samma regler som andra företag inom sektorn. Särregleringen av dessa företag i hyreslagen och andra författningar bör således tas bort. Det innebär också att begreppet allmännytta helt kan utmönstras ur lagstiftningen. Därefter bör de enskilda kommunerna självständigt kunna besluta om nödvändiga eller önskvärda åtgärder i sitt bostadsbestånd. Det kan t.ex. gälla frågor om förvaltningen av bolagen eller ekonomiska dispositioner och försäljning. Samma regler som för andra bolag skall också tillämpas för hyressättning.

Den grundläggande principen bör i fortsättningen vara att det är kommunerna, och inte staten, som skall fatta beslut om de kommunala bostadsföretagens framtid.

Vad utskottet nu anfört med anledning av förslaget i Moderata samlingspartiets partimotion Bo414 (m) yrkande 6 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden i denna fråga avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *villkor för kommunala bostadsföretag*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Bo414 yrkande 6 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo212, 2000/01:Bo219 och 2000/01:Sf611 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Villkor för kommunala bostadsföretag (mom. 9)

Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd), Rigmor Stenmark (c) och Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar med "Även vad" och slutar med "allmännyttiga bostadsföretag" bort ha följande lydelse:

I många av de bostadsområden som karakteriseras av storskalighet och segregation i boendet står ett kommunalt bostadsföretag som ensam eller helt dominerande fastighetsägare. De boende har ingen möjlighet att välja en annan hyresvärd eller någon annan upplåtelseform än hyresrätt om de vill bo kvar i området.

Om valfrihet och mångfald i boendet skall gälla är det viktigt att kommunala bostadsföretag kan konkurrera på lika villkor som privata. Ungdomar vill i första hand flytta till en hyresrätt. Arbetsmarknaden i dag innebär i vissa fall snabba omflyttningar. Vissa personer prioriterar också den service som hyresboendet innebär.

Som framhålls i motion Sf611 (c) bör det vara möjligt att göra en "bostadskarriär" i ett och samma bostadsområde. En ökad valfrihet och mångfald kan bidra till bättre trivsel och motverka såväl social som etnisk segregation.

Villkoren för de kommunala bostadsföretagen bör vara så utformade att ombildning till bostadsrätt underlättas, särskilt i de områden där hyresrätten dominerar totalt. Där så är möjligt bör även ett utbud av olika typer av bostäder, som radhus eller villor, skapas genom kompletteringsbebyggelse. Det är också viktigt att de boende hos de kommunala bolagen ges möjlighet till ett större inflytande över den egna bostaden och det egna bostadsområdet. Dessa bolag bör därför stimulera sina hyresgäster till ett ökat engagemang genom olika former av självförvaltning. Detta bör dock ske utan statlig styrning och anpassas till förutsättningarna och behoven i de olika områdena.

Vad utskottet ovan anförut bör riksdagen med anledning motion Sf611 (c) yrkande 17 som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden som behandlats i detta avsnitt avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande villkor för kommunala bostadsföretag*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Sf611 yrkande 17 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo212, 2000/01:Bo219 och 2000/01:Bo414 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförut,

18. Behovet av bostäder för studenter och ungdomar (mom. 10, motiveringen)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Redan hösten" och på s. 40 slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan instämma i de motioner som tar upp behovet av bostäder för ungdomar och studerande så till vida att ett antal åtgärder behöver vidtas för att bostadsbristen skall kunna hävas. Det bör emellertid samtidigt understrykas att det inte finns anledning att utforma en särskild bostadspolitik för studerande eller för ungdomar. Bristen på bostäder för bl.a. studerande vid universitet och högskolor är i stället ett av flera tecken på en dåligt fungerande bostadsmarknad. Orsakerna till denna bristsituation sammanfaller till största delen med de förhållanden som påverkar bostadsmarknaden i övrigt. De generella åtgärder för en bättre fungerande bygg- och bostadssektor som förs fram i motioner från Moderata samlingspartiet är därför giltiga även vad gäller problemen med studenternas bostadssituation. Utskottet syftar här på förslag om bl.a. sänkt skattetryck inom sektorn, bosparande, flexibla regler för hyressättning och en förenklad plan- och byggprocess. Generella åtgärder med denna inriktning kommer att förbättra förutsättningarna för byggande av alla typer av bostäder och bidra till en ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Särskilt för unga som söker sin första bostad eller för studenter som söker en tillfällig bostad på studieorten kan dessa åtgärder få stor betydelse.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de i detta avsnitt behandlade motionerna.

19. Behovet av bostäder för studenter och ungdomar (mom. 10) 2000/01:BoU1

Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd), Rigmor Stenmark (c) och Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med ”Redan hösten” och på s. 40 slutar med ”avstyrks således” bort ha följande lydelse:

Även om det nyligen införda investeringsbidraget för byggande av studentbostäder kan bidra till en på sikt något bättre bostadssituation för studerande vid universitet och högskola kvarstår ett stort behov av nya bostäder både för studenter och ungdomar. Det är därför nödvändigt att denna fråga ägnas fortsatt stor uppmärksamhet av alla berörda parter. Kommunerna har givetvis ett ansvar för den lokala bostadsmarknaden. Ett särskilt ansvar åvilar kommuner med universitet eller högskolor. Det bör samtidigt framhållas att statliga insatser kan behövas i flera frågor som kräver samordning och metodutveckling. Utskottet ställer sig bakom de förslag om sådana insatser som läggs fram i motionerna Bo203 (kd) och Ub479 (c).

Regeringen bör således bjuda in kommuner, högskolor och studentkårer till återkommande överläggningar om hur bostadssituationen för studerande har utvecklats och vilka åtgärder som kan behöva vidtas. Erfarenheterna från dessa överläggningar bör också användas vid fördelningen av de resurser som satts av för det tillfälliga investeringsbidraget för studentbostäder.

Det finns också ett behov av att utveckla metoder för byggande av billiga och funktionella ungdomsbostäder. Utgångspunkten bör vara det faktum att ungdomar inte har samma höga krav på sin första bostad som de som ställs på övrig bostadsproduktion. Boverket bör därför i samarbete med Ungdomsstyrelsen få i uppdrag att se över de regelsystem och förhållanden i övrigt som i dag kan lägga hinder för byggande av ungdomsbostäder. Det är viktigt att ungdomar ges tillfälle att delta i arbetet och lägga synpunkter på vilka behov som behöver tillgodoses i projekteringen av ungdomsbostäder.

Vad utskottet ovan anför om behovet av student- och ungdomsbostäder bör riksdagen med anledning av motionerna Bo203 (kd) och Ub479 (c) yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *behovet av bostäder för studenter och ungdomar*
att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo203 och 2000/01:Ub479 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

20. Byggreglerna för studentbostäder (mom. 12)

Rigmor Stenmark (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med ”Bostadsutskottet har” och slutar med ”11 avstyrks således” bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet ser positivt på de förändringar som nyligen gjorts i Boverkets byggregler och som innebär något större möjligheter till byggande

av studentbostäder med en enklare standard. Det kan emellertid ifrågasättas om dessa förändringar är tillräckligt långtgående för att möjliggöra en hyra som kan bäras av flertalet studenter. Enligt uppgift bedöms regeländringarna endast leda till att produktionskostnaderna kan sänkas med 20 000–30 000 kr per lägenhet. Boverket bör mot denna bakgrund få i uppdrag att analysera vilka ytterligare förenklingar av byggreglerna som är möjliga att genomföra i syfte att uppnå en så låg boendekostnad som möjligt.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion Ub479 (c) yrkande 11 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande byggreglerna för studentbostäder*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub479 yrkande 11
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Studentbostäder för funktionshindrade (mom. 13)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med "Utskottet delar" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Antalet studenter med funktionshinder kan förväntas öka i samband med den kraftiga utbyggnaden av högskolan. Utskottet anser att den självklara utgångspunkten måste vara att funktionshindrade skall kunna studera på samma villkor som icke funktionshindrade. Regeringen har givit Högskoleverket i uppdrag att se över systemet med stöd till studenter med funktionshinder. En sådan översyn måste givetvis även omfatta boendet.

På vissa högskoleorter, däribland Stockholm, saknas nästan helt handikappanpassade studentbostäder och tillgången är även på övriga orter starkt begränsad. Detta skapar svårigheter för funktionshindrade att påbörja en högskoleutbildning. Det gör även att boendekostnaderna ökar för denna grupp. Det är mot denna bakgrund särskilt angeläget att nytillkommande studentbostäder ges en sådan utformning att de blir tillgängliga och användbara för funktionshindrade studenter. Den begränsade yta och särskilda utformning som ofta karakteriserar studentbostäderna gör det särskilt angeläget att hävda byggnadslagstiftningens tillgänglighetskrav vid projektering och byggande av dessa bostäder. Det är inte acceptabelt att de funktionshindrade hänvisas till ett litet antal särskilt iordningställda handikapplägenheter. Vid nyproduktion bör i princip gälla att alla bostäder skall kunna användas även av funktionshindrade.

Utskottet anser att regeringen bör uppmärksamma högskolekommunerna och övriga berörda på de särskilda problem som gäller för funktionshindrade studenter och vad som i detta sammanhang särskilt måste iakttas vid nyproduktion och ombyggnad av studentbostäder. Vad utskottet nu med anledning av motion Bo210 (v) yrkande 7 anfört om de funktionshindrade studenternas bostadssituation bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I den mån motion Ub479 (c) yrkande 13 inte kan anses vara tillgodosedd med det anförda avstyrks den.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

2000/01:BoU1

13. beträffande *studentbostäder för funktionshindrade*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Bo210 yrkande 7 och
med avslag på motion 2000/01:Ub479 yrkande 13 som sin mening ger
regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Studentbostäder för funktionshindrade (mom. 13)

Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd) och Rigmor Stenmark (c)
anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar med "Utskottet
delar" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

De handikappade studenternas bostadssituation har uppmärksamrats i
flera motioner.

Olika undersökningar har visat att ungdomar med funktionshinder ofta
avstår från studier vid universitet och högskola. En av orsakerna till detta är
sannolikt bristen på bostäder som kan användas av denna grupp studerande.
På vissa orter saknas handikappanpassade studentbostäder helt och på de
flesta högskoleorterna är tillgången på sådana bostäder starkt begränsad. För
att samhällets mål om att alla skall ha rätt till högre utbildning skall kunna
uppnås måste därför tillgången på studentbostäder för studenter med
funktionshinder öka kraftigt. Det är angeläget att dessa bostäder integreras i
det övriga studentbostadsbeståndet så att de funktionshindrade kan ta del i
studentlivet på samma villkor som andra studenter. De handikappanpassade
bostäderna bör också kunna erbjudas till motsvarande kostnad som övriga
studentbostäder i samma bostadsbestånd.

Enligt utskottets mening bör det ankomma på regeringen att ta de initiativ
som kan behövas för att efterfrågan på handikappanpassade studentbostäder
skall kunna tillgodoses. Vad utskottet nu anfört med anledning av motion
Ub479 (c) yrkande 13 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till
känna. Detta innebär att även vad som förordats i motion Bo210 (v) till stor
del få anses vara tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *studentbostäder för funktionshindrade*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Ub479 yrkande 13
och med avslag på motion 2000/01:Bo210 yrkande 7 som sin mening
ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Investeringsbidrag för bostadsbyggande (mom. 14, motiveringen)

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga
Berggren (m), Annelie Enochson (kd) och Carl-Erik Skårman (m) anser att
den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar med "Formerna för" och på
s. 43 slutar med "ovan anförda" bort ha följande lydelse:

De omfattande statliga subventioner som utgått till bostadsbyggandet under flera årtionden har starkt bidragit till de problem som vi ser på dagens bostadsmarknad. Bostäder och bostadsområden har inte utformats efter människors efterfrågan utan efter regelsystemens styrande inverkan. Upplåtelseformen har valts efter vad som har varit förmånligast ur stödsynpunkt. Incitament att hålla nere bygg- och boendekostnaderna har saknats. Resultatet har blivit en bostadsmarknad i kraftig obalans med bostadsbrist, svarta affärer och Europas kanske högsta boendekostnader.

Det är nu hög tid att avveckla den statliga styrningen av bostadssektorn. Det nuvarande räntebidragssystemet bör avvecklas i takt med att fastighetsskatten sänks och tas bort. Även övriga stödformer bör avvecklas så snart som det är praktiskt möjligt. Det kan självklart inte komma i fråga att, som föreslås i motioner (s) och (v), införa ett nytt omfattande statligt stödssystem i form av investeringsbidrag. Motionerna avstyrks.

24. Investeringsbidrag för bostadsbyggande (mom. 14)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar med ”Formerna för” och på s. 43 slutar med ”ovan anförda” bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Bo210 (v) är problemen inom bostadssektorn nu så omfattande att ett större statligt ansvarstagande är nödvändigt. Det krävs sannolikt också en mer genomgripande omläggning av det statliga stödssystemet för bostadsbyggande. Bostadsbristen på många orter slår särskilt hårt mot låg- och medelinkomsttagare. Även studerande vid högskolor drabbas hårt. Den mycket begränsade nyproduktionen av bostäder riktas i stor utsträckning till kapitalstarka grupper. En normal löntagare klarar i dag inte boendekostnaderna i en nyproducerad bostad.

Under år 1999 påbörjades 15 000 lägenheter i nyproduktion och 21 000 lägenheter i samband med ombyggnad. Det är en lägre nivå än vad som förutspåddes och betydligt lägre än vad Boverket bedömer att efterfrågan av bostäder kommer att vara de närmaste åren. Konsekvensen av detta blir ökande köer till hyresrätter i tillväxtområdena och högre priser på bostadsrätter och egnahem. Bristen på bostäder kan också motverka den ekonomiska tillväxten. Ytterligare en orimlig effekt är att statens räntebidrag till nyproduktion till största delen går till de välbeställda, dvs. de som har råd att köpa en nyproducerad bostadsrätt eller ett eget hem. Resultatet blir en omvänd fördelningspolitik.

De höga boendekostnaderna i nyproduktionen har en rad olika orsaker. Det handlar både om kostnader som byggindustrin själv kan påverka och de skatter och avgifter som samhället lägger på boendet. Det kan emellertid konstateras att byggandet i offentlig regi ofta sker till betydligt lägre kostnad än motsvarande privata produktion. Det understryker behovet av att stärka allmännyttans roll på bygg- och bostadsmarknaden. Ett ökat byggande inom allmännyttans ram är också en förutsättning för tillkomsten av hyresrätter med en rimlig hyra som kan efterfrågas av låg- och medelinkomsttagare.

Ett tillräckligt byggande med den inriktning som utskottet förordar förutsätter sannolikt en omläggning av det statliga stödet. Ett investeringsbidrag för nyproduktion av hyresrätt med krav på ett hyrestak vid uthyrningstillfället bör införas. Den närmare utformningen av detta stöd bör snarast utredas i samband med en översyn av det nuvarande räntebidragssystemet och i takt med att fastighetsskatten för hyresrätt fasas ut.

Även behoven av en mer omfattande ombyggnadsverksamhet motiverar en översyn av det statliga stödet till bostadssektorn. Enligt Boverkets prognos skulle årligen 35 000 lägenheter fram till år 2010 behöva en omfattande ombyggnad. Under de senaste åren har emellertid antalet genomgripande ombyggnationer mer än halverats. Detta riskerar att på sikt leda till att värdet på bostadsbeståndet som helhet minskar. Risken är också stor att nödvändigt underhåll blir eftersatt och att ombyggnadsåtgärder skjuts på en oviss framtid. Denna utveckling måste snarast vändas.

Orsakerna till den minskade aktiviteten på ombyggnadssidan står delvis att finna i de ändringar i subventionssystemet som genomförts under 1990-talet. Dagens system ger endast stöd till en mindre del av de åtgärder som behöver genomföras. Följden har blivit krav på stora hyreshöjningar i samband med ombyggnad. Det krävs därför att även stödet till investeringar i det befintliga bostadsbeståndet ökar. Ett investeringsbidrag för ombyggnadsåtgärder i flerfamiljshus bör avlösa dagens räntebidragssystem. Bidraget bör utformas dels så att hyrorna kan hållas nere, dels så att olika åtgärder med en ekologiskt hållbar inriktning stimuleras. Det kan t.ex. handla om system för källsortering av sopor, alternativa dagvattensystem eller olika former av energieffektivisering.

Slutligen vill utskottet framhålla behovet av att utforma långsiktigt hållbara villkor för byggande av studentbostäder. Det nuvarande investeringsbidraget bör efter år 2002 ersättas av ett system med en mer generell inriktning. Den mest rimliga lösningen är att stödet för studentbostäder samordnas med och inordnas i det generella system för ett statligt investeringsbidrag till bostadsbyggandet som utskottet ovan förordar. Subventionsnivån kan sedan bestämmas så att de studerande kan ges en rimlig boendekostnad. Även andra åtgärder bör prövas för att lösa den akuta bristen på studentbostäder. En sådan åtgärd kan vara att ge stimulans för flyttning av flerfamiljshus från avfolkningsbygder till högskoleorter. Utgångspunkten för de fortsatta övervägandena om stödet till studentbostäderna måste vara att ingen skall utstängas från högskolestudier på grund av sin ekonomiska situation. Brist på kapital eller avsaknad av uppbackning från föräldrar för att ordna en bostad får inte avgöra möjligheten till högskolestudier.

Vad utskottet nu anför om införande av investeringsbidrag för ny- och ombyggnad av bostäder bör riksdagen med anledning av motion Bo210 (v) yrkandena 4, 5 och 6 som sin mening ge regeringen till känna. Detta innebär att även vad som förordats i motionerna Bo222 (s) och Bo236 (s) yrkande 2 får anses vara tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *investeringsbidrag för bostadsbyggande*
att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo210 yrkandena
4, 5 och 6, 2000/01:Bo222 samt 2000/01:Bo236 yrkande 2 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2000/01:BoU1

25. Investeringsbidrag för bostadsbyggande (mom. 14, motiveringen)

Rigmor Stenmark (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar med "Formerna för" och på s. 43 slutar med "ovan anförda" bort ha följande lydelse:

Det system med statligt räntebidrag till ny- och ombyggnad av bostäder som tillämpats under flera årtionden har under senare tid kommit att fungera allt sämre. Det har inte kunnat bidra till att en tillräcklig bostadsproduktion kommit till stånd i tillväxtområdena. Det har inte heller inte kunnat användas för riktat stöd till exempelvis studentbostäder och andra särskilt angelägna ändamål. Till detta kommer att bostadssektorns aktörer sedan en längre tid ansett att räntebidragen till sin utformning är så osäkra att de bara delvis kan beaktas i samband med en kalkyl av ett nybyggnadsprojekt. Man har i stället efterfrågat ett stöd vars totala omfattning är mer förutsägbar än räntebidragen.

Det finns således anledning att se över hur det nuvarande räntebidragssystemet skall kunna avvecklas och till viss del ersättas av ett mer förutsägbart och flexibelt stöd till bostadsbyggande. Ett system för riktade investeringsbidrag bör därför utarbetas. Övergången till det nya systemet bör samordnas med nödvändiga åtgärder inom fastighetsskattesystemets ram.

Det system för investeringsbidrag som utskottet förordar bör inte utgå generellt till allt bostadsbyggande. Utgångspunkten bör vara att investeringar inom bostadssektorn normalt bör ske på marknadsmässiga grunder och utan statliga subventioner. Ett regelsystem bör dock utformas som kan utnyttjas när det finns särskild anledning att gå in med ett tidsbegränsat och riktat stöd. För närvarande är ett sådant stöd motiverat till studentbostäder. Olika former av äldreboende kan också komma i fråga för ett riktat bidrag. Vidare finns det skäl att särskilt stimulera investeringar inom bostadssektorn som bidrar till en övergång till ett mer ekologiskt riktigt utförande. Denna typ av stöd skall i så fall givetvis kunna utgå till alla typer av bostäder och till samtliga upplåtelseformer.

Bostadsutskottet ställer sig sammanfattningsvis positivt till tanken på att ersätta det nuvarande räntebidragssystemet med ett riktat investeringsbidrag. De aktuella motionerna utgår däremot från att ett generellt investeringsbidrag som innebär en fortsatt statlig subvention till den normala bostadsproduktionen skall utformas. Utskottet delar inte denna uppfattning. Motionerna avstyrks således.

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Rigmor Stenmark (c) och Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 43 börjar med "Förslag om" och på s. 44 slutar med "Bo220 (kd)" bort ha följande lydelse:

Den egna bostaden har för de flesta människor en avgörande betydelse för tryggheten och välbefinnandet. Kraven på bostaden varierar i olika skeden av livet. Under ungdoms- och studieåren prioriterar de flesta kanske låga boendekostnader och möjlighet att enkelt byta bostad. I ett senare skede av livet är det för många människor i stället tryggheten och inflytandet över den egna bostadens utformning och skötsel som är viktigast. Störst inflytande över det egna boendet har givetvis den som själv äger sin bostad. Ägandet ger större möjlighet att förutse boendekostnaderna och kan också utgöra en ekonomisk trygghet på äldre dagar.

Samtidigt som de flesta vill äga sin bostad kan det för många vara svårt att svara upp mot de krav på kapitalinsats som ställs i samband med förvärvet. För människor med en normal inkomst krävs i de flesta fall någon form av sparkapital. Det är därför angeläget att marknaden kan erbjuda olika former för sparande som tar sikte på ett framtida bostadsförvärv. I motioner m, kd, c, fp som lagts fram under årets allmänna motionstid föreslås formerna för ett sådant sparande. Utskottet ställer sig bakom de tankar på ett system för slutet bosparande som förs fram i dessa motioner.

Det är angeläget att ett regelsystem utformas som innebär att formerna för det slutna bosparandet kan läggas fast. Sådana regler är en förutsättning för att såväl spararna som kreditinstitutionerna skall kunna känna trygghet i att systemen är utformade med stabila villkor och tillräcklig kapitaltäckning. Som anförs i en av motionerna är ett särskilt regelsystem för det slutna bosparandet sannolikt också en förutsättning för att utländska bosparkassor skall etablera sig i Sverige. Sådana etableringar finns det all anledning att underlätta eftersom det ökar konkurrensen på den svenska kreditmarknaden och leder till bättre spar- och lånevillkor och därmed till lägre boendekostnader.

Det system som motionärerna och utskottet förordar har många likheter med de bosparkassor som finns i Tyskland och med det förslag om ett motsvarande svenskt system som lagts fram av Bofrämjandet. Systemet bör emellertid fungera helt på marknadens villkor och inte kombineras med någon statlig subvention. Den statliga insatsen bör bestå i att erbjuda ett stabilt regelsystem som möjliggör och underlättar framväxten av många konkurrerande slutna bosparkassor.

Reglerna för det slutna bosparandet bör i korthet vara så utformade att såväl sparande som lån sker till en låg, i förväg fastlagd, räntenivå. Sparandet skall också ge en förutbestämd lånerätt i samband med förvärv av bostad. Kapitaltäckningen i systemet bör tillgodoses genom att den totala utlåningen är kopplad till det totala sparandet. Regler bör också finnas som förutsätter separat förvaltning av varje slutet system och som även i övrigt tillgodoser

de krav som bör ställas avseende bl.a. kapitalplacering och tillsyn på det finansiella institut som handhar systemet.

Det bör ankomma på regeringen att snarast återkomma till riksdagen med förslag om regler för ett slutet bosparande i enlighet med vad utskottet nu förordat. Regeringen torde i sitt arbete kunna ta sin utgångspunkt i det lagförslag om slutet bosparande som utarbetats av Bofrämjandet.

Vad nu förordats bör riksdagen med anledning av motionerna Bo217 (m, kd, c, fp) och Bo220 (kd) som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *slutna bosparsystem*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo217 och 2000/01:Bo220 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet förordat,

27. Kombinerat bostads- och pensionssparande (mom. 16)

Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med ”Utskottet avstyrker” och slutar med ”andra ändamål” bort ha följande lydelse:

Förutom det förordade systemet med slutna bosparkassor finns det enligt utskottets mening anledning att ytterligare förbättra förutsättningarna för bosparandet. Även regler för det system som förordas i motion Bo235 (fp) bör därför utarbetas. Detta system innebär att det nuvarande individuella pensionssparandet (IPS) kompletteras med en möjlighet till bosparande och lån för bostadsförvärv. Det nya systemet för individuellt bostads- och pensionssparande (IBPS) innebär att en privat pensionsförsäkring skall kunna belånas vid förvärv av egen bostad.

I enlighet med förslaget i motionen bör reglerna innebära att sparandet skall kunna placeras på valfritt sätt inom ett auktoriserat institut försett med en speciell dispositionsbegränsning. Medlen skall inte kunna disponeras fritt före en viss ålder med undantag av förvärv av egen bostad och mot säkerhet i denna. Sparandet skall ske med skatteavdrag inom ramen för gällande pensionsförsäkringsregler. Systemet skall kunna kombineras med en lånerätt i institutet. Den som vill spara i IBPS skall erbjudas att låna motsvarande hela det sparade beloppet eller mer till en förmånsränta som i princip motsvarar institutets avkastning på medel placerade i bostadsobligationer. Lånet skall återbetalas innan pensionen enligt avtal börjar falla ut.

Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i motion Bo235 (fp) yrkande 13 anfört om ett individuellt bostads- och pensionssparande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *kombinerat bostads- och pensionssparande*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Bo235 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 45 börjar med ”Den reformering” och på s. 47 slutar med ”del, avstyrks” bort ha följande lydelse:

Som framhålls i Moderata samlingspartiets partimotion Bo414 bör en grundprincip vara att den som betalar skatt inte skall behöva bidrag och den som behöver bidrag inte skall betala skatt. På sikt bör alltså bostadsbidragen avvecklas och i stället ersättas med sänkt skatt. I en situation där skattetrycket på boendet kraftigt har drivit upp bostadskostnaderna och där inkomstbeskattningen lämnar alltför lite kvar av lönen låter detta sig emellertid inte göras annat än stegvis. Ett individuellt bostadsstöd i form av bostadsbidrag har därför blivit ett nödvändigt instrument för att motverka de effekter som de höga skatterna orsakar. Samtidigt illustrerar den utformning som bostadsbidragen i dag har tydligt den rundgång som präglar statens agerande gentemot familjer och enskilda. Åtgärder måste enligt utskottets mening därför vidtas för att växla dagens bidrag mot sänkt skatt. Målet bör självfallet vara att den enskilde skall kunna leva på sin lön utan att vara beroende av bidrag. Som ett led i denna utveckling bör en samordning av bostadsbidragen och övriga socialpolitiska åtgärder komma till stånd. Den helhetssyn som detta ger över den ekonomiska situationen för de berörda hushållen är en nödvändig förutsättning för att den nu förordade växlingen av bidrag mot sänkt skatt skall kunna inledas.

Vad utskottet nu med anslutning till Moderata samlingspartiets partimotion Bo414 yrkande 9 samt motionerna Bo218 (m) yrkande 8 och Bo201 (m) anført om samordning av bostadsbidragen och övrigt socialpolitiskt stöd bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *bostadsbidragens utformning på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo201, 2000/01:Bo218 yrkande 8 och 2000/01:Bo414 yrkande 9 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo206, 2000/01:Bo208, 2000/01:Bo211, 2000/01:Bo213, 2000/01:Bo235 yrkande 10, detta yrkande i motsvarande del, 2000/01:Bo236 yrkande 3 och 2000/01:Sf308 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

29. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 17)

Ulla-Britt Hagström (kd) och Annelie Enochson (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 45 börjar med ”Den reformering” och på s. 47 slutar med ”del, avstyrks” bort ha följande lydelse:

Den omfattande omdaning av bostadsbidragen som den socialdemokratiska regeringen genomfört har inneburit stora försämringar för i första hand ett stort antal barnfamiljer. Trots att bostadsbidragen är det

fördelningspolitiskt sett mest effektiva sättet att tillförsäkra också lågavlönade, barnfamiljer och studenter en rimlig bostadsstandard har de alltså skurits ned. Det kan mot den bakgrunden ifrågasättas om målsättningen med bostadsbidragen – att hushåll med barn skall kunna efterfråga en bostad där varje barn har ett eget rum – längre kan anses vägleda stödets utformning. Det är också mot den bakgrunden som utskottet kan ställa sig bakom motionsförslag från Kristdemokraterna om att redan 2001 reformera bostadsbidragen så att

- den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget,
- ytgränserna för oreducerat bidrag höjs med 10 m² för alla hushållstyper och
- det särskilda bidraget höjs med 100 kr per barn.

Genom de nu redovisade åtgärderna rättas de största orättvisorna i dagens bostadsbidragssystem till. Därutöver finns det enligt utskottets mening anledning att också se över den slutliga avstämningen av bostadsbidragen. I dag bestäms det slutliga bostadsbidraget en gång per år. Denna avstämning sker dessutom ett år efter bidragsåret. Det är en enligt utskottets mening mindre lämplig ordning. För att mildra de marginaleffekter som kan uppkomma för de familjer som har inkomsterna ojämnt fördelade över året bör bostadsbidragen därför, på samma sätt som studiestödet, omprövas halvårsvis. Genom att på detta sätt göra en avstämning med tätare intervall förbättras träffsäkerheten i systemet. En stor fördel med detta är att kraven på återbetalning av bidrag kommer att minska. Vidare kommer bidraget att under bidragsperioden vara bättre anpassat till den verkliga ekonomiska situationen.

Vad utskottet nu med anslutning till motionerna Bo206 (kd) och Bo213 (kd) anfört om utformningen av bostadsbidragen och om avstämningen av bidragen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. *beträffande bostadsbidragens utformning på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo206 och 2000/01:Bo213 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo201, 2000/01:Bo208, 2000/01:Bo211, 2000/01:Bo218 yrkande 8, 2000/01:Bo235 yrkande 10, detta yrkande i motsvarande del, 2000/01:Bo236 yrkande 3, 2000/01:Bo414 yrkande 9 och 2000/01:Sf308 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

30. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 17)

Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 45 börjar med ”Den reformering” och på s. 47 slutar med ”del, avstyrks” bort ha följande lydelse:

För många familjer skapar dagens skatte- och bidragssystem stora problem. Vi har i dag en situation där bostadsbidragen tillsammans med skatterna, barnomsorgstaxorna och underhållsbidragen ger upphov till helt

orimliga marginaleffekter. För den barnfamilj som ökar sin inkomst går i många fall större delen av ökningen bort i form av ökad skatt, minskade bostadsbidrag och höjda barntillsynskostnader. Det är naturligtvis inte rimligt att den som t.ex. går från studier eller arbetslöshet till arbete eller ökar sin arbetstid inte skall ha något ekonomiskt utbyte av detta. Ett sådant system ger inga incitament för den enskilda att gå ut i förvärvsarbete eller att starta egen verksamhet. Vad som erfordras är därför åtgärder som minskar marginaleffekterna i såväl stödsystemen som i skattesystemet. En reform som enligt utskottets mening omedelbart bör påbörjas är att successivt minska bostadsbidragen och samtidigt öka det generella barnstödet.

Den nu förordade övergången från ett individuellt stöd till ett mera generellt bör ske successivt. I ett första steg bör därför det särskilda bidraget trappas ned med 100 kronor. Samtidigt införs ett barnavdrag med 25 kronor per barn. Enbart genom dessa förändringar kan 20 000 barnfamiljer komma ur den fattigdomsfälla de i dag sitter i. Efter detta första steg fortsätts sedan växlingen från individuellt till generellt stöd under de efterföljande åren.

Vad utskottet nu med anslutning till Folkpartiets partimotion Sf308 yrkande 7 samt motion Bo235 (fp) yrkande 10 i motsvarande del anfört om växling av bostadsbidragen mot ett generellt barnstöd bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *bostadsbidragens utformning på längre sikt*
att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo235 yrkande 10, i motsvarande del, och 2000/01:Sf308 yrkande 7 och med avslag på motionerna 2000/01:Bo201, 2000/01:Bo206, 2000/01:Bo208, 2000/01:Bo211, 2000/01:Bo213, 2000/01:Bo218 yrkande 8, 2000/01:Bo236 yrkande 3 och 2000/01:Bo414 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

31. Beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten (mom. 18)

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 47 börjar med "Vid beräkningen" och på s. 48 slutar med "den avstyrks" bort ha följande lydelse:

Även om det primärt inte är en fråga för bostadsutskottet delar utskottet uppfattningen att det finns anledning att på olika sätt söka förbättra situationen för många utövande konstnärer. Utskottet kan mot den bakgrunden ställa sig bakom förslaget i motion Kr230 (m) om att skattefria stipendier fullt ut bör ingå i den bostadsbidragsgrundande inkomsten. Motionens yrkande 11 tillstyrks sålunda.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Kr230 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med "Det kan" och på s. 49 slutar med "yrkande 7" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det finns all anledning att ta allvarligt på den negativa utveckling som kännetecknar vissa bostadsområden. Problem med ensidigt utbud av bostäder, bristande service, segregation, tilltagande kriminalitet och en utbredd arbetslöshet kan emellertid inte lösas genom riktade statliga program eller aldrig så välvilliga uttalanden från olika utredningar och kommittéer. Vad som i stället krävs är ett brett spektrum av åtgärder som syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Det krävs åtgärder för ett bättre utbildningssystem och en flexiblare arbetsmarknad. De enskilda människorna måste få ett större inflytande över sina liv. Av särskild betydelse för s.k. utsatta bostadsområden är att förutsättningarna för nyföretagande förbättras.

Även åtgärder för en bättre fungerande bostadsmarknad erfordras för att komma till rätta med dagens problem och för att undvika att nya problemområden skapas. En avreglering ger förutsättningar för ett mer varierat utbud av bostäder. Nya former för förvaltning och ägande av bostäderna bör öppnas. För att möjliggöra ett varierat utbud är det också nödvändigt att en försäljning av kommunala bostadsbolag åter blir möjlig. Ett viktigt inslag i avregleringen är dessutom att få till stånd en samordning av bostadsbidrag med socialpolitiken i övrigt.

Förslag om åtgärder med den inriktning som utskottet ovan förordat har lagts fram i motioner från Moderata samlingspartiet. Sakbehandlingen av huvuddelen av dessa förslag görs emellertid inte i detta betänkande. I den mån de nu aktuella motionerna om segregation i boendet inte kan anses vara tillgodosedda med det anförda avstyrks de.

33. Segregation i boendet (mom. 19)

Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd), Rigmor Stenmark (c) och Lennart Degerliden (fp) anser

de/s att den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med "Det kan" och på s. 49 slutar med "yrkande 7" bort ha följande lydelse:

De negativa följderna av en bostadspolitik som under flera årtionden inte tagit tillräcklig hänsyn till de enskilda människornas behov måste nu motarbetas med kraft. Under det s.k. miljonprogrammet eftersattes estetiska, sociala och kulturella värden i stor utsträckning. De bostadsområden som skapades blev ofta stereotypa och alltför stora. Redan från början byggdes problem in genom att historielösheten och anonymiteten inte motverkades. Under de årtionden som följt har de ekonomiska förutsättningarna bidragit till en allt mer påtaglig boendesegregation. I dag präglas många av dessa områden av etnisk och social segregation, drogproblem, kriminalitet och social utslagning. Det är nu hög tid att vända utvecklingen i positiv riktning.

För att motverka segregationen i boendet krävs en kombination av många olika slags åtgärder. Samhällsplaneringen måste utformas så att mångfald

och variation stimuleras. Mötesplatser måste erbjudas för människor från olika kulturer och med olika erfarenheter. Det är också nödvändigt att människor i utsatta bostadsområden uppmuntras att ta ett större ansvar för sin egen situation och ges möjlighet till ökat boendeflytande. Det kan t.ex. handla om självförvaltning av det egna bostadsområdet eller andra åtgärder som ökar engagemanget i områdets utveckling.

Incitament måste skapas för företag, institutioner och myndigheter att etablera sig i dessa områden. Detta måste kombineras med åtgärder för att utveckla en positiv skol- och fritidsmiljö. Kvinnors kunskaper och erfarenheter måste tas till vara. Forskningen om bostadsmiljöer av såväl kvinnor som män måste öka. Kommunerna måste prioritera sammanhållna satsningar i miljonprogramsområdena och andra utsatta områden. Dessa satsningar skall dock inte styras av staten, utan måste växa fram tillsammans med de boende och den ansvariga kommunen.

Det är väsentligt att människorna själva tillåts släppa loss sin skaparkraft. Lokalt näringsliv, föreningsliv, studieförbund, invandrarföreningar, kyrkor, boendegrupper och andra lokala aktörer spelar här en viktig roll för gemenskapen. Den enskildes önskemål skall alltid vara utgångspunkten. Segregationen kan aldrig brytas genom att försöka tvinga folk vare sig att bo kvar i eller flytta till ett visst område.

Vad utskottet ovan anför om utgångspunkterna för en politik som kan bryta den negativa utvecklingen till följd av segregation i boendet bör riksdagen med anledning av motionerna Bo230 (c) yrkande 18, Bo233 (kd) yrkande 17 samt Bo235 (fp) yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *segregation i boendet*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo230 yrkande 18, 2000/01:Bo233 yrkande 17 och 2000/01:Bo235 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

34. Bygg- och bostadsforskningen (mom. 20)

Ulla-Britt Hagström (kd), Annelie Enochson (kd), Rigmor Stenmark (c) och Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 50 börjar med "Det är" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i de aktuella motionerna är det av stor vikt att en sammanhållen bygg- och bostadsforskning kommer till stånd med en inriktning som tillgodoser samhällets behov av kunskapsförsörjning inom olika områden. Den av regeringen bedrivna forskningspolitiken har emellertid under senare tid präglats av ryckighet och otydlighet. Den nya organisation för den statliga forskningsfinansieringen som nu håller på att etableras riskerar också att bidra till att forskningsinsatserna inom bygg- och bostadsområdet ges lägre prioritet. Det föreligger även en risk för att inriktningen av stödet till forskningsinsatserna inte i tillräcklig utsträckning

utgår från sektorns behov och de krav på kvalitet och effektivitet som bör gälla.

Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen bör understryka att samhällets stöd till forskning i bygg- och bostadsfrågor även i fortsättningen bör ske i en sammanhållen form och att prioriteringarna av forskningsinsatser bör ske utifrån ett krav på sektorrelevans och de behov som samhällsutvecklingen medför. I detta sammanhang vill utskottet understryka de frågor som särskilt behandlats i de aktuella motionerna, dvs. vikten av att genusperspektivet lyfts fram, att forskningsinsatserna utgår från ett tvärvetenskapligt angreppssätt och att boendemiljöfrågorna ägnas tillräcklig uppmärksamhet.

Utskottet instämmer i de överväganden om genusperspektivets betydelse inom bygg- och bostadsforskningen som finns redovisade i motion Bo204 (kd). Den manliga dominans som finns inom byggsektorn gör denna fråga särskilt angelägen. Byggsektorns betydelse för det dagliga livet gör att även det kvinnliga perspektivet måste få genomslag. Sektorns forskningsaktörer bör därför påverkas och stimuleras att inrikta sin kunskapsutveckling på dessa frågor. Även när det gäller forskning om bostads- och samhällsplaneringsfrågor i ett bredare perspektiv måste givetvis kvinnornas situation ges större tyngd. Detta skulle också medföra att bl.a. barnens uppväxtmiljö, de estetiska frågorna och olika vardagsnära problem lyfts fram på ett helt annat sätt än vad som hittills varit fallet.

Flertalet av de frågor som är relevanta för bygg- och bostadsforskningen är till sin natur tvärvetenskapliga och berör flera samhällssektorer. Det är därför angeläget att rutiner upparbetas för ett brett samarbete med forskningen om bl.a. miljöfrågor, kommunikationer och de handikappades situation. Den angelägna forskningen om inomhusmiljön förutsätter ett samarbete med både energiforskning och forskningen om allergier och andra hälsoproblem.

Det bör särskilt framhållas att de förändringar i forskningsfinansieringen som nu är aktuella inte får medföra att mindre resurser satsas på forskningen om samhällsplanering och en god boendemiljö i vid bemärkelse. En bra bostad är inte bara viktig sett i ett folkhälsoperspektiv utan har också betydelse för samhällsutvecklingen inom snart sagt alla sektorer.

Vad utskottet ovan anfört med anledning av motionerna Bo204 (kd), Bo233 (kd) yrkande 20 samt So549 (fp) yrkande 8 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *bygg- och bostadsforskningen*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:Bo204, 2000/01:Bo233 yrkande 20 och 2000/01:So549 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

35. Nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna (mom. 22)

Knut Billing (m), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Rigmor Stenmark (c) och Lennart Degerliden (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 52 börjar med "Bostads-utskottet instämmer" och slutar med "kan undvaras" bort ha följande lydelse:

Som konstateras i motion Bo231 (m) är de medel som anslås till länsstyrelserna ojämnt fördelade utifrån exempelvis antalet invånare i respektive län. Det kan givetvis finnas olika godtagbara motiv för denna avvikelse. Förhållandena i länen och kraven på insatser från länsstyrelsernas sida varierar. Det är emellertid, som motionärerna framhåller, angeläget att finna redovisningsmetoder som möjliggör en uppföljning och utvärdering av dessa skillnader. Nyckeltal bör utvecklas, så att det går att mäta effektiviteten vid länsstyrelsernas olika avdelningar och göra jämförelser mellan olika län. Exempelvis bör verksamheten vid miljövårdsenheterna kunna jämföras i termer av ärendebelastningen per anställd, kostnaden per invånare etc.

Utskottet har erfarit att ett utvecklingsarbete med den förordade inriktningen påbörjats inom Regeringskansliet. Det är angeläget att resultatet från detta arbete snarast kommer till praktisk användning i samband med resursfördelning och prioriteringar. Redovisningar med denna inriktning bör också i lämpliga sammanhang föreläggas riksdagen. I budgetpropositionen bör jämförelser med nyckeltal alltid ingå i det redovisade beslutsunderlaget.

Vad utskottet anfört med anledning av motion Bo231 (m) yrkande 9 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:Bo231 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001

Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Inga Berggren (m) och Carl-Erik Skårman (m) anför:

Inledning

Den 22 november 2000 beslöt riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2001. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2002 och 2003.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Vi vill satsa på en utbildning som ger alla större möjligheter till ett rikare liv. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Ännu fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet

och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi om de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 22 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18.

För budgetåret 2001 förordar vi i vår kommittémotion Bo231 en anslagsfördelning avseende utgiftsområde 18 som i korthet innebär följande.

21:1 Bostadsbidrag

På samma sätt som tidigare vill vi ånyo hävda att den självklara utgångspunkten bör vara att varje människa som har heltidsarbete skall kunna leva på sin inkomst. Det innebär bl.a. att den som betalar skatt inte skall behöva vara beroende av bidrag och att den som behöver bidrag inte heller skall betala skatt. På sikt bör alltså bostadsbidragen avskaffas och ersättas med avdrag på skatten. I avvaktan på att en sådan, mera rationell, ordning kan införas finns det enligt vår mening anledning att justera de regler som i dag gäller för bidragen.

Moderata samlingspartiet har under en rad av år föreslagit att ungdomsbostadsbidragen skall avvecklas. Vi har inte funnit skäl att frånga denna uppfattning. Den besparing detta ger bör till en del användas för att rätta till de värsta ofullkomligheterna i dagens bostadsbidragssystem.

De ändringar i reglerna för bostadsbidragen som enligt vår mening bör träda i kraft redan fr.o.m. år 2001 är följande:

- hushållsinkomsten skall ligga till grund för bostadsbidraget,
- ytnormen skall avskaffas,
- barnpension skall inte ingå i den bidragsgrundande inkomsten om den inte kan användas för att täcka del av bostadskostnaden samt
- reglerna för beräkningen av näringsidkares inkomst skall ändras.

Även sedan dessa justeringar gjorts kvarstår en besparing på sammanlagt 551 miljoner kronor till följd av regeländringarna. I enlighet med våra motionsförslag bör därför bostadsbidragsanslaget minskas med detta belopp.

31:2 Räntebidrag m.m.

Mätt som andel av den disponibla inkomsten ligger boendekostnaderna i Sverige avsevärt högre än i andra jämförbara länder. Förklaringen till detta är att räntebidragen och övriga subventioner inom bostadssektorn tillsammans med ett högt skattetryck har bidragit till att driva upp kostnaderna för

byggandet och därmed också för boendet. Denna utveckling måste nu inte bara stoppas utan vändas.

Som vi framhåller i vår kommittémotion kan redan nu besparingar göras i räntebidragen. I det äldre fastighetsbeståndet bör sålunda räntebidragen minskas i snabbare takt än vad som nu är fallet. Samtidigt påbörjas en fastighetsskattesänkning i syfte att på sikt helt avveckla fastighetsskatten. När väl avvecklingen av fastighetsskatten är genomförd kan också räntebidragen helt tas bort för såväl beståndet som nyproduktionen. Fram till den tidpunkt när fastighetsskatten är helt avvecklad bör dock nyproduktionen tillförsäkras räntebidrag i samma utsträckning som i dag.

Sammantaget innebär våra förslag att anslaget för räntebidrag för år 2001 kan minskas med över 800 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Vi har under en rad av år uttryckt uppfattningen att Fonden för fukt- och mögelskador bör avvecklas. Vår principiella uppfattning på denna punkt står kvar. Den typ av skador som fonden ersätter uppträder normalt sett inom en tioårsperiod. Med tanke på att fonden inte lämnar ersättning till hus byggda senare än 1988 är det nu hög tid att inleda en avveckling.

Det finns dock en grupp småhus för vilken stöd enligt vår mening bör kunna utgå under ytterligare en tid. Det gäller de småhus som före år 2000 inte kunnat erhålla stöd på grund av de höga självrisker som fram till dess tillämpades. Genom att nya regler för självriskens storlek nu tillämpas finns det enligt vår mening anledning att ge de småhusägare som tidigare nekats stöd möjlighet att söka stöd på nytt. Stöd ur fonden bör därför kunna erhållas under ytterligare något år. Målet bör dock vara att stödverksamheten avvecklas i sådan takt att anslaget kan upphöra fr.o.m. år 2004. För budgetåret 2001 bör anslaget bestämmas till 20 miljoner kronor.

31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Den anslags- och rambegränsning som nu gäller för radonbidraget innebär i praktiken att bidraget har mist sin betydelse när det gäller att påverka fastighetsägarna att vidta åtgärder mot radonproblemen. Nya forskningsrön visar dessutom att en del av de saneringsåtgärder som vidtagits ökar i stället för att minska radonhalten. Vad som nu erfordras är därför inte nya bidrag utan forskning och information som leder till att rätt åtgärder vidtas i tillräcklig omfattning. Sammantaget har detta lett oss till slutsatsen att bidragen och därmed också anslaget bör avvecklas redan fr.o.m. år 2001.

31:7 Bidrag för anordnande av bostäder för studenter

Det är vår bestämda uppfattning att alla bostäder bör kunna byggas utan statliga subventioner. Naturligtvis gäller detta också för studentbostäder. För att detta skall bli möjligt fordras emellertid en total omläggning av bostads- och skattepolitiken. Vi har också i flera motioner lagt fram förslag med

denna inriktning. I avvaktan på att den enligt oss helt nödvändiga kursändringen kan genomföras bör investeringsbidraget kunna accepteras även under nästa år. Från och med år 2002 bör däremot bidraget avskaffas.

2000/01:BoU1

31:9 Lantmäteriverket

Det är enligt vår mening bra att Lantmäteriverket nu har betalat av de tidigare så stora underskotten i den anslagsfinansierade delen av verksamheten. Samtidigt tvingas vi dock konstatera att uppdragsverksamheten fortfarande dras med betydande ackumulerade underskott. Med utgångspunkt i den redovisning som lämnats i budgetpropositionen utgår vi emellertid från att även dessa underskott nu skall kunna avbetalas inom rimlig tid. Det finns mot denna bakgrund nu anledning att gå vidare med den omstrukturering av Lantmäteriverkets verksamhet som vi menar måste komma till stånd.

Redan när Lantmäteriverket bildades genom en sammanslagning av dåvarande Statens lantmäteriverk och Centralnämnden för fastighetsdata bolagiserades delar av verksamheten. Det var enligt vår mening en riktig, men otillräcklig, åtgärd. När nu verkets finanser när det gäller den anslagsfinansierade verksamheten är i balans finns det därför anledning att på nytt pröva vilka ytterligare delar av verksamheten som kan bolagiseras eller på annat sätt marknadsanpassas.

Den fortsatta omstrukturering av Lantmäteriverkets verksamhet som vi nu förespråkar bör inledas i så god tid att den kan sättas i kraft redan fr.o.m. budgetåret 2002. Som en följd av detta bör anslaget för detta budgetår kunna minskas jämfört med vad som anvisas för budgetåret 2001. Även åren därefter bör verksamheten vid Lantmäteriverket systematiskt ses över i avsikt att koncentrera verksamheten till de rent statliga uppgifterna. På sikt bör statens anslag reformeras till att motsvara ett anslag som står för de beställningar staten lägger på verket. Det innebär att ett s.k. beställningsanslag bör utvecklas, dvs. ett anslag där medelstillelningen styrs av de årligen bestämda och konkreta uppgifter som är knutna till medlen.

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Av samma skäl som vi anser att bostads- och skattepolitiken skall vara så utformad att bostäder skall kunna nyproduceras utan statligt stöd anser vi att också underhållet av bostäderna skall kunna ske utan statliga subventioner. Förutom att ett statligt stöd snedvrider konkurrensen riskerar det att leda till minskad priskänslighet och därmed till ökade kostnader för reparationer och underhåll. Lika angeläget som det är att avveckla de tidigare subventionssystemen är det därför att inte införa några nya. Vi avvisar därför bestämt regeringens förslag till s.k. eko-bidrag.

34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Vi har alltsedan införandet av stödet till lokala investeringsprogram varnat för att det skulle leda till en rad oönskade effekter. Erfarenheterna från den

hittillsvarande bidragsgivningen har besannat våra farhågor. Stöd har i vissa fall utgått på till synes godtyckliga grunder och till ändamål som i alltför många fall starkt kan ifrågasättas. Det flertal utvärderingar av verksamheten som har genomförts har redovisat allvarliga brister i stödet och dess tillämpning. Ett utmärkande drag är att de förväntade miljöeffekterna många gånger har överskattats. Med tanke på den otydlighet som präglar stödet och den mer eller mindre vildvuxna flora av åtgärder som är stödberättigade är det inte konstigt att utfallet inte blivit det som regeringen uppenbarligen tänkt sig. Kritik kan också riktas mot stödet av det principiella skälet att konkurrensen inte heller på detta område bör snedvridas genom mer eller mindre godtyckliga statliga subventioner.

Vi anser därför att stödet snarast skall avvecklas och att inga ytterligare bidrag skall beviljas. Därigenom kan stora besparingar uppnås redan år 2001, även om betydande belopp måste avsättas för detta år för att fullfölja redan gjorda åtaganden. Anslaget kan med denna utgångspunkt minskas med 570 miljoner kronor för nästa budgetår.

34:2 Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet

Vi har redan från början motsatt oss att ett Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet (tidigare kallat Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet) inrättas. Centrumets främsta uppgift är att bistå de kommuner som önskar söka stöd för lokala investeringsprogram. När detta stöd avvecklas finns heller inget behov av myndigheten. Anslaget bör därför halveras för år 2001 för att därefter helt avvecklas. Anslaget för år 2001 är endast avsett att täcka avvecklingskostnaderna.

2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001

Ulla-Britt Hagström (kd) och Annelie Enochson (kd) anför:

Inledning

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen och dess stödpartier föreslår. Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

Det handlar bland annat om arbetsmarknaden som måste göras mer flexibel. Det handlar om skatterna på arbete och företagande som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens betydligt lägre skattetryck. Det handlar om det svenska konkurrenstrycket som måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att bättre möta konsumenternas och brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthålligt hög tillväxt, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser och där statens finanser inte kollapsar vid nästa lågkonjunktur.

Eftersom riksdagens majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – genom beslutet den 22 november om ramar för de olika utgiftsområdena lagt fast en annan inriktning av politiken redovisar vi i detta särskilda yttrande den del av vår politik som rör utgiftsområde 18. Förslag i denna del har lagts fram i vår kommittémotion Bo233.

21:1 Bostadsbidrag

Enligt vår mening är bostadsbidragen fördelningspolitiskt sett det mest effektiva sättet att tillförsäkra också lågavlönade, barnfamiljer och studenter en rimlig bostadsstandard. Den målsättning som satts upp för bostadsbidragen – att hushåll med barn skall kunna efterfråga en bostad där varje barn har ett eget rum – ligger därför i princip fast. De besparingar som gjorts i bostadsbidragen under senare år har emellertid inneburit ett trendbrott när det gäller stödet till barnfamiljerna. Besparingarna på bostadsbidragen har särskilt drabbat barnfamiljerna hårt. De utvärderingar av bostadsbidragen för 1997 och 1998 som Riksförsäkringsverket gjort visar också tydligt att det framför allt är dessa hushåll som burit den stora delen av den uppkomna besparingen.

De förändringar i reglerna för bostadsbidragen som enligt vår mening i första hand bör genomföras är följande:

- den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget,
- ytgränserna för oreducerat bidrag höjs med 10 m² för alla hushållstyper
- det särskilda bidraget höjs med 100 kr per barn.

De åtgärder vi nu redovisat rättar till de största orättvisorna i dagens bostadsbidragssystem. Detta är dock inte tillräckligt. För att mildra de marginaleffekter som kan uppkomma för de familjer som har inkomsterna ojämnt fördelade över året bör bostadsbidragen dessutom, på samma sätt som studie-stödet, omprövas halvårsvis. Genom en sådan tätare avstämning förbättras träffsäkerheten i systemet. En stor fördel med detta är att kraven på återbetalning av bidrag kommer att minska. Vidare kommer bidraget att under bidragsperioden vara bättre anpassat till familjens verkliga ekonomiska situation.

De förbättringar i bostadsbidragen vi nu föreslår bör finansieras genom de 500 miljoner kronor vi kristdemokrater tillför bostadsbidragsanslaget utöver vad regeringen föreslagit.

Boverket bör åläggas ett sparkrav på 5 %, vilket gör att anslaget för år 2001 kan minskas med 7 miljoner kronor.

31:2 Räntebidrag m.m.

Det är uppenbart för alla utom för regeringen och dess stödpartier (v) och (mp) att beskattningen av boendet är alltför betungande för många boende. Vi har därför lagt fram förslag om bl.a. sänkt fastighetsskatt, en konsekvensutredning om sänkt byggmoms och sänkt moms på fastighetsförvaltning. Dessa skattesänkningar ger utrymme för vissa besparingar på räntebidragsanslaget redan under nästa år. Från och med år 2001 bör därför en något snabbare avtrappning av räntebidragen till det äldre fastighetsbeståndet inledas. Samtidigt bör räntebidragen till de bostäder som nyproduceras upphöra. Vi bedömer att anslaget för räntebidrag genom dessa åtgärder kan minskas med 193 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Utmärkande för de flesta subventionssystem är att det är svårt att utforma dem så att de får sin avsedda effekt. Dessutom påverkar priser och konkurrens på den marknad där de sätts in. Det är väl känt att ett statligt stöd riskerar att snedvrida konkurrensen och att det dessutom kan leda till minskad priskänslighet och därmed till ökade kostnader för de åtgärder som det är avsett att subventionera. Vi avvisar därför regeringens förslag till s.k. eko-bidrag.

34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Stödet till lokala investeringsprogram har inte slagit väl ut. De utvärderingar av stödet och stödhanteringen som genomförts har också visat på stora brister. Kritiken gäller bl.a. att de beräknade miljöeffekterna inte har uppnåtts och att det brustit i regeringens administration och uppföljning av stödet. En ytterligare invändning har gällt att de projekt som fått stöd i alltför liten utsträckning tagit fasta på innovationer och nytänkande.

Enligt vår mening bör stödet till de lokala investeringsprogrammen omedelbart avvecklas. Det innebär att inga nya projekt skall kunna erhålla stöd och att utbetalningarna fortsättningsvis endast skall avse redan beviljat stöd till de projekt som genomförs på det sätt och inom den tid som stöd villkoren föreskriver. Sammantaget innebär detta enligt vår bedömning att anslaget för budgetåret 2001 kan minskas med 800 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Vi har då även tagit hänsyn till att en del av besparingen dessutom används till en satsning på inomhusmiljön som vi återkommer till nedan. Vi anser även att utrymmet för kommunernas Agenda 21-arbete bör stärkas. I Kristdemokraternas förslag till budgeten har 3 miljarder kronor avsatts till den kommunala sektorn. Principen om

Förslag om nya anslag inom utgiftsområde 18

Vi föreslår att två nya anslag inrättas inom utgiftsområde 18.

Det ena anslaget gäller användningen av delar av de medel som kan frigöras genom vårt förslag om de lokala investeringsprogrammen. Ett anslag om 50 miljoner kronor bör inrättas för bidrag till åtgärder som kan förbättra inomhusmiljön i bostäder, förskolor och skolor. Inte minst den oroande utvecklingen vad gäller astma och allergibesvär motiverar en sådan satsning. Det är nödvändigt att åtgärder omgående vidtas för att förbättra inomhusmiljön framför allt i de lokaler där barn och ungdomar vistas dagligen.

Det andra anslaget gäller ett nytt stöd till Arkitekturåret 2001. För att Arkitekturåret skall få det genomslag det förtjänar bör 25 miljoner kronor anslås för ändamålet för år 2001.

3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001

Rigmor Stenmark (c) anför:

Inledning

Socialdemokraterna jämte Vänsterpartiet och Miljöpartiet bildar i riksdagen en majoritet för förslagen i budgetpropositionen till ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena. Samma majoritet står också bakom beräkningen av statens inkomster år 2001 i den statliga budgeten. Centerpartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Centerpartiets förslag syftar till att skapa goda förutsättningar för Sveriges alla invånare oavsett om de bor i stora städer, på mindre orter eller i glesbygd. Våra förslag avser att kvinnor såväl som män, unga såväl som gamla skall ges bättre möjligheter att forma ett variationsrikt samhälle. Variation och mångfald gör samhället starkt och ger individen bäst tillfredsställelse. Bostadspolitiken har därvid en central roll. Den fysiska planeringen är grundläggande för att nå dessa mål.

Då riksdagens majoritet har en annan inriktning av politiken än den vi förordat deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 18. Vid redovisar emellertid nedan kortfattat inriktningen på vårt motionsförslag om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet. På följande punkter bör anslagsfördelningen ske med andra utgångspunkter än vad regeringen föreslagit.

21:1 Bostadsbidrag

Centerpartiet har föreslagit att garantibeloppet i föräldraförsäkringen skall höjas. Det är enligt vår mening nödvändig reform för att förbättra den ekonomiska situationen för de föräldrar som av omsorg om sina barn väljer att stanna hos dem i hemmet under en längre tid. Vi har också lagt fram

förslag om sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare. I dag uppbär många av de familjer som berörs av dessa åtgärder bostadsbidrag. Den inkomstförbättring som ett höjt garantibelopp och sänkt skatt innebär medför att behovet av bostadsbidrag minskar. Vi har beräknat att denna minskning uppgår till 260 miljoner kronor. Anslaget till bostadsbidrag bör därför minskas med denna summa för budgetåret 2001.

31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador

Vi vill öka bidraget till Fonden för fukt- och mögelskador med 10 miljoner kronor under nästa budgetår. Enligt vad vi har erfart är efterfrågan på stöd från fonden nu så stor att en ökning av anslaget är nödvändig. Det är ett samhälleligt ansvar att på olika sätt ge stöd åt dem som drabbats av de felaktiga bygghetoder som tidigare använts och som i många fall lett till omfattande skador. Det stöd som kan ges från Fonden för fukt- och mögelskador har i detta sammanhang en viktig uppgift. Bidraget från fonden kan tillsammans med den tekniska sakkunskap som erbjuds ha en avgörande betydelse för att många hårt drabbade familjer skall kunna sanera sitt mögelskadade hus. Ökningen av anslaget för budgetåret 2001 bör finansieras av de medel som frigörs genom att anslaget till Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet avvecklas.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

Regeringens förslag innebär att länsstyrelserna tillförs medel utöver vad som är motiverat med hänsyn till pris- och löneomräkningen. Vi menar att någon sådan ytterligare medelstillsättning inte bör ske. De förändringar i länsstyrelsernas verksamhet som kan förutses för nästa budgetår innebär att vissa uppgifter tillkommer medan andra försvinner. Vi menar därför att detta får lösas genom omfördelningar inom länsstyrelserna. Med denna utgångspunkt kan anslaget till länsstyrelserna minskas med närmare 50 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen föreslagit.

34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Redan när stödet till de lokala investeringsprogrammen infördes riktade Centerpartiet kritik mot att på så lös grund och utan en genomtänkt miljöstrategi införa statliga subventioner. Tyvärr har våra farhågor besannats. Effekterna av satsningen på lokala investeringsprogram har visat sig vara mycket begränsade i förhållande till de stora resurser som tagits i anspråk. De utvärderingar av stödet som gjorts visar också att några verkliga miljöframsteg inte har uppnåtts. Det har varit fråga om program som endast avsett en tidigareläggning av redan planerade åtgärder och där de förväntade miljöeffekterna ofta övervärderats. Den enda slutsats som kan dras av detta är att stödet omedelbart måste avvecklas.

Vi anser att ingångna avtal med kommunerna bör fullföljas men att stödgivningen i övrigt bör avvecklas. Ökade satsningar bör i stället göras på mer riktade och effektiva åtgärder inom miljöområdet. Framför allt bör

34:2 Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet

Det Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet (tidigare kallat Kunskapscentrum för ekologisk hållbarhet) som regeringen inrättat har i stort sett som sin enda egentliga uppgift att bistå de kommuner som önskar söka stöd för lokala investeringsprogram. När detta stöd avvecklas finns heller inget behov av myndigheten. Anslaget bör därför avvecklas redan fr.o.m. budgetåret 2001.

4. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001

Lennart Degerliden (fp) anför:

Inledning

Folkpartiet liberalernas förslag till budget för år 2001 innebär i sina huvuddrag sänkta skatter för företagande och en långsiktig och uthållig tillväxt, samt en mera rättvis skattepolitik för bl.a. barnfamiljer, utgiftsökningar framför allt när det gäller vård och omsorg men även för utbildning, bistånd, miljö och rättssäkerhet (för en utförligare redovisning se reservation 15 i betänkande 2000/01:FiU1).

Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 18 – som var 2 504 miljoner kronor mindre än regeringens förslag – har emellertid den 22 november avslagits av riksdagen i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg inte meningsfullt att fullfölja våra anslagsyrkanden. Nedan redovisas emellertid kortfattat innebörden i den anslagsfördelning som vi förordat för utgiftsområde 18.

21:1 Bostadsbidrag

Det finns enligt Folkpartiets mening all anledning att lindra de marginaleffekter som följer av dagens bostadsbidragssystem vid sidan av skatter, barnomsorgstaxor och underhållsbidrag. Det bör ske genom att det generella barnstödet ökas samtidigt som bostadsbidragen minskas. Enligt vår mening bör en sådan övergång ske successivt. I ett första steg år 2001 bör därför det särskilda bidraget trappas ned med 100 kronor. Samtidigt införs ett barnavdrag med 25 kronor per barn. Enbart genom dessa förändringar kan 20 000 barnfamiljer komma ur den fattigdomsfälla de i dag sitter i. Växlingen från individuellt till generellt stöd måste sedan fortsätta under de efterföljande åren. Den besparing som uppkommer på bostadsbidragsanslaget genom denna och andra åtgärder kan beräknas till 590 miljoner kronor. I förhållande till regeringens förslag kan anslaget till bostadsbidrag därmed minskas med detta belopp.

Vi anser att det är möjligt att göra en besparing på 50 miljoner kronor på verksamheten vid Boverket.

31:2 Räntebidrag

En snabbare avtrappning av räntebidragen kan ge en besparing på räntebidragsanslaget med 500 miljoner kronor under nästa år.

31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter

Under senare år har antalet studieplatser vid universitet och högskolor ökat. Antalet studentbostäder har däremot inte ökat i samma takt. På vissa studieorter är tillgången på bostäder lämpliga för studenter i dag så dålig att många studenters studier hotas. Studenter tvingas helt enkelt tacka nej till en studieplats därför att de saknar bostad. Andra studenter misslyckas i sina studier därför att sökandet efter bostad tar för mycket tid eller därför att deras bostad inte erbjuder den studiero som krävs. På många orter är den enda möjligheten att snabbt få en vettig bostad att köpa den. Det stora flertalet studenter har naturligtvis inte sådana ekonomiska möjligheter.

Från Folkpartiets sida anser vi att det är angeläget att stimulera tillkomsten av nya studentbostäder såväl genom ny- som ombyggnad. Vi delar därför uppfattningen att ett investeringsbidrag för studentbostäder bör införas. För att stödet skall få sin avsedda effekt vill vi dock anvisa ytterligare 50 miljoner kronor för ändamålet utöver vad regeringen föreslagit.

31:9 Lantmäteriverket

Även om Lantmäteriverket under senare år genomgått betydande förändringar finns det enligt Folkpartiets mening utrymme för ytterligare rationaliseringar i verksamheten. Efterfrågan på många av de tjänster som verket tillhandahåller har under senare år minskat. I enlighet med vårt förslag bör därför anslaget till Lantmäteriverket kunna minskas med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet

Folkpartiet har alltsedan införandet kritiserat stödet till det lokala investeringsprogrammen. Vi har menat att det finns anledning att ifrågasätta såväl miljönyttan som sysselsättningseffekterna av regeringens satsning på dessa program. Det flertal utvärderingar av stödet som genomförts visar också tydligt att programmen inte haft sin avsedda effekt. Dessutom reser den metod som valts för bidragsfördelningen starka invändningar. Regeringen kan själv fördela medlen efter eget gottfinnande med stöd av en mycket allmänt formulerad förordning.

Den kritik som riktats mot stödet kommer såväl från myndigheter som miljöorganisationer. Riksrevisionsverket har funnit att miljö- och

sysselsättningseffekterna av projekten har överskattats liksom att det finns brister i Miljödepartementets handläggning av ansökningar om stöd. Naturskyddsför-eningen visade redan år 1998 att miljönyttan av investeringsprogrammen var mycket begränsad.

Folkpartiet anser mot denna bakgrund att stödverksamheten snarast bör avvecklas.

5. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen

Ulla-Britt Hagström (kd) och Annelie Enochson (kd) anför:

Som bakgrund till vårt ställningstagande när det gäller frågan om hur plan- och bostadsfrågorna bör handhas i regeringen vill vi framföra följande.

Människans närmiljö som den kommer till uttryck i vårt boende och samhället runt omkring oss är av stor vikt för vårt psykiska och fysiska välbefinnande. En trygg och estetiskt tilltalande närmiljö integrerad i en genomtänkt och framtidsinriktad helhetsmiljö är betydelsefull för att vi skall må väl och utvecklas i en positiv riktning. Vår byggda miljö är det rum som vi tillbringar merparten av vår tid i och som vi också kommer att lämna efter oss till våra barn. Dessa rum är av stor vikt för oss alla och kräver att vi har en långsiktig och hållbar planering som är djupt förankrad hos medborgarna i främst kommunerna. Eftersom den fysiska miljöns kvaliteter och boendefrågorna blir allt viktigare i människors vardag och prioriteringar och svarar för en ökande andel av de offentliga och privata investeringarna är det mer än rimligt att skapa ett nytt departement för dessa sammanhängande frågor.

Fler och fler människor kommer sannolikt att bosätta sig i våra stora städer, och Sverige har en hög grad av urbanisering. Sedan i början av 1960-talet har den svenska tätortsarealen vuxit med över 50 %, vilket är dubbelt så mycket som befolkningstillväxten under samma period. Internationellt är tendensen densamma. Detta har uppmärksammats av bland annat FN-konferensen HABITAT II, som hölls i Istanbul 1996. HABITAT-dokumentet, som arbetades fram under konferensen i Istanbul, inriktades på de två övergripande målen:

- en rimlig bostad för alla
- en hållbar utveckling av människors boplatser i en värld av växande städer.

Det kommer framgent att bli fler komplexa samhällsbyggarfrågor i ett växande kompakt och komplext samhälle. Vår traditionella tillverkningsindustri, som vi byggt upp under det senast seklet, håller på att radikalt minska sin andel av den totala sysselsättningen trots allt högre produktionsvärden och ett stigande antal småföretag. Industrin som helhet kommer till väsentliga delar att ersättas med personalintensiva tjänsteföretag som till exempel IT-företag även om dessa senare har de kvarvarande industriföretagen som stora kunder.

Samtidigt som de större tätorterna och deras vidgade omland av allt att döma får en ökad befolkning är planeringen av vår stora lands- och glesbygd av oerhörd stor vikt för hela samhället och inte minst storstädernas rekreationskrävande invånare.

Trots inflyttningen till de större städerna under efterkrigstiden bor det mellan 1 och 2 miljoner människor i det vi vanligtvis kallar glesbygd. Därtill kommer invånarna i otaliga mindre handels- och bruksorter i samtliga regioner. Dessa senare miljöer behöver få en anseelig andel av de totala planeringsinsatserna för sin framtida utveckling, vilket samtidigt bidrar till en bättre livsmedels- och energiförsörjning i städerna, en starkare och mer komplett infrastruktur samt ett mer mångfaldigt och kreativt näringsliv.

Boendefrågor har alltid aktualitet och kommer också att kräva ett större utrymme i framtiden. Boendemiljöerna kan aldrig byggas färdiga utan måste ständigt anpassas till människornas nya krav, forskningsrön kring exempelvis nya konstruktionsmaterial samt globala omgivningsvillkor. Framtidens planering av bostäder innebär bl.a. att ta ställning till kraven på en mer blandad och ekologiskt inriktad bebyggelse. Vi behöver också planera för att gå från det funktionsuppdelade till det socialt och funktionellt sett integrerade samhället. Miljökvalitetsmålen som skall implementeras i all planering kräver större samordning.

Allt detta sammantaget innebär att det bör finnas en ansvarig minister som till sitt förfogande har ett framtidsinriktat planerings- och bostadsdepartement. Trots att vi hyser denna grundläggande uppfattning har vi avstått från att stödja de motioner som för fram krav med denna innebörd. Skälet är framför allt den ståndpunkt som konstitutionsutskottet intagit: att riksdagen bör vara ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen i fråga om hur den skall organisera sitt arbete.

Även om vi nu avstått från att kräva ett formellt ställningstagande från riksdagen i frågan tänker vi fortsätta att i den politiska debatten och på andra sätt försöka påverka regeringen i avsikt att få en ansvarig bostadsminister som till sitt förfogande har ett planerings- och bostadsdepartement.

6. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen

Rigmor Stenmark (c) och Lennart Degerliden (fp) anför:

Med tanke på den betydelse som bostaden och boendemiljön har för alla människor menar vi att dessa frågor måste hanteras på ett samlat sätt i regeringen. Det innebär att alla de frågor som berör planering och boende bör hållas samman i ett departement med ett ansvarigt statsråd. Trots att vi hyser denna grundläggande uppfattning har vi avstått från att stödja de motioner som för fram krav med denna innebörd. Skälet är framför allt den ståndpunkt som konstitutionsutskottet intagit; att riksdagen bör vara ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen i fråga om hur den skall organisera sitt arbete.

Även om vi nu avstått från att kräva ett formellt ställningstagande från riksdagen i frågan tänker vi fortsätta att i den politiska debatten och på andra sätt försöka påverka regeringen i avsikt att få en ansvarig plan- och bostadsminister.

Rigmor Stenmark (c) anför:

Vi har från Centerpartiets sida föreslagit att garantibeloppet i föräldraförsäkringen skall höjas fr.o.m. år 2001. Vi menar att det är en nödvändig reform för att förbättra den ekonomiska situationen för de föräldrar som av omsorg om sina barn väljer att stanna hemma hos dem i hemmet under en längre tid. Vi har också lagt fram förslag om sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare. Sammantaget innebär dessa åtgärder att behovet av bostadsbidrag minskar för många familjer redan 2001. Vi har också i vår anslagsberäkning för detta budgetår tagit hänsyn till detta. Effekten av dessa åtgärder består naturligtvis även efter 2001. Det är därför vår ambition att en fortsatt reformering av skatteuttaget m.m. skall leda till att behovet av bostadsbidrag minskar ytterligare under de följande åren. Något behov av någon mer långtgående reformering av bostadsbidragssystemet finns inte med detta synsätt. Däremot vill vi starkt betona vikten av att den översyn av delar bostadsbidragen som utskottet uttalar sig omedelbart genomförs.

Förteckning över de motioner som i hemställan mom. 1 åberopas i utskottets förslag

Motion 2000/01:	Motionär	Yrkande nr
Bo202	Marietta de Pourbaix-Lundin	
Bo215	Ragnwi Marcelind m.fl. (kd, m, c)	
Bo218	Knut Billing m.fl. (m)	1–7
Bo224	Maud Ekendahl och Ingvar Eriksson (m)	
Bo225	Rigmor Stenmark m.fl. (c)	
Bo231	Knut Billing m.fl. (m)	1–8, 10–12
Bo233	Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd)	18, 22, 23
Bo235	Yvonne Ångström och Helena Bargholtz (fp)	9, 10 delvis, 14
Bo414	Bo Lundgren m.fl. (m)	10
Fi211	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	20
MJ711	Lennart Daléus m.fl. (s)	5
MJ764	Bo Lundgren m.fl. (m)	4
Sf273	Alf Svensson m.fl. (kd)	25
So538	Lars Leijonborg m.fl. (fp)	18

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till
anslagsfördelning,

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Utskottets förslag
21:1 Bostadsbidrag	4 760 000
31:1 Boverket	135 765
31:2 Rängebidrag m.m.	1 952 000
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	13 383
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	600 000
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador	50 000
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	7 000
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	274 000
31:8 Statens geotekniska institut	25 284
31:9 Lantmäteriverket	416 323
31:10 Statens va-nämnd	6 519
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	135 000
32:1 Länsstyrelserna m.m.	1 864 659
32:2 Regionala självstyrelseorgan	25 138
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	1 364 500
34:2 Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet	5 169
Summa för utgiftsområdet	11 634 740

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	2
Inhämtade upplysningar.....	13
Utskottet	13
Inledning.....	13
Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001.....	13
21:1 Bostadsbidrag.....	13
31:1 Boverket.....	16
31:2 Räntebidrag m.m.	17
31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamheten	18
31:5 Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador.....	19
31:6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	20
31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter.....	20
31:8 Statens geotekniska institut	21
31:9 Lantmäteriverket	22
31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet.....	24
32:1 Länsstyrelserna m.m.	24
34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet.....	25
34:2 Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet.....	27
Övriga anslag i budgetpropositionen.....	27
Förslag om nytt anslag inom utgiftsområde 18	27
Bostadspolitikens inriktning m.m.	28
Utformningen av bostadspolitikerna	28
De bostadspolitiska frågornas behandling i regeringen.....	32
Utredning om boendekostnaderna.....	34
Förutsättningarna för bostadsbyggande.....	34
Kommunala bostadsföretag.....	36
Student- och ungdomsbostäder	38
Investeringsbidrag för byggande av bostäder.....	41
Bosparande.....	43
Bostadsbidragen på längre sikt.....	44
Åtgärder mot segregation i boendet	48
Bygg- och bostadsforskning.....	49
Länsstyrelsernas verksamhet.....	50
Hemställan	52
Reservationer.....	55
1. Bostadspolitikens utformning (mom. 2) (m).....	55
2. Bostadspolitikens utformning (mom. 2) (kd).....	57
3. Bostadspolitikens utformning (mom. 2) (c).....	59
4. Bostadspolitikens utformning (mom. 2) (fp).....	61

5. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3, motiveringen) (m).....	63
6. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (mom. 3) (v).....	63
7. Utredning om boendekostnaderna (mom. 4, motiveringen) (m, kd).....	64
8. Utredning om boendekostnaderna (mom. 4, motiveringen) (kd, c).....	64
9. Utredning om boendekostnaderna (mom. 4) (v)	65
10. Byggmomsen och byggkostnaderna (mom. 5) (kd, c)	65
11. Bostadsbristen i Uppsala (mom. 6, motiveringen) (m, kd)	66
12. Bostadsbristen i Uppsala (mom. 6) (c).....	67
13. Bostadsbyggande i skärgården (mom. 7, motiveringen) (m, kd) ..	67
14. Bostadsbyggande i skärgården (mom. 7) (c).....	68
15. Avveckling av sanktionssystemet mot försäljningar från kommunala bostadsföretag (mom. 8) (m, kd, c, fp).....	69
16. Villkor för kommunala bostadsföretag (mom. 9) (m).....	70
17. Villkor för kommunala bostadsföretag (mom. 9) (kd, c, fp)	71
18. Behovet av bostäder för studenter och ungdomar (mom. 10, motiveringen) (m)	72
19. Behovet av bostäder för studenter och ungdomar (mom. 10) (kd, c, fp).....	72
20. Byggreglerna för studentbostäder (mom. 12) (c)	73
21. Studentbostäder för funktionshindrade (mom. 13) (v)	74
22. Studentbostäder för funktionshindrade (mom. 13) (kd, c)	74
23. Investeringsbidrag för bostadsbyggande (mom. 14, motiveringen) (m, kd)	75
24. Investeringsbidrag för bostadsbyggande (mom. 14) (v).....	76
25. Investeringsbidrag för bostadsbyggande (mom. 14, motiveringen) (c)	77
26. Slutna bosparsystem (mom. 15) (m, kd, c, fp)	78
27. Kombinerat bostads- och pensionssparande (mom. 16) (fp).....	79
28. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 17) (m).....	80
29. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 17) (kd).....	81
30. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (mom. 17) (fp).....	82
31. Beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten (mom. 18) (m)	83
32. Segregation i boendet (mom. 19, motiveringen) (m)	83
33. Segregation i boendet (mom. 19) (kd, c, fp)	84
34. Bygg- och bostadsforskningen (mom. 20) (kd, c, fp).....	85
35. Nyckeltal för verksamheten vid länsstyrelserna (mom. 22) (m, kd, c, fp)	86
Särskilda yttranden	87
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001 (m)	87
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001 (kd).....	91
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001 (c) ..	93

4. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18 budgetåret 2001 (fp)	95
5. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (kd).....	97
6. Handläggningen av de bostadspolitiska frågorna i regeringen (c, fp)	99
7. Bostadsbidragens utformning på längre sikt (c).....	99
Förteckning över de motioner som i hemställan mom. 1 åberopas i utskottets förslag.....	100
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	101